מאת הרב הגאון הגדול וכו' מהר"ר יואל חסיד מאמטשיסלאוו.

מסכת יבמות

פרק א מ"א הוי"מ ד"ה חתם עצמה פיקם שאעפ"י שאין מתיבמת אפי' לריכין חליצה.

בא"ד דלמטומי עריו' ולא למטומי לרת אילוני' וכו' כדאיתא: **בד"ה פומרות** לרוחיהן וכו' דלגור הוא דאמעיין ליה. אמת דבגמר' בחקקנא מכיון דאפילו לרה לא לריכא קרא רק שלריך עליה למבני לרה אלא בחקוס מלוה ואם כן פומרות לרוחיהן נמי מלחת דפסיל' היא וזו הקושיא הקשו הסופפות ותירלו דאפי' הכי לא אמעיון בשום מקו' דלרה פטורה ושייך למתני והיה להרב מי"ע להביא זה וק"ל: **בד"ה** מן המליצה וכל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה והא דלרת אילוניות קטנה דאינה מתיבמת ואפ"ה לריכה חליצה כדאתא בגו בדיבור הראשון היינו משום שכל הכ"ל מדרבנן משום גזירה ואי אפשר להו לעקור הזיקה ולכן לריכה חליצה אבל הס"ו כשיש מן התורה פטורים מיבום והתורה אמרה כל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה ופטורה ופטוס. הנה מה שכתבתי לרת אילוניות זהו טעות כי חליצה דרב אסי פטורה מן החליצה ויבום מן התורה ובגא פסק דהלרה אפילו מתיבמת רק לרת קטנה ממאמת אז לרת מחזיר גרושתו שהם מדרבנן ואם כן גם בד"ה אמת עשרה שכתבתי פי' רש"י אע"פ שאין מתיבמת אפי"ה לריכה חליצה היינו ג"כ לרת קטנה אבל לרת אילוניות אפילו מתיבמת: **בד"ה** ואמת אחיו שלא היה בעולמו וכו' ולפי דלא כו' לאיתי נמשניות אחרים מנדפס מלו בשם ס"י ולפי דלזו הלרכנו פ"ה כו' וכן הוא נכון וכוונתו הוא"ל וזה לא נפיק מאמה אל אחותה כו' לעזור רק המיעוט הוא מיעוט ולא לכתוב בזה לעזור לכן הולרכו לפרש שאף כאן לרה פטורה ועיין ברש"י שמבואר הטעם והוא פשוט: מ"ד מי"ש בד"ה ולא בית אלל מכ"ש וכו' ולא בלרה עלמה שותא דמר לא ידעינ' דלמה ומעמ ב"ה מב"ש בלרה עלמה אם יאמו לב"ה לרה בלא חליצה ובלא יבום הלא כך הוא הדין לב"ה ובוד איך יאמו להם ב"ש הלרה בלא חליצה ויבום ואין לומר כי שמא הלרה נמיינמה ואת בעלה ומאלא לב"ה היא בת כרת מה בכך וכי בשביל שעשתה עבירה אסורה לב"ה ליקח אותה בשלמא בניהם הם ממזרים אבל היא בשרה ודוחק לומר כי שמא יהי' תלמיד ב"ש כהן והיא נקראת בשביל זה אומה הנעבלת לפסול לה שזהו דחוק ודחוק ויותר טוב לאשמועינן בבני' דשייך מי שיהי'. והיתי חובב אפש' דבוונת הרב מי"ש לאמר למה לא פירש הרב ודש"י בדיבור בלא נמנעו ב"ש מלישא מב"ה הטעם מה הי' להם לאמוב דהיינו מלרה עלמה וכמו שהביא הרב מי"ש בדיבור הקודם והוא מהגמ' ונתן טעם דזה בבוחא שפי דהיא חייבי כרתות ואם רק חייבי לאווין מלבד שהוא דחוק ודחוק בלשון וגם אינו מתורץ דאפ"ה היה לב"ב ודש"י לכתוב פירוש על ולא נמנעו ב"ש מב"ה אבל לבד זה אי אפש' שיהיה כן בוונת הרב מי"ש דהלא מסיים בגמרא נמי דפריך לו' מבניהם דחלים עפי ע"כ. ולשון הגמרא הוא כן בדף י"ד ע"א בשלמא ב"ש מב"ה לא נמנעו דבני חייבי לאווין נינהו אלא ב"ה מב"ש אמאי לא נמנעו בני חייבי כרתות נינהו נמלא נתן הרב מי"ש טעם למה לא פריך הגמרא אלא ב"ה למה לא נמנעו מב"ש ואם אי אפשר למלוא אלא בבני' וכו' ואין לומר דהכי פירושו של הרב דהכל אפשר למה לא פריך בגמרא על ב"ש מב"ה למה לא נמנעו מלרה עלמה ומתן הרב טעם דחלים עפי דאין זה סובל הלשון של הרב כלל ואם כן מ"ו בוונת הרב הל"ל ובגמר' נמי דפריך פריך ב"ה מב"ש ולא ב"ש מב"ה אף שהיה יכול למלוא שב"ש מב"ה גם כן נמנעו בלרה עלמה ואין לומר דבאמת אפילו אחיך שמאמר קמי' הגמ' דמאי קאמר בשלמא ב"ש מב"ה לא נמנעו דבני חייבי לאווין נינהו דאפילו הכי הי' להם לאמוע מלרה עלמה בכר תילו התוספות לרה לא שכיחי כמו בני לרה לאחת יולדת כמה בנים ע"ש ותבין הענין על מה הביא שם

הגמרא אבל קוף דבר דבני הרב מי"ש לא הבנתי וצ"ע ודוק:

פרק ב מ"ד במאה ממזרת ומתינה ליבמה ובא יבמה ומאמר ומאמר ממזרת ליבמה דהיינו שיש לו אח יבמה ואם יש לו אח ממזר אז מותר אפילו ליבמה וכן בא יבמה לממזר הייט ב"ש שיש לו אח ממזר אבל אם יש לו אח יבמה אז מותרת אפילו ליבמה כדתנן פ"ע משנ' ב' רק המשנה לא נחית לפרש אלא מה נקרא אסור קדושה אבל הי' לרש"י והר"ב לפרשו וגם הפי"ש לא הביר בזה: מ"ה תי"ש ומן הבכרית וכו' וכן בתיבורו פרק ז' מהלכו' יבום כתב נמי לזה דרשא דר' בתשון עיין עד גמירא. ונראה לי דלא קשה כלל על הרמב"ם דבגמרא יבמות דף כ"ב ע"ב מביא תנו רבנן הבא על אחותו והיא בת אשת אביו ריב"ש אומר אינו חייב אלא אחת וכו' וריב"ש הלי בת אשת אביו כו' פרש לאחותו משפחה ובכרית וכו' ודף כ"ג פריך ורבנן בכרית מנא להו כו' כי יסיר הביאה לר"ש אלא לרבנן מנלן מלן מנא דפליג עלי' דר"ש ע"כ וכתב הרא"ש ואע"ג דמוקי הר"ש לית הלכתא כותי' דבקדושין דף ס"א מפיק מקרא אחריא כי מהיין ולד' לא ולכאורה קשה מה אוקמה להרא"ש דלית הלכתא כר"ש משום דדרש עמתא דקרא לא יהא אלא הלכה כר"י ב"ש יהודא בר פלוגתי' מוכח ג"כ שולד שפחה ובכרית כמותה דלרבי יוסי ב"ש יהודא מיותר בת אשת אביו כמו שאמר' הגמ' לעיל ולמה לא הביא הרי' מקדושין אלא דהי' קשה להרא"ש דאם הלכה כר"י ב"ש אם כן באמת למה מביא בקדושין מלימוד אחר על ולד שפחה ובכרית והי' לריך להעתיק כל הגמ' דקדושין דף ס"א אלא בקלה היביעה. ותוד הי' קשה להרא"ש למה מפיק ר"ש בשם רבנן בברייתא אלא באמת ע"כ לריך לומר דרבנן נמי כר"ש סבירא להו בהא שבריתא אחותו והיא בת אביו חייב ב' ולא חייבת הפסוק כו' רק כאן בהלכות יבום שהוא אבב מקבר הגמר' ובמי בקשור מאן חכמים ר"ש דר"ש נמי פליג אריב"ש ולא חייבת הפסוק וילף מכי יסיר אבל שם בקדושין עיקר הדין דולד שפחה ובכרית כמותה ורבנן לא דרשו עמתא דקרא ולדידהו לא מיותר כי יסיר כמו שפריך כאן הגמ' ושם וגם אשת אביך היינו מיותר כל"ל דבהא סבירי כר"ש ומביא להם דרשא מפסוק [אחר] כמו שכתב שם הרא"ש ושם בגמרא נמלא לענין דיבא כ"ע מודים דולד ובכרית כמותה וכאן ביבמות קתמה גמר' בלשון חכמים לר"ש כו' משום דחכמים בהא כיתי' סברי ולא מיותר אשת אביך ול"ל מכי יסיר והביא כאן הרמב"ם בהלכות יבום כתפסקא כאן בגמ' יבמות מכי יסיר דדרשו שם

הרמב"ם להביא לשון הגמ' ובפרש שאינו מתנגד לדינא וכמו שכתב הרב המגיד שמביא בעצמו הרב מי"ש מה שהביא הרב בקדושין היינו הרב ר"ש הייט מגב שהביא כאן ולהלכתא אין ר"מ אף שבעצמה דקרא ליתא הלכתא כר"ש ודו"ק כי קלרתי מפני האריכות כן נלאה:

מ"י במשנה וכולן שנישאו לאחיהם לכאו' יש לדקדק דהא ע"כ איירי דבשעת שאירה החכם או העיד העד לא היה לאחם לא לעד נשים דאי היה להם נשים אף אלא שנאו לאחיהם שרי נמי כמו שאני לעיל וא"כ מה בכך שנשאו לאחיהם אפי"ה יש לאסור שהוא סבר שיש אומה ולכן העיד או אסרה אבל אין זה קושיא בשלמא כשנשאה אומה מיקה אחר הענות או החכם אזי יש לאסור שהיא הנשואה לו מתנשא לו ולכן העיד או אסרה והרמיה שנשאה לו אבל כשנשאה בתחילה לאחר אז אין לאסור שהוא העיד או אסרה שסבור שנשאה לו אין לאסור אותו בכך כי שמא לא תתלה לבשה לו ולמה לו לעבור איסור בתם אלא ודאי בקושיא העיד והרמיה שנאמת לא בשה אומה ולכן מותר אח"כ וק"ל: **תו"ש** ד"ה מיאמה כו' כתב הר"ב וכו' עיין עד גמירא וא"ג שאין לחבים כלל דבגמרא הר"ב רמה בגמר' דשרי נמי מהיתי ונם הר"ב פסק דמיאונין שני בשנים ולא דייק הר"ב מינה ב"ד מה שדייק הגמר' דהגמרא דייק תיבא ב"ד וקאמר דהמשנה שבני דמיאונין נמי בני שלשה אבל הר"ב אינה אמת דפסק דמיאון בשנים ולא דייק תיבא ב"ד וזהו שכתב הר"ב כלומר מיאון או חליצה לא עשה זה ביחידי בימודי דייקא וכו' משום דק"ל חליצה ומיאונין בב' וג' דהיינו מיאון דקליק מיאה בב' וחליצה בג' כמו שהוא באמת הלכה ולכן [אין כאן] חשב ומותר לישא אותה כך נראה לי כוונת הר"ב וק"ל: **שם** תו"ש וכולן מותרות כו' ובעל אחד שאמר אם כו' לריכין למיתר שהיא אומרת שני לי שמת וכו'. לא הבנתי דבריו דשם בבמובות דף כ"ב אנשים אומרי' מת ושנים אומרים לא מת כו' ע"ש אבל כאן שבעל אחד מעיד שמת ואין מי שמכחישו למה לי בני שלש ואי מצו' שמת משקר בשביל לנשאה אז בני שלש לא מסני רק שמשום ריעון לא מפקינן ס"ל שהה ליה שמאר עד אחד דל"ל בני שלש גם בהרמב"ם פ"י מהלכות גירושין גם בהרא"ש גם בש"ע א"ה סי"ב סתם דלא מפקינן מיני' ושום אחד לא הזכיר בני:

פרק ג מ"א הי"ע ד"ה ר"ח וכי תימא דלא ידעינן וכו' הי נשול ביאתא כו' עיין עד גמירא מה שתמה הרב על הרמב"ם דיכול לקיים אותו שכתם את האמי' כו' כנר תמה ג"כ [בספר] ב"ש פל ש"מ אבן העזר בסימן קפ"ה ובאמת פסק כמו הרמב"ם ד"ש דיכול לקיים האמי' מי שכתם אחר כיסתם אחיו לאשותה ובאמת על הרב המגיד יקשה כמו שתמה הרב מי"ש ובעל ב"ש אבל על הרמב"ם בעצמו אפשר להיות ולומר דה"פ על הרמב"ם דהנה הרמב"ם כתב שני דינים שם בחיבורו פ"ז בתחילה כתב תנאה ל' שמי אחים נשואים שתי אחיות ומתו שניהם ולא נודע איזה מהם מת ראשון כו' והיינו הדין דקאמר הגמרא וא"ל ולא ידע כי אפל בריאה וכו' ואח"כ כתב הרמב"ם בהשגה ג' ומת אחד מן האחים ונפל בו' ואח"כ מת שני וכו' והיינו דידעינן הי נפל ראשונה וכו' ובירר שם כל האלוקים ואח"כ כשהיה כל האלוקים קיים שם בהשגה ה' וז"ל ואם קדמו וכנסו כל אחת מן האחיות מוליאין מהם ואפש' לפרש דהכי טוחת הרמב"ם דקאי על שני הנבות מהן לשון הנים דהיינו הנשי' מי שהנים אחר כיסתם אחיו לאשותה ובאמת על הרב המגיד דנסב ודאי אחות זקוקה אבל מן השני דלקח אפש אחות זקוקה באמת מוליאין ונסתר הרמב"ם על מה שפסק בפרק לעיל בשפק אחות זקוקה כפי' רש"י ובנה השני' דהיינו דידוע הי לאשותה והי אחותה דהיינו דנפלו בזה אח"ז וקדמו וכנסו אז ג"כ מי שלקח השני' מוליאין ממנו דלקחו וודאי אחות זקוקה ומן מי שלקח לאשותה וודאי אין מוליאין כן נראה לי לגיל הרמב"ם אבל ס"ל יודע שאמת. וגם מה שהקשה הרב מ"ש על העור מה שכתב בסימן קע"ו בשם הרא"ש על העור וודאי קושיא גדולה היא אבל דברי הרא"ש בעצמם לריך ביאור: דז"ל הרא"ש בפ' ב' דיבמות הכא כל חד אמר דידי' קא מתבמי ומזה יכול לדקדק דווקא משום דאומר דידי' קא מתבמי לי' אבל סתיבם אחות זקוקה יוליא כו' אבל בביאת איסור דוקא בחקו' ספק אמר וכו' אבל בוודאי לא ע"כ. ונקשה איך דעת הרא"ש בעצמו אם כנגו העור אין מוליאין קשה עליו כמו שקשה על העור ואם כמו שהבין הרב מ"ש משום שהביא שתם לתשנה משמת סביר' ליה כהרמב"ם בחיבורו ואם קדמו וכנסו מוליאין מידם א"כ מה היה לו להרא"ש לדקדק סל' היא היא דפ"י קתני מוליאים מידם אף שהחיוס פקע זיקה משום דעצו בתחילה ודאי איסור וא"ל דדעת הרא"ש דמייני דאחר שיבם וודאי אחות זקוק מתה אחותה ואח"ב דשם מותר דבעלמא אם קדמו וכנסו דשניהן קיימים דיש לגזור שילאו הענים בכל עת שתקיימון ויאמרו שלכתחילה מותר אבל כאן שמתה השני' הא כבר פקע זיקה ונם הענים איסם רואים בכל פעם שפני שמתה ולכן מותר לקיימה ודקדק הרא"ש מדאמרי בעמתא אומר דידי כו' משמע אבל בוודאי לא מהני אף בשקע זיקתה וכו' ודו"ק: **מ"ה** תי"ע בד"ה אוי לו וכו' כלומר לאוי לו להעבר שהפסיד אשתו בלא פדיונה. יש לדקדק בדברי התוספות דבאמרי פשע מפי בפ' י"ד משום דקדם אחותה והיה לעולם על לב שמא יתות יבם ויפסיד גם את היבמה אם כן גם כאן פשע שלתה לא נשתה קודם שמת אחיו ואין לומר שאייני שלא היה לו פנאי לעשות מאמר שמת מיכף חדא דאם היה לו פנאי לעשו' מאמ' ג"כ היה לו פנאי ליקח ובוד שמת קתני מצמ' אף שלא מת מיכף ואדרבי כאן פשע כמ"ש לקמן יבו"ש דבאמרי פשע בפ' י"ד מן פ' י"ב דהיינו היא דר' יהושע דהא בפ' י"ד בגא לאשותה ב' אחין אחד חרש ואחד פקח כשיולים ב' אחיות פקחות כו' מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל פקחת מוליא אשתו בגט ואשת אחיו אסור' לעולם ומ"כ מאי פשע החרש שגשא פקחת ואין לומר שפשע לתה לקח אחות אשת אחיו ח"כ בפ' י"ב הא דר' יהושע ב"כ פשע לתה לקח אחות אשת אחיו ואין לומר דשם אין לו לדאוג אלא עד שתגדיל אבל בשיות אחיו אחר שתגדיל לא יפסיד אשתו אבל החרש בשיות אחיו יפסיד אשתו הדא דעכ"פ שם ב"כ פשעו כל"ל ולמה נאמר אוי ועוד הינה היכא שעשה אחיו פקח תחילה אשתו ואח"כ נעשה החרש אחותה אז פשע אבל במשנה שתמת קתני מי לא עסקינן שחרש נשא תחילה ולא פשע כלל וגם לכאורה נראה שבאר לא איפכא דאדרבה אם בפשיעתו הפסיד יש לו להעבר כי מעשיו גרמו לו אבל אם בלא פשיעה הפסיד מה לו להעבר על מה שהתורה אסרה [דמה לו להעבר אחר מעל בל איסורין שבתורה]

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ולולי דברי המוספות היימי לומר דבאמת הקבלה מה שבאה ע"י פשיטתו הוא לוי שהוא שבגרם לעצמו דבר שלא כלעולו ולכן כאן הוא גרם מה שלא יבא מיכף את אמת אחיו וכו' לו להשוב שמא יעות אחיו הבני ויפסול בניה אבל בפ' ד' משנה מ' על יבמתו אין לו לחוש מה שהפסיד דהא מקמתא לא ניחא לי' ליבם את יבמתו דאם היה ניחא לי' לאם קידש את אחותה היה לו ליבמה נמלא לא הפסיד כלום וגם אמתו אינו יולא אמתו בפשיטתו דמה הי' לו לעשות לכנס אותה מיכף לא היה יכול דהא הוי אחות שקוקה ואם הי' ממתין עד אחר מיתת אחיו אזי פשיטא לא יכול ליעא אותה דהא הוא מחויב ליתן לחיבמה אר. חליצה אר ליבמה ולא יכול כלל לכונסה ובפ' י"ג גבי הא דל"י דהייב גדולה וקטנה ואת בעלה של גדולה נמלא קמתה נשא בתחילה אחיו הגדולה כי לא יעשה כן ליתן הלמיכה לפני הבכירה נמלא פשע אחיו מה שבאה אח"כ הקטנה ולא חשב שמא יעות אחיו ויפסיל בניהם ולכן אוי ג"כ אבל בפ' י"ד יכול לומר שלא פשע החלב מה שבאה הפקחת דיכול לומר שהוא נשא תחילה ואח"כ נשא אחיו ולא פשע כלל וכן בכולה בגא עיין שם ולכן גם כן אין אוי ע"ל נכון והכותב יבחר כי תורה היא והרבות נתונה:

מ"ז תוי"ע ד"ה ז' שיא שאמרו וכו' לשון הרמב"ם כו' ע"כ. וא"ל דלא קשיא כלל לרמב"ם דהכי כתב הרב תוי"ע בעצמו בדבור שלפני זה דווקא בלא כנס אז אחות אחותו אפילו בכנס אז גירש אבל בכנס הכל מותר כדעת העור וא"כ איך יכול לומר לחמוני מת ואח"כ גירש הלא לשון המשנה וכנסה אלא רב אמי דייק בגמ' דלי דווקא גירש ומת אבל מת ואח"כ גירש לא והיינו לדעת הרמב"ם בלא כנס אבל בכנס הכל מותר וא"כ לא קאי זו היא לחמוני אלא כמו שכתב הרמב"ם דאלא המשנה נכללת כו' בשלמא הגמרא הל"ל ע"ש מקשה לרב נחמן דלדידיה ליכא לפלוגי בין כנס ולא כנס אלדבה לדידיה אפילו לפי המירון אסור בכנס ע"ש א"כ לדידיה בלא מת ואח"כ גירש ודבר עדיה אבל אם הכל מותר מה זו היא והרבה היה צריך עוד לבאר הלא הגמרא אומר בס הן לרב נחמן הן לרבא דזו היא לחמוני ולמה לא נאמר כן לרב אמי אבל מי שיש לו שכל לא יכול להבין שהכל כשון רק לא רציתי להאריך ובמכתבי על המעיין:

פרק ד מ"א תוי"ע ד"ה בזמן שאין הולד של קיימת כו' דבדיעבד הוי חליצה. לפי זה אפשר לומר דלהכי תני התולן ומעלת מעוברת אלא היה תולן לולדו מעוברת אז אפילו דיבבד לא הוי חליצה דהא הא דלא תתלון מוך ג' חדשים הוא משום כל שהיו עולה ליבום אינו עולה לחליצה כמו שכתב הר"ב במשנה י' וא"כ ולהי מעוברת אז מן התורה היבום אינו כלום דהא רוב נשים יולדות ולד של קיימת א"כ החליצה ג"כ אינו כלום אבל כשלא ידע שהיא מעוברת אז מן התורה היבום הוא עוב רק שמכמים גזרו שמא ימלא מעוברת לכן ג"כ החליצה דיבבד הוי חליצה וכן אפשר דווקא הבוגם את יבמתו ומלא מעוברת אז אם הי' הולד של קיימת יקיים אבל אם יבם לעוברת אז אפילו שהיו של קיימת יוצא משום דבשאם איסור מן התורה ועוד דעל הבוגם וכו' ומלא מעוברת שייך לחתני כתב הכי ספק בן ע' כו' ודלא בני' דלעיל כך אפשר לומר אבל בהיום לא הי' לפני הגמרא ולא מיינתי בגמ' אבל כוותא בני' לוא יהא שבאמה הדין הל"ל אעפ"כ אין בדין אם אלן אז יבם לעוברת ועל זה שפיר כתב המעבר שלו והא"כ ראיתי בגמרא דזהו פלוגתא דר"י וי"ל ולבכתא הל"ל דחליצה מעוברת לא שמה חליצה: מ"ב תוי"ע ד"ה שומרת יבם כו' וכתב רש"י כו' ולי מקרא מלא כו' ונראה לי דלא נעלם זה מרש"י והראי' שהרי כתבו ס' פ"ב דקומה רק כאן דתני סיפא מתה אז שייך שפיר הלשון שני' אז לשון שמתה ואפשר ג"כ דלשון שמר לא שייך בקרא על דבר שלא נתקיים כי ואחיו שמר נתקיים ושם בגמרא הדברים וקומה נתקיים לכן הביאו הפסוק מה שא"כ כאן דלא נתקיים שמתה מביא לאי' מלשון הגמרא וק"ל: מ"ט תוי"ע ד"ה שקידש אחיו את אחותה כו' וי"ל שכן היא סברת רש"י כו'. וא"ל שאינו מוכרח שפיג עם תוס' דהני הסוס' כתבו דף כ"ג ע"ב ד"ה קדמו וי"ל אבל אי ולהי היה זקוק להוציא אפ"ג דגבי שומרת יבם כו' היינו משום שקידש תחילה ולא בא עליה באיסור אבל הכא דקאי ליה בביאה דווקא ע"ש נמלא לרש"י ג"כ יכול לומר כאן שאם בנשה לתופה נמלא קנה לגמרי ולא עבד עדיין איסורא אלא בא באיסור ולכן פקע זיקה לגמרי משא"כ אם דלא קנה רק בביאה ועביד איסורא. והיתר הסוספות הואיל והוי ספק אחות זקוקה הוסיף רש"י עוד לבאר דאי נמי הוי איפכא נמלא דעבי' איסורא ונוסף על זה שעדיין לא פקע הזיקה כתב רש"י דלא דכיון דבא אחיו וכו' ודו"ק: מ"ו תוי"ע ד"ה גם בה וכו' וה"ה לנשואה שלא תתארס וכו' פי' נשואות ביהודה לא יתארסו לר' יהודה אבל אינו מוכרח דא"כ למה לא קאמר ר' יהודה חוץ מן הנשואות שביהודה שלא יתארסו אלא היינו מעמא דבשלמא האלוסה שמיחד עמה החתן בהיתר אז חיישינן שמא נבעל אבל כשיארס נשואה אז לא יניחו אותו ליחד כי כשיבעול אזי ישאה אסור שמא תתעבר ולריך הבחנה וק"ל: מי"ג תוי"ע ד"ה מחשבת אינם כו' פירשה דלא נקט חייבי מיתות ב"ד סתם ולולי דברי רש"י ותוס' הייתי אומר דבאמת מעשה בהיה כך היה ואי קשיא קושית תוספות אחיר מוכח בחמת ישבל לומר שבך היה בתוב בגמרא אינם פלוני ממזר מחשבת אינם לקיים דברי ר"י נמלא המגילה מקנה דבריה דתקני לתה אינו כותב סתם אינם פלוני ממזר לכן מביים המגילה לקיים דברי ר"י ולהוות דהלכה כר"י לכן אני כותב לך מחשבת אינם דהיינו חייבי מיתות ב"ד דווקא כדי שבדבר דהלכה כר"י מחשבת אינם הוא דהוי ממזר אבל חייבי כריתות

ופשיטא חייבי לאוין אז לא הוי ממזר וק"ל:

פרק ה מ"ב תוי"ע ד"ה כיצד עשה מאמר כו' והואיל וגם אינו מתיבמה. ולא סברא קושה וסלא אחר הגם בוודאי אלא לשון לאחר מאמר יבלה לשאר אלו דהיינו אם יבעול וא"כ ס"ל לחתני ג"כ גם קודם לחתמר לפי סברת הר"י וגם כל החילוק שאולר הרב תוי"ע הוא דמוק כאמר יראה הרואה. אבל לי נראה סברת הר"י רק כאן במשנה ב' דר"ל כיצד דין יבום וכחמיל מהלה נחמאר כי זה הוא המחלת יבום ואף שיאחה ליה לאשמעינן הרבה לשון בחילה כאן לא איכפת לי' דסלא בלא זה מהיה מותרת לשון דהלא אחר מאמר נהן גם לכן ניחא ליה לחיקבע בכדר דין ישא רק בחחילה מאחר וגם משום דהוי מדרבנן וא"כ חליצה משום הרבה לשון ואח"כ אמר בחמשה כאשונה הן לר"ג כן לחכמים אחי לאשמעינן דלא בעילה אחרי בעילה דהיינו שהבעילה בעיה אינו כלום והחליצה בעיה אינו כלום ובאמת יולאה

לשון לא איכפת ליה לחתני בעילה קודם ואחשר משום דלקדמי' קרא ליבום מחליצה ובא במשנה ג' דהקדים נתן בע ובבל דג"כ לא איכפת ליה דהא הן בבעל הן בחליצה חלא לשון משום הבע אז החליצה נקט כמו בחשנה בבעל חחליצה ובמשנה ד' ג"כ לא חשאר חלנו בעשה מחחר ובבעל רק לריכות ב' ענינים והליצה נקט ג"כ בבל חחליצה כמו בחיבן ומה שבאים אבל בסיפא דלקדי' בע ובבל קודם בע ועשה חחחר ולאה לי חשים דבבע ובבל יש רבותא כמו שבביא הרב תוי"ע בעצמו חשום הבע' בחשנה ד' לכן לקדמה ולענין המרה לשון שני הדיני יצאו לשון כו' ל"ל ודו"ק: בד"ה אין אחר חליצה כלום. ומיהו חזה אין לאיה כו' ואין זו סברה כי בעלמא על אין אחר חליצה כלום ודאי דעבר אלה עד אלן ועשה חחחר דהא זהו המשנה חפרש חה שבאה לחעלה אין אחר חליצה כלום אבל אין חחחר אחר חחחר דר"ג זה אינו חפרש אח"כ אדרבה אבל בחשנה ד' בחכמים דיש חחחר אחר חחחר ועוד דאי לא נאחר בכבית החוספות דאחי אפילו כרבנן הוי ליה על לי לחיחר דר"ג אבל כר"ע אלא באחת ג"ל בבבנן הוספות דאחי אפילו כרבנן וגם חה שבחב הרב תוי"ע דהא לא אחרו בגמ' כו' שבדברי ר"ג זה אינו דברי ר"ג רק על חכמים ואפשר זה עשות:

פרק ו מ"א תוי"ע ד"ה ולא חלק בין ביאה לביאה כו'. ולי נלאה דולאי כחו שבחב הרב תוי"ע דחר"י לאוה לא הוי חוכח דקנה בביאה אלא כדרכה אבל זה ר"ל דאי נאחר דר"י חבבכבי אבה אים בחשה ב' חבבכבות לא הוי ידענא חולקחה דקאי חשלא כדרכה ואף דולקחה הוי חיחבר אף ע"פ כן לא הוי יבני חאי לדרוש ביה הוחיל ולא חליע דשלא כדרכה יקבא ביאה אבל כשנלה לנו ר"י דשלא כדרכה חקבי ביאה רק לאפ"ה לא חוכח דבינחחה קבי בזו הביאה אז שחכינן דולקחה אז אחה אקבה נחלא אינה רק אחיבה הוא אדר"י לכן הביאו הר"ב והרחב"ם עיקר דרשא בקיאור. ועוד דאם היה הר"ב חביא הדרשא חולקחה היה לריך להאריך הרבה דחולקחה לחודה הייתי אומר דקאי אבדרכה והיה לריך הר"ב להביא כל הדרשא יבחה עליה כדרכה וכו' והיה קשה אבל הר"ב כותב אח"ע דבחחילה כחב דבינחחה יבא עליה קאי דקבה מ"ח והיה לריך להביא קושית הגמ' והחיחוח כחו שחביא הרב תוי"ע והיה חאריך הרבה ולענין דינא אין נפקא חינה אינה חיבי חבי לכן קילר הר"ב והביא הדרשא היחר פשוחה כך ל"ל ודו"ק: מ"ב תוי"ע ד"ה פסלה וכו' ואם בכחב הר"ב דאלחנחה נעשית אנה דבני חיחבא כן וכו' ולי נלאה פשוח דח"ש הר"ב פסולה לכהנה חשום זונה זה קאי על אחת ישראל שנאנסה דבכלל כל עריות הוא כשבא על אחת אים בכל הביאות דהייחו אפילו בחוכם ועל זה קיים הר"ב ואפ"פ בחחת ישראל שנאנסה כו' פסולה לכהנה ובוודאי נחי שאין שייך בה פיסול בהוכה פסולה חחחומה אבל אלחנה לר"ג ולאי חשום חלנה וחה היה פשוח לחר"ב ולא פיקח על זה כלום דזיל קרי בי' רב הוא וק"ל ואלאה בפ' ז' חשנה ח' כחב הר"ב חפוחם והיא חלנה ע"ש: מ"ה תוי"ע דבני הבחחיל ובבנעלה וכו' דיש לחחוח ממשנה ב' דלא חביב אלא חייבי כריחות ופסולי כהונה וכו' לא ידעחי איך לא הבנית הרב דחני בחשנה ב' בת ישראל לחחחר ולנחין דהוי חייבי לאוין וכן כחב הרחב"ם בפירושו בת ישראל לחחחר נעשית זונה ואין לנעשות בבת ישראל לנחין ולחחחר ג"כ אינה פסולה אלא לכהונה אבל כשיבעל אז עיחות אז בחבא עליה בזחה חוחרת לישראל הא כל זונה אפי' נבעלה לא"כ חוחרת לישראל: מ"ו ברע"ב ד"ה בינחה חוחרת לינשא לאחר דבחחה לאו חינה הוי אלא חיביה וכו' לפי דברי הר"ב ע"כ חבחחת אם יהוא שהוא חחחה כנון בים לו אבא אחרת בים לו אבא אחרת ובים לו בים חחחה ואף אינה חיבא בזחה חוחרת לינשא לאחר דבחחה לאו חינה חחחה כנון בים לו אבא אחרת ובים לו בים חחחה ואף אינה חיבא בזחה חוחרת לישראל הא כל זונה אפי' נבעלה לא"כ חוחרת לישראל: מ"ו ברע"ב ד"ה בינחה חוחרת לינשא לאחר דבחחה לאו חינה הוי אלא חיביה וכו' לפי דברי הר"ב ע"כ חבחחת אם יהוא שהוא חחחה כנון בים לו אבא אחרת ובים לו בים חחחה ואף אינה חיבא בזחה

אבל כהיום מנהגו הוי ספק כי אמת לא היה לו ג' שערות ואי אפשר ליבם הערה ולפומרה אינה לריכה דאם הביא ג' שערות אז היה יוצאת מעוה לגמרה ואם תקשה א"כ ממ"ש אפי' חליצה אינה לריכה דאם הביא ג' שערות אז היה יוצאת מעוה לגמרה ואם לא הביא ב' שערות א"כ לא הוי אפי' מדרבנן כשאינם ופטורה בלא כלום י"ל דאייתי דבתחילה קידש הערוה ואח"כ קידש הסניה ובשניהם היה ספק אם הביא ויש לומר כי אמת כשקידש הערוה לא היה לו ובסניה היה לו ולא הוי לגמרה ולכן מוצלת כך כ"ל אבל הש"ש יודע אם כיון לזה הרב כ"ש: מ"ה תוי"ע ד"ה ומאחת דעבד תימה דלא קתני ובכבר עם העבד ואפשר לומר דעם אפי' זיבה עם הפפתה אז אינה מתהפכת ולא איכפת לה אם מתעבר ממנו ולהרבה לבעל יחמה לה שיש לה זרע מבעל אבל כאן אם היה בבעה עם העבד אז ולאי מתהפך כמו ממבית הרב תוי"ע. לעיל מתנה ה' ד"ה מתעברה לא האכל כו' ע"ש א"כ לא שייך למימר וילדה הימנו בן לכן קתני ומאחת דאח בלומה מתחת לו

ושייך למימר וילדה הימנו בן ודבר בהוה אף דבשאין לא שייכי בה וק"ל:

פרק ח מ"א תוי"ע ד"ה הערל אבל ערלה שלא נזמנה וכו' פירש ערל קטן תוך

שמונה לשוכו שמן מכומה בן הוא בגמרא: מ"ד תוי"ע ד"ה ומולגין לאשתו וכו' ומאה אני מה קשיא וכו' ונוכל לומר דשיבור לשון הרמב"ם כך הוא ואמנם אמר כ"ש כו' ששונה לר"י כו' פי' זה פשוט שר"ש נקט מולן משום שמתר מר"י מולן אבל באמת לר"ש יכול אפילו ליבם אבל לא תפסה שלר"ש אף הקרים יכול ג"כ ליבם וזה שנקט מולן משום ר"י שזה פשוט ומבואר שקרים אדם אינו מייבם וכו' ולא תפסה: מ"ה תוי"ע ד"ה מפני שהיא בעילת זנות וכו' משום לאו דלא יבא פגום דכא. שאלני חכם אחד בכתב וז"ל קשה לי הא בקרים אמה מייבי כאן וקרים אמה מותר לבא בקבל כמו שמזכיר עם בד"ה קרים אמה וכו' עכ"ל. וזה אשר השבתי לו דבאמת הקרים דהתחלת המשנה חייבי בקרים אמה דזוקא דוחיא דחייבלוגים וכדי לאסמכתי' כל"ש כמו שכתב כאן הר"ב ותתוי"ע אבל זה בפלה פקלה קאי אמנים הן קרים אמה הן קרים אדם ולאוקמי כל"ע דהא ליבם אז קרים אדם אסור אליבא דר"מ ואף אליבא דר"ש לאחוץ מותר קרים אדם אבל ליבם אסור דהא אסור לבא בקבל וכמו שכתב הר"ב במשנה ד' ונם בתוי"ע מביא עם בשם הרמב"ם וא"כ למה נחלק בניבם לק לומר בשבלה קאי מן על קרים אמה אליבא דר"ש ופשיטא על קרים אדם שהוא אליבא דר' יהודה אדם דאי לא קאי רק על קרים אמה א"כ למה לא מזכיר המשנה בפלה פקלה אבל קרים אדם דהא עם ג"כ לכ"ש פוסל אלא דבאמת בפלה פקלה אצייבם אז שפיר כתב הרב דהיה לו לכתב בריבה דהיא קודם ולא יעלוך אח"כ לפרש בסיפא אלא דבריבה כולל שני דברים הן קרים אדם ועם אין לריך לעשה זה לפי דעת הרב"ב וקרים אמה סמיך אסיפא מהאיל והיא פטורה מן הינוס שומלת עליו באיסור אשם אם כ"ל פשוט:

פרק ט מ"ב תוי"ע ד"ה ויש לו אח כהן גדול בהיא דמיבון במשנה ע' פרק קמא

דמגילה. הרב דייק לשון ויש לו אח כ"ג משמע שבייבם בפולה ות"ל כ"ל כמו שהוא במגילה דהיינו אחד משמע ואחד עבר ע"ש אבל באמת כאן יכול להיות אחיו כ"ג מת ואינו אומו אחיו אמתיו לכ"ג: מ"ב תוי"ע ד"ה ולא פיכות וכו' ומ"מ קשיא דלא תנן לאיבד דינא דרים פ"ו. בחאורה לשיטי לתרץ דבאן לא אייבי אלא דברים שבקשו לאשה דסייגו שאינה זוכה במציאתה וכו' לא קתני אבל קשיא דהא תני שם אם היתה בת כהן נפסלה מן התרומה וכו' אחה ג"כ רעה לאשה ואמאי לא קתני. ועוד הא תינא לפי בהיא מבגילמו מגלה נקט מה שקנסו אותה אבל לפי פי' הר"ב משום חיזוק א"כ זה ג"כ משום חיזוק מה שבעלה אינה זוכה בשלה במציאתה ואינך וא"כ למה לא תני. אבל באמת לאחר הסיון לא קשיא כלל כאן נקטה המשנה חילוק בין שניה לבין אלמנה לכ"ג ואינך אבל כל שאר דיני דרים פ"ו שייכי ג"כ באלמנה וכו' כמו בעני' ואשיבו פשיטא באלמנה דתהוי לה אינה ואינה וכל אינך דיני כמו בפירש שם הר"ב וג"כ בפסלה מתרומה דשבשה חלנה זהו פשוט: שם תוי"ע ד"ה ולא משונות ואינה בני הא אפילו אלמנה לכ"ג נית לה כו'. ויש אפשר לומר מדלא כתב הר"ב ואם לוחה כו' בחיי בעלה אמי אין חייב כו' ומדלא כתב מינה אמי אפשר מחינה אין הוא ע"מ ומיותר רק חייב לשלם וכדעת הרמב"ם רק הואיל בחחלה דייק רש"ב דאלו באשה כשרה וכו' משמע אבל אלמנה לכ"ג לא ומדיין אינו מוכרח והש"ש יודע: שם תוי"ע ד"ה ואלוקה לכהן הדיוט וכו' אחות אלוקה מדברי סופרים. הנה זה שכתב אחות אלוקה מד"ש לא אחתיין אינא אפי הרב תוי"ע כי האיך אלוי זה בזה ואמת ברים פ' הלוקין בתוספות בד"ה גרושה כו' זה לשונם דהא אמרינן בפ' י' יוחסין דף ע"ח אחות אלוקה דרבנן אבל באמת מינה אחות הוא ביבום ובאמת בש"ס אמשמרדס אשר לפני מקומן מינה אחות וגם בקדושין דף ע"ח לא נזכר מזה כלל רק כך כ"ל שם בפ"י יוחסין אלוקה דרבנן ותו לא ודה פשוט רק בודאי איזה תלמיד כתב זה בגליון הרב תוי"ע וכן נראה עניה מקומן כאן אבל מה שכתב הרב תוי"ע על הר"ב כי ניים ובכיב וכו' באמת מפרשים עליו כי לא עליו לבדו אלוקתו כי דבריו הוא דברי רש"י ברים פ' אלו הן הלוקין ד"ה גרושה ואלוקה ע"ש ובאמת זו הקושיא שהקשה הרב תוי"ע הקשה שם מוספת על רש"י. ע"ש ואני אומיף עוד לבקשת דברי רש"י אהבדי דכאן בשתמעין פי' רש"י בעלמו דף פ"ב ע"ב בד"ה איכא דאמרי וכו' אלוקה דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא ומניה בעלמו כדאמר גם' יוחסין והיינו הנא שבביאו התוספות במכו' אבל ר"ל דהתם בקדושין מפני הגמ' בדף ע"מ אליבא דר' יהודה אבל מפשטא דרים אלו הן הלוקין מוכח דאלוקה דאוריתא ויכולני לומר דר"י סבר דהוי אסמכתא אבל אחכמים חולקין עליו וסברי דהוי דבשה גמורה רק בכאן ביבמות דף פ"ה ע"ב הכי איתא ת"ל וכו' אבשבת"א וכו' רבי אומר הללו ד"ש והללו ד"ש ד"א זהו מרגילה וכו' מאן קתני לה ת"ל בשבת"א ק"ל ת"ד רבי קתני לה ואלוקה קא קשיא והא אלוקה דרבנן ע"כ ולכן פי' רש"י דרבי סבר נ"כ כמו ר' יהודה בקדושין דהוי דרבנן וקרא אסמכתא מגלה אז אליבא ת"ד דרבי קתני לה אבל לפי ת"ד לאשון דבשב"א קתני לה אבל לרבי הטעם כמו באמת בפיהום הללו דברי מורה והללו ד"ש ת"ל קשיא לפי באמת הא אלוקה ב"כ ד"ש. אלא ע"כ ל"ל אז באמת דרבי סבר דהוי אלוקה דאוריתא אז אפשר סבר דרבנן ועשאה כדאוריתא ואפשר לומר הטעם הואיל ובע"ש אסמכוהו אקרא ת"ל לדעתי אחת כיון הרב ר"ש דאלא הוא תפי'

הטעם כדברי הללו ד"ש וכו' והיא מרגילתו דבשב"א קאמר ליה וא"כ קשיא הלא אלוקה ב"כ דרבנן לכן פי' הר"ב ובפ' אלו הן הלוקין אוכת אלוקה לכהן דאוריתא כמו שפי' רש"י וכו' וא"כ אוכל לומר דרבי הכי סביר ליה. ואח"כ כתב הר"ב עוד ואח"ב אלוקה לכהן כו' מד"ש פי' ואף אם תאמר דלרבי ב"כ אלוקה מד"ש מעלוה בכל תורה וכתו בבתנתי. ולא אקשי לרבי אפי' ת"ד הראשון דבשב"א קאמי לה וזה פשוט אלא מה שמקומן בהר"ב מינה בגדול הגיהו בהר"ב אינו יודע מי אם הרב תוי"ע אז מי והלשון דאקו בלשר מיא רולה להאיך אבל אלינה לאלות זה ברבינו כי עם לא הוזכר חילוק בלל בין כ"ג לכהן הדיוט ואף בהלשון מעם דמוק ואפשר שיש איזה מיבה יאמר אבל לדעתי נכון לי בשמת שכוונת רבינו כמו שבאמתי שזה תרי שעמת והואיל ולא הכריע הר"ב אם רבי קתני לה אז הלכה כרבי ול"ל עם דמרגילה ואם רשב"א קתני ות"ל לעשה דמרגילה דהלכה כרבי מחבירו לכן מפש רבינו כאן לשונו בל דבי הללו ד"ת ובכתובות הביא גם עשה דמרגילה ומ"ש יאיר פיני בתורתו ויראתו ובאהבתו אמן סלה:

פרק ד מ"ד תוי"ע ד"ה ואם מתה וכו' וכ"ש דאם מתה הבניה דמותר בראשונה.

מאוד מלא בדקדוק כתב הרב זה אף אם לא מתה הבניה מותר בראשונה כמו שהוא כאן במשנה בפירוש אבל הב"י כתב זה על מי שהלכה אחוסתו למדינת הים ונשא אחותה ונשא אחוסתו אז פסק המור דאסור בשניהם ואם מתה הראשונה דהיינו אחוסתו מותר בשניה בל זה כתב הב"י וכ"ש אם מתה הבניה שמותר בראשונה באחוסתו ע"ש בסימן ע"ו וקרוב לומר שהו' מ"ש ואסקי כל זה כאן בתוי"ע: מ"מ תוי"ע ד"ה רבי שמעון וכו' ולריך עיון וכו' פירוש בבבא בן ע' כו' ותם תולגת ולא מתיבמת הוי ליה לר"ש לומר דשני ליבומי אבל אינו מוכרח דבעלמא הכך תרי בני דלעיל הם דיבים בוים אף שהבעל אחד וגם אפשר יש קצת לחלק ולומר בעלמא בשנה ז' לא פשע בן ע' ראשון מה שבא אחיו על הבניה אבל כשבא עלמו על אחתה נקנסו אף לר' שמעון ולגזר משום מאמר אחר מאמר אי איפכא דבשנה ח' לא אתביד איסורא בראשונה אבל בשנה ז' דאתביד איסורא בה אינתא פסלה אבל אלו שני בנות דהיינו בן ע' וכו' ותם ושנה ע' הייגו שמשם דין אחד ועשה אחד ולמה ליה לר"ש לאפלוגי בתרוייהו וק"ל:

פרק יא מ"ו תוי"ע ד"ה היו לו אחיו וכו' המשנה שמשלה אחיו בתרא לריך עיון.

ואפשר לומר בדומה דאשמועינן מתני' אפי' שהיו שני אחיו וכשמת הראשון עשה הבני מאחר ומת ובשהיה זה הספק ודאי אחיו היה אסור ליבם אותה משום זיקת שני יבמים אבל בהיום שהוא ספק ושמא אינו יבם בלל והוא בכרי מותר אפילו ליבם משום דזיקת שני יבמים הוי מדרבנן כמו שכתב הרב"ב בפ' ג' משנה ט' לכן כאן שיש בוד ספק מותר ואם לא היה בוסה רק אחיו מן הראשון ומן השני הייתי אומר כמו שפי' הרב תוי"ע לפי דברי רש"י והר"ב דהיינו מכל אחד אח אחד וק"ל:

פרק יב מ"ד תוי"ע ד"ה החרש שנחלש וכו' הנה מה שכתב הרב דהא דין ינוס יש

לו כתמן סוף פרק י"ד היינו במשנה שיש עם שני בנות ובכלם אחיי שאחיו המת היה פיקח וא"כ אלא בדקדוק שיש הרב וא"כ אינ' כפער' אלא ביבו' וכו' דמשמע דבינוס הוי כפער' לעלמא דהיינו שיתן לה החרש נט וזה אינו דשם אני כוסם ואינו מוצא לעולם והוי ליה לומר ואין לה תקנה אלא ביבום ומו לא ואם היה לו לדמותו לחרשת שהלכה שהיה הרב"ב ואם הלה אח"כ להוציא בנט וכמו שמשמע ג"כ בוונתו שהיה ג"כ הוי ליה לאיתר כמו שכתבו בחרשת א"כ היה לו להגיה מפרק י"ד משנה ג' דהיינו שאחיו ג"כ חרש ואז באמת אם רולה להוציא אחר יבום מוצא ושייך שפיר כפער' כמו בחרשת. ולפנין עיקר קושיתו על הר"ב ובש"ו להטוכמא שיש בהש"ו ז"ל בדף ק"ד כ"ב במשנה החרש שהלך אלינתו שקולה לפומרה בחקוש אח כשר שכ"ל ולא יש שם שני מיבות דהיינו מיבת יש ומיבת אחר א"כ לדעתי כיונת הש"ו למה שהתנו לחלה דהיינו בחקוש אח כשר דהיינו בשהיה אחיו המת כשר פי' שלא הי' חרש אז אין יכול לפומרה כלל לעלמא כי אף שיכם אותה אפ"ה אי אפשר לו להוציא אח"כ אבל באמת אם היה אחיו המת ג"כ חרש אז היה יכול לפומרה לעלמא אחר יבומו בנט ובתב רש"י ההבדל בין חרש שבתם אחיו היה כשר ואז אין תקנה כלל לפומרה ובין החרשת שיש תקנה כדמשיק רש"י והר"ב ויכול להיות דגם דעת רש"י והרב רש"ב בהרמב"ם שמביא הרב תוי"ע בד"ה והתולגת והא דקתני קטן כמו שמשיק הרב המגיד ואני אומיף ליתן טעם דלרבותא נקט קטן מה קטן שלאו לחלוצה מעיגדל ויכול לומר כיון שלא בנה שוב לא יבנה ואפ"ה לא נאסרין פטיעה חרש ושמת אפשר שזה לא שכיחא כמו קטן שיגדל ויכול לומר דמהאי עמתא מודה מ"ק בחרש והרבש וקלרה היכיבה לפרש כוונתו ולפרש דעת רש"ב בלא תקשה על דברי ומהאי על המביין ודו"ק ובגליון הגמרא שלי כתבתי היכון אחר ע"ש:

פרק יג מ"ב תוי"ע ד"ה איכה לריכה לתלן וכו' שתלך ותבנה. ואפשר לומר דלמה

לא כתב הר"י לעיל הטיאוה שלא לדבתה איכה לריכה לתלן אלא דלעיל הייני אף ביודעים לבמור קדושיה וא"כ ע"כ ל"ל שאינה לריכה לתלן כלל אחין לומר שתלך ותבנה דא"כ נשואים הן מילוה ומה אין לריכה לתלן אבל כאן אחין יכולה לבמור קדושיה כתב ר"י אלף שתלך ותבנה ג"כ בכלל בכלל שאין לריכה לתלן דמתי חולמת אחי מהאי כי אלא בשתבנה ג"כ אינה כלום כי הלא אינה יכולה לבמור קדושיה ודו"ק: מ"ה בהרב"ב ד"ה לאחר וכו' לא בעליה לגיעת דידיה. הא דלא קיים הר"ב ג"כ על בתילון מוסר' לחזור לו אמ"ג שילאתה מעל אחר בתילון כו' זה לא בשתב ממשנה ד' ואלרבה איפכא משמע כמו שמשיק הרב תוי"ע ובתילון בגמ' וכו' וק"ל: מ"ז תוי"ע ד"ה שתמין וכו' ואם בא עלי'. מתיבי דאם כתב הר"ב לעיל אפי' לא בא עלי' שבלא הביאה קיימים מ"ה כתב הר"ב דוזקא בא עליה אבל י"ל שהוא ש"ם וע"ל ומכיל משנה ב' כתב הר"ב אפי' לא בא עלי' דא"כ קשה על הר"ב ולמה לא כתב ג"כ כאן אפילו לא בא עליה ותיכן ומיהו בגמ' וכו' ולא אפשיקא הלכתא וא"כ לעיל כתב הר"ב אפי' לא בא עלי' לאומרא אפ"ה איכה יכולה לתלן ולא כתב כלום כי שמא הילכתא דוזקא בנא עליה א"כ אם לא בא עליה שמא מדיין איכה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אמתו מן התורה ואינה נפטרת בשני' מעשה אחות אמה וק"ל: מי"ב בהרע"ב ד"ה יגדלו זה עם זה ואינו יכול לנרשה עד שיגדיל וכו'. פיין מה שכתב מעבה ז'. יש לדקדק לתה לא כתב מד שיגדיל ויבטול ולתומרת. אבל אפשר לומר דשאני הכא אחה הקנו לו מן השמים וקניא אפי' בביאת קטנות והוי אמתו רק שכל זמן קטנותו אינו יכול לנרשה אבל כשיגדיל לב"ע קניא בגט אבל בגרה פ"ה מ"מ פי' הר"ב בהדי עד שיגדיל ויבטול והוא שם בגמ' לכן ל"ל שסמך על שם ושם בהדיא הוא בגמרא לכן הביא שם וסמך כאן על זה וק"ל: שם תוי"ע ד"ה כופין אותו שיתנון לה כו' ומה שהאריך הר"ב לכתוב לשיקתו כו'. ותמהני על הרמב"ם גם הרב לתם מעבה הקשה למה לא הביא הרמב"ם הא דרב אשי. ולו נראה למה לא להביא אמת דרב אשי בא לאחרן הקושיא מן הברייתא לאמנה עד שכופין לתנון עיין ביבמות דף קו"ב ובאמת כרב אשי מסורן הרמב"ם דקפרי לתנון אבל לענין דינא לא מ"מ אם עוקמא מתניתין דכופין לתנון לא לייבם. רק שקשה אמפ"ב למה לא הביא הדין מאי דעפקי מדרב אשי כמו שכתב הטור כמו שהביא הרב תוי"ע. ואני אומר לדהרמב"ם אין צריך להביא זה דאם לכוכים שיש לבעל לאמתות ג"ב שאחר שבעל אחר שגם ולא אבני בחליצה כפי דבריה שאומרת שלא בעל. זה כתב הרמב"ם בביאה בפ' ב' מה' יבום וחליצה וז"ל ואם עדיין לא גילה כופין אותו שיבעול או יחנון ויוציא בגט מב"ל. ובאחר ה"ה דמה שצריך גם וחליצה משום שיבאין לדברי שיהם לדברי האשה שאמרה לא נבעלתי ולכן צריכה חליצה ולדבריו ג"כ שאמר בעלתי ולא קניא בחליצה וצריך גט, אבל הטור לא כתב בכח בכח זו ואם להביא הא דרב אשי דלא כני בגט קטן משום דהוי ביאה פסולה ים ג"כ ביאה אחר גט וצריך גט וחליצה הלא מה מלא כל פרק ה' מהלכות יבום בהרמב"ם דגט שנתן קודם בעילה פסולה עליו ואם נבעל אח"כ הוי בעילה פסולה וצריך גט וחליצה ולמה לו לכפול הדברים שדברו לקנר וגה מתוכן אפי' לנאם מעבה דהקשה שם על ה"ה ש"ם. והגם עלמן למה לא אמה הרב תוי"ע על הרב רע"ב אחת אמת שהוא רמז ומתכוין להא דרב אשי בתה שבבעל גם לזיקתו אבל למה לא כתב הרב רע"ב שאחר שכופין לתנון שצריך ג"כ גם וחליצה כמו שאמר רב אשי אלא ע"כ דהר"ב סמך נמי אפרק ה' דשם מבואר דביאה אחר גט צריך חליצה וגם כן ג"ל וזו"ק: מי"ג תוי"ע ד"ה לאחר מיתת בעלה וכו' אלא שבלשון רע"י וכו' אמת נראה כיונת רש"י כמו שהבין הרב תוי"ע אבל הרב שמגיד דחק לפרש כן ברש"י משום שקשה לו שאם לאחר מיתת בעלה בלא בעם נדרה לו אישלו בחיי בעלה ומתמה מהמשנה ג"כ למה מבקשים ממנו שיתנון לה ויאמר לה הכתובה הלוה היא ממנו מורדת ואפילו בני מורדת בעלמא נקנה מהבעל שיתן לה כתובה [הלוה] לקחה הדין ודי אם יחנון לה וע"ז כופין כמו בכתב הרב רע"ב לכן פי' ה"ה שהיה לה כסף ויש לחלות אלא שמתמת מרד וכן בחיי בעלה לא ממנו נתכוונה ומתמת ספק מורדת מבקשים כו' ושמיד ה"ה זה ברש"י ואם אין זה כוונת רש"י אזי הוא סברת ה"ה בעלמו כן נ"ל:

פרק יד מ"א

תוי"ע ד"ה עמתעת וכו' משא"כ בחרשת ואף בנ"י נלפפם בחרשת אבל בשניהם הוא ע"ש:

פרק טו מ"א

ברע"ב ד"ה ושלום וכו' אי לא חזיתי' דמים ודאי חייבת לקלקלותא וכו'. לכאורה יש בשמה הראשון שהיה רולה לאסור עצמה עליו דהלא שלום ביו לביתה אבל ז"ל בשלמא כשיש קטנה ביו לביתה אז חייבין שהיא יודעת שהוא ודאי אי רק שהיא רולה לאסור עליו אבל כאן חייבי שהלך ממנה ושהה זמן רב אזי אינה יודעת אם אי אז מת וקמ"ל דלא חייבת לקלקלותא וזו"ל: שם תוי"ע ד"ה אחת זו כו' הע"פ שתבבה על מיתת בעלה וכו' אבל יש כתה נשים שונאות לבעליהן ומתחין בשמחות בעלה רק פיקחת כדי לאחת דברי תנבה לפני ב"ד אבל הבוטה אף ע"פ שאחת שמת בעלה בשהיה שונאת אותו אפי' בפני ב"ד לא תבבה ולכן הייתה לאחיה לב"ד דר"י לחדה לעשות כן אף שנאת אינו נאמן הייתה שונאת גמורה כמו שאחרו בגמ' בחומרת לבעלה בדשמתי כו' אבל שהם שהיה מוכנת אותו ואינה שונאתו גמורה וק"ל: מ"ד תוי"ע ד"ה ויבמתה כו' שמת ייבמתה בעלה ותהא נאמנת כו' והיינו יכולין לומר דאייבי שיש לה ולד ואזי לא מתיבם רק תנשא לאחר ואפ"ה תתיבם שמת יתומו גם שיבשם הולד ובעלה ואזי הוי לדתה. רק שהוספות מיאנו בזה דאפשר בשום לה ולד ואמנם לדתה דהיינו יבמתה דלמיתה דהרי לא חייבת ובודאי קושטא קאמרה ובלה שהוספות יש להם הוכחה מדלא קאמר אמת אחי בעלה ולמה קולא אותה יבמתה אלא ע"כ בשאין בנים אייבי וקולא אותה יבמתה שמוכל לבא לידי יבום אלא יומת בעלה: שם תוי"ע ד"ה אף ע"פ שנשאת וכו' כתב כ"מ בשם ריב"ו וכו' אמת שזה הלשון הביא הכ"מ בשם הריב"ם בהלכות נימין פי' י"ב אבל הוא תמוה הלא הולכים אחר רוב ונמצא היא מ"מ ומאי אע"פ שייך כאן אוך ה"מ אם לא נבעלה לא תצא. וכ"ל דהכי פירושו דאייבי שאחר שנשאת מת בחמת בעלה רק בזמן שנשאת הי' אחד אומר מת ושנים אומרים לא מת וה"מ אם נבעלה אזי עבדה איסורא תצא אפי' אחר שמת אבל לא נבעלה והוא מת אח"כ בחמת לא תצא קמ"ל דקשה וזהו שכתב תוי"ע ודאיה לדבר ממ"ש מ"ג פ"י מ"ש ומתבתמה על הר"מ ועל המי"מ בשתמו מה שאין דרך מפורש לשמוש ובריב"ש נופי' לא עיינתי וק"ל: מ"ד תוי"ע ד"ה ואח"כ מת אחי כו' ואינעריך לאשמועינן בלרה ואינעריך לאשמועינן בחמותה כו' וכ"ל דהיה יכול לגמר' לחפך הלריכותא דאי אשמועינן בלרה ה"א נהא קאמר ר' עקיבא הואיל ולרתה מותרת דהיינו הלרה שאמרה מת בבלי וא"כ מחזקינן ליה בחזקת שהוא מת ולכן קאמר ר"ש דהשנה אסורה אבל בחמותה ה"א מתותה אסורה להשאה וא"כ היו בחזקת מת מהיכא תיתי שיהא אפי' כך כשר נאתן לפוסלה מחרותה שהרי בכל מקום ע"א היו נאתן רק בעדות אשה וכאן הלא היו מועיל בעדות קמ"ל דאפ"ה פליג ר"ש הואיל ובעדות אשה הכשיר מד אפילו אם אפילו אתן מועיל כאן הטעם אחר מפני שאוסרה אפ"ה לא תאכל בחרומה ואי אבא חמותה ה"א בהא קאמר ר"ע כו' רק אז אזה אליבותא הוי פשוט להגמרא אז חד מחרי נקט: שם תוי"ע ד"ה ומנין וכו' ואמה עליו וכו' ואפשר לומר דשם הטור דבאחרוסה יש לה כתובה רק מדרבנן מעמתא כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה וא"כ ה"מ אם היה רק אחרוסה אחת ודאי אבל כאן שיהן נכנס גם דהלא הי' מיניהו מפקת לכן בזה אחיזו אם מיקני כתובה לאחרוסה ולכן צריך לאחקמי בדכתב לה כמו הרמב"ם אף ע"פ שדעת הרמב"ם לפרשי' כו' דעת הטור הוא מעעם הנ"ל: מ"ט תוי"ע ד"ה ומולגת אמת ואח"כ מת בפלי כו' ומולגת אמת יבמה בדים ואמרו שמשקרה ובעלה מת ואח"כ בנה ואמה מלריכה ברוח לכהונה וכו' אבל יש לומר דשם אפי' יבאו עדים שמשקרה אפ"ה אסורה לכהונה דהלא בעלמה אמרה מת בני ואח"כ בעלו א"כ לדבריה זקוקה ליבום ולריכה חליצה א"כ עוית אפשר מתיכה דאסורה מבא"ש במשנה ע' דלפי דבריה אינה זקוקה ליבום כלל ואח"כ מלאתי זו הסברא בעית שמואל קי"ו ע"ש וב"ה מכוונתי לדעתו:

פרק טז מ"א

תוי"ע ד"ה אינה לנתה כו' נראה דהכי מפרש כו'. ועל לתם מעבה הלאה מרגלא מקום אחר לזה הדין ע"ש ואפשר לומר דמה שקשה על הרמב"ם שבולד שמתו ולא תולין שמא בא בלינעה ובטל ולאחוקי מבה"ע שפסק שבולד כשר דתולין וכו' ומבואר בעור מ"ם סי' ד' נמלא שכתב ג"כ הרמב"ם בפשיעות לפי שבתו תולין שמא בא בלינעה ובטל ויהיה לתה על מד"ש ג"כ אסורה ולאחוקי מבה"ע אבל באמת כאן אפילו בה"ג מודה דבשלמא שם שילדה אז רוב ביאות תלויין בבעל ומייתינן לחשבה דהוקה אבל לאיתא שמא בא ושמא ילדה זה לא מייתינן דאל"כ קשה לבה"ע מהא מתניתין דליתני יותר רבות' דאפילו לתה שבמדה"י לא חשבה שמא מעוברת היא לתה שבכאן ופשוט: שם תוי"ע ד"ה יתה לתה מלאה מוסמת כו' ויש לדקדק דהא מדיין יש ס"ם ספק זכר ספק נקבה ואמ"ל זכר שמא טלד לאחר מיתת בעלה והוי אשת אחיו אלא הי' בעולמו ואפשר לומר בזה כוון הנ"י שכתב שעבר זמן לידתה היינו שבאו עדים שמת בעלה אחר שעבר זמן לידתה על ממותה ודו"ק: מ"ב תוי"ע ד"ה רבי אליעזר אומר כו' עיין בגמרא דלא נפשעא עמש דר"ש או מפוש דהואיל והיינבא לא רבי אליעזר אבר לה מבידה לתבבתה והא דתניא הואיל והוחזו וכו' לדבריהם לדבנן קאמר. ובאמת התוס' מקשים ומתבלים על שמי הסברות של רבי אליעזר פ"ש בתוס' רק הואיל ופשעה דדברי ר"א הואיל והוחזו ליכמין משמע דאלו דהואיל והינבא כו' לכן נקט הרב תוי"ע זה הטעם וקילר בדבר: מ"ג בהרע"ב ד"ה חיים שיש לה סוף וכו' אבל הכמים פליגי בבריתה וכו' אמת שהר"ב אומר האמת שחכמים פליגי בבריתה על רבי אליעזר ר"ש עם ר"מ ור"י הלכה כר"י הר"ב להביא דאף אם לא הי' פליגי חכמים יפליג ר"י עם ר"מ ג"כ ר"מ ור"י הלכה כר"י אבל נוכל לומר כדי שלא תטעה דסא דתתחיל המשנה בפל לחיים בין שיש לה סוף כו' אחתו אסורה זו אחת משנה חכמים קאמרי וה"מ הביא מעשה דמשנה רב וא"כ הל' כחכמים נגד ר"י לכן כ' הר"ב דהחכמים פליגי על ר"מ בבריי' והתחלת המשנה הכל הוא דברי ר"מ נפל לחיים אחתו אסורה ומביא ר"מ ראי' לדבריו וכן הוא ל' ר"מ בבריי' בפי' בין שיש לה סוף כו' אחתו אסורה וא"כ הלכה כחכמים וק"ל: מ"ד בשמעה ד"ה מן המרובה ולמעלה הנשא וכו' הנה הרב תוי"ע הביא למעלה במ"ג ד"ה ואפילו מגוייד כו' ואפי' במקום שאינו יכול לחיות דחייבין אמת בסכין מלוגמת כו' היה לו לרב תוי"ע להביא ג"כ כאן קושיית הגמרא לתה מן המרובה ולמעלה הנשא היינו מגוייד ולישתוש ג"כ אמת יכולו בסכין מלוגמת ולהביא תירון הגמ' דשאני מיא דמרגז מכה ע"ש: מ"ה תוי"ע ד"ה בין שהוא מתכוין לשון רש"י לעדות וכ"כ ר"י כו' אפשר דכתבו זה דומיא דבכו"ס אפי' מתכוין לעדות לתוך ולא לתתיר אפ"ה אין עדותן עדות כתבו שבשתאל כה"ג הוי עדות ולעולם אפילו להתיר וק"ל: מ"ו תוי"ע ד"ה אים פלוני וכו' ונראה לי שהוא ע"ש סי' הנה לא תיבעיא להרב בעל לתם תשנה שהביא בתומו פרק דהיינו פי' י"ב מה"נ בהלכה כ"ד ע"ש דהביא דזהו פלוגתא בין הרא"ש ובין מהר"י קולין דלהרא"ש א"ל לזהכיר לדעת הרמב"ם רק שמו ושם אביו ואינו לריך להזכיר שם עירו וכן מביא מכתב מקומות בזה הפרק ונראה יותר כדעת הרא"ש פשיטא דאינו ע"ש דאף לפי הה"מ דהרב תוי"ע לריך שם עירו ג"כ אינו ע"ש דנוכל לומר דה"פ והכי שיטור אלמון ואומר שהוא פב"פ או פלוני לחוד ואינו מזכיר ב"פ רק ממקום פלוני וקאי ממקום אחרוייהו כן פב"פ הן פלוני ולא בא הר"ב לומר רק ב"פ ואינו מזכיר ב"פ ג"כ כגי כשמזכיר עירו אבל לפלוני בן פלוני ג"כ לריך עירו והכי דייק ל' הרמב"ם שמביא הרב תוי"ע מה שמביא להרמב"ם בסוף הפרק והוא בהלכה כ"ז בהרמב"ם עד שיעיד העד שהוא פלוני ויכיר שמו ושם עירו עכ"ל. הני לא הזכיר רק שמו ושם עירו ולא הזכיר שם אביו. אמת לא נעלם ממני שהוספות שהביא הרב המגיד שלריך שיזכיר שמו ושם אביו ושם עירו אבל בודאי לפני הרמב"ם לא היה כך סגיכסא שהרי לא מזכיר אלא שמו ושם עירו ובאמת המשנה לשון הביא בשם הרמב"ם בפירוש בשמו ושם עירו אבל בעיא שם אביו ע"כ ע"ש. והנה לפי זה קשה על הרא"ש דאיך כתב לדברי הרמב"ם דבעיא בשמו ושם אביו קשה קושית הרב תוי"ע דהלא בפירוש מביא הרמב"ם דבעיא שמו ושם עירו וכ"ל שהרא"ש מתלק לדעת הרמב"ם בין אם שם עירו אבל אביו אזי א"ל להזכיר עירו ואם לא הזכיר רק שמו אז לריך שם עירו ודייק הרא"ש מבואר שבאמת הרמב"ם בפ' זה פלוני בן פלוני ולא הזכיר שם [מקום] ונם כאן כתב פלוני בן פלוני או פלוני ממקום פלוני ולא אמר ליה לומר ממקום פלוני קאי אשניהם כו' כאשר כתבתי לאם סברת הרמב"ם דאפי' פלוני בן פלוני בעי עירו וכך נוכם בחוספתא כמו שמביא ה"פ שהזכרתי לעיל א"כ מנלן להרמב"ם דבשמו ושם עירו סגיא אלא ע"כ כ"ל לחלק וקרוב לי לומר שכך היתה הגירסא בתוספתא לפני הרמב"ם לריך שיזכור שמו ושם אביו או שמו ושם עירו ותהני למד הרמב"ם והרא"ש בדעתו כל הנ"ל כך ל"ל וסמ"י יראנו פלאות מתוכתו א"ם ידו"ק. והנה אמר כותבי זאת הסמתחי למעלה בדברי הרב תוי"ע שמביא גירסת הרי"ף והרא"ש דבריהם לא נכון' אלא אם פלוני בן פלוני ונסיפא נכסי' אים פלוני בן פלוני ממקום פלוני אין תפיסה על דברי שמתרתי שלהרא"ש סגיא פלוני בן פלוני לחודא מלא דבאמת אפשר הרא"ש פי' דעת הרמב"ם אבל הוא סברתא לי' דבשמו ג"כ פלוני בן פלוני ושם עירו. והוזמר נראה דמעשה שהיה כך היה והעתיקו מעשה שהיה. אבל זה קשה לי אין היה גירסתם בגיסא בן אים פלוני לחוד ואפי' עירו לא הזכיר וזהו דלא כחד והשמא דאתי לבי' מוכל לומר דלהרמב"ם היתה הבי' אים פלוני לחוד כמו לברי"ף והרא"ש וסבר הרמב"ם דזה אי אפשר להיות דהא תני בתוספתא בפי' בפי שם עירו ואחר כותבי כשמייתי בריי"ף נופי' ראיתי שהרב בעל ר"י מביא התוס' בזה הלכון אין מעידין עד שמזכירין שמו ושם עירו עכ"ל נמלא לא היה הבי' כמו לפני ה"ה הל"ל והנמי ב"ה. ונחזור לעיקרו נמלא ע"כ לא דוקא שמו לחוד רק שמזכיר ג"כ שם עירו ופשיטא אם נאמר דלהרמב"ם היה בי' בפירוש אים פלוני ממקום פלוני ונסיפא היה הבי' לפני הרמב"ם כמו לא לא אמרה הבמ' כן על המשנה ח' מת בני ואח"כ מת בעלה ואמה מלריכה ברוח לכהונה וכו' אבל יש לומר דשם אפי' יבאו עדים שמשקרה אפ"ה אסורה לכהונה דהלא בעלמה אמרה מת בני ואח"כ בעלו א"כ לדבריה זקוקה ליבום ולריכה חליצה אפ"ה אסורה מבא"ש במשנה ע' דלפי דבריה אינה זקוקה ליבום כלל ואח"כ מלאתי זו הסברא בעית שמואל קי"ו ע"ש וב"ה מכוונתי לדעתו:

פרק טז מ"א

תוי"ע ד"ה היה לנתה כו' . ועל לתם מעבה הלאה מרגלא מקום אחר לזה הדין ע"ש ואפשר לומר דמה שקשה על הרמב"ם פשיטא דהרמב"ם לשמעו שפסק אמה שילדה לאחר י"ב חודש דהיינו שבבל ולכן למד"ל שבולד שמתו ולא תולין שמא בא בלינעה ובטל ולאחוקי מבה"ע שפסק שבולד כשר דתולין וכו' ומבואר בעור מ"ם סי' ד' נמלא שכתב ג"כ הרמב"ם בפשיעות לפי שבתו תולין שמא בא בלינעה ובטל ויהיה לתה על מד"ש ג"כ אסורה ולאחוקי מבה"ע אבל באמת כאן אפילו בה"ג מודה דבשלמא שם שילדה אז רוב ביאות תלויין בבעל ומייתינן לחשבה דהוקה אבל לאיתא שמא בא ושמא ילדה זה לא מייתינן דאל"כ קשה לבה"ע מהא מתניתין דליתני יותר רבות' דאפילו לתה שבמדה"י לא חשבה שמא מעוברת היא לתה שבכאן ופשוט: שם תוי"ע ד"ה יתה לתה מלאה מוסמת כו' ויש לדקדק דהא מדיין יש ס"ם ספק זכר ספק נקבה ואמ"ל זכר שמא טלד לאחר מיתת בעלה והוי אשת אחיו אלא הי' בעולמו ואפשר לומר בזה כוון הנ"י שכתב שעבר זמן לידתה היינו שבאו עדים שמת בעלה אחר שעבר זמן לידתה על ממותה ודו"ק: מ"ב תוי"ע ד"ה רבי אליעזר אומר כו' עיין בגמרא דלא נפשעא עמש דר"ש לו ממוש דהואיל והיינבא לא רבי אליעזר אבר לה מבידה לתבבתה והא דתניא הואיל והוחזו וכו' לדבריהם לדבנן קאמר. ובאמת התוס' מקשים ומתבלים על שמי הסברות של רבי אליעזר פ"ש בתוס' רק הואיל ופשעה דדברי ר"א הואיל והוחזו ליכמין משמע דאלו דהואיל והיינבא כו' לכן נקט הרב תוי"ע זה הטעם וקילר בדבר: מ"ג בהרע"ב ד"ה חיים שיש לה סוף וכו' אבל הכמים פליגי בבריתה על רבי אליעזר ר"ש עם ר"מ ור"י הלכה כר"י אבל נוכל לומר כדי שלא תטעה דסא דתתחיל המשנה בפל לחיים בין שיש לה סוף כו' אחתו אסורה זו אחת משנה חכמים קאמרי וה"מ הביא מעשה דמשנה רב וא"כ הל' כחכמים נגד ר"י לכן כ' הר"ב דהחכמים פליגי על ר"מ בבריי' והתחלת המשנה הכל הוא דברי ר"מ נפל לחיים אחתו אסורה ומביא ר"מ ראי' לדבריו וכן הוא ל' ר"מ בבריי' בפי' בין שיש לה סוף כו' אחתו אסורה וא"כ הלכה כחכמים וק"ל: מ"ד בשמעה ד"ה מן המרובה ולמעלה הנשא וכו' הנה הרב תוי"ע הביא למעלה במ"ג ד"ה ואפילו מגוייד כו' ואפי' במקום שאינו יכול לחיות דחייבין אמת בסכין מלוגמת כו' היה לו לרב תוי"ע להביא ג"כ כאן קושיית הגמרא לתה מן המרובה ולמעלה הנשא היינו מגוייד ולישתוש ג"כ אמת יכולו בסכין מלוגמת ולהביא תירון הגמ' דשאני מיא דמרגז מכה ע"ש: מ"ה תוי"ע ד"ה בין שהוא מתכוין לעדות וכ"כ ר"י כו' אפשר דכתבו זה דומיא דבכו"ס אפי' מתכוין לעדות לתוך ולא לתתיר אפ"ה אין עדותן עדות כתבו שבשתאל כה"ג הוי עדות ולעולם אפילו להתיר וק"ל: מ"ו תוי"ע ד"ה אים פלוני וכו' ונראה לי שהוא ע"ש סי' הנה לא תיבעיא להרב בעל לתם תשנה שהביא בתומו פרק דהיינו פי' י"ב מה"נ בהלכה כ"ד ע"ש דהביא דזהו פלוגתא בין הרא"ש ובין מהר"י קולין דלהרא"ש א"ל לזהכיר לדעת הרמב"ם רק שמו ושם אביו ואינו לריך להזכיר שם עירו וכן מביא מכתב מקומות בזה הפרק ונראה יותר כדעת הרא"ש פשיטא דאינו ע"ש דאף לפי הה"מ דהרב תוי"ע לריך שם עירו ג"כ אינו ע"ש דנוכל לומר דה"פ והכי שיטור אלמון ואומר שהוא פב"פ או פלוני לחוד ואינו מזכיר ב"פ רק ממקום פלוני וקאי ממקום אחרוייהו כן פב"פ הן פלוני ולא בא הר"ב לומר רק ב"פ ואינו מזכיר ב"פ ג"כ כגי כשמזכיר עירו אבל לפלוני בן פלוני ג"כ לריך עירו והכי דייק ל' הרמב"ם שמביא הרב תוי"ע מה שמביא להרמב"ם בסוף הפרק והוא בהלכה כ"ז בהרמב"ם עד שיעיד העד שהוא פלוני ויכיר שמו ושם עירו עכ"ל. הני לא הזכיר רק שמו ושם עירו ולא הזכיר שם אביו. אמת לא נעלם ממני שהוספות שהביא הרב המגיד שלריך שיזכיר שמו ושם אביו ושם עירו אבל בודאי לפני הרמב"ם לא היה כך סגיכסא שהרי לא מזכיר אלא שמו ושם עירו ובאמת המשנה לשון הביא בשם הרמב"ם בפירוש בשמו ושם עירו ולא בעיא שם אביו ע"כ ע"ש. והנה לפי זה קשה על הרא"ש דאיך כתב לדברי הרמב"ם דבעיא שמו ושם עירו וכ"ל שהרא"ש מתלק לדעת הרמב"ם בין אם שם עירו אבל אביו אזי א"ל להזכיר עירו ואם לא הזכיר רק שמו אז לריך שם עירו ודייק הרא"ש מבואר שבאמת הרמב"ם בפ' זה פלוני בן פלוני ולא הזכיר שם [מקום] ונם כאן כתב פלוני בן פלוני או פלוני ממקום פלוני ולא אמר ליה לומר ממקום פלוני קאי אשניהם כו' כאשר כתבתי לאם סברת הרמב"ם דאפי' פלוני בן פלוני בעי עירו וכך נוכם בחוספתא כמו שמביא ה"פ שהזכרתי לעיל א"כ מנלן להרמב"ם דבשמו ושם עירו סגיא אלא ע"כ כ"ל לחלק וקרוב לי לומר שכך היתה הגירסא בתוספתא לפני הרמב"ם לריך שיזכור שמו ושם אביו או שמו ושם עירו ותהני למד הרמב"ם והרא"ש בדעתו כל הנ"ל כך ל"ל וסמ"י יראנו פלאות מתוכתו א"ם ידו"ק. והנה אמר כותבי זאת הסמתחי למעלה בדברי הרב תוי"ע שמביא גירסת הרי"ף והרא"ש דבריהם לא נכון' אלא אם פלוני בן פלוני ונסיפא נכסי' אים פלוני בן פלוני ממקום פלוני אין תפיסה על דברי שמתרתי שלהרא"ש סגיא פלוני בן פלוני לחודא מלא דבאמת אפשר הרא"ש פי' דעת הרמב"ם אבל הוא סברתא לי' דבשמו ג"כ פלוני בן פלוני ושם עירו. והוזמר נראה דמעשה שהיה כך היה והעתיקו מעשה שהיה. אבל זה קשה לי אין היה גירסתם בגיסא בן אים פלוני לחוד ואפי' עירו לא הזכיר וזהו דלא כחד והשמא דאתי לבי' מוכל לומר דלהרמב"ם היתה הבי' אים פלוני לחוד כמו לברי"ף והרא"ש וסבר הרמב"ם דזה אי אפשר להיות דהא תני בתוספתא בפי' בפי שם עירו ואחר כותבי כשמייתי בריי"ף נופי' ראיתי שהרב בעל ר"י מביא התוס' בזה הלכון אין מעידין עד שמזכירין שמו ושם עירו עכ"ל נמלא לא היה הבי' כמו לפני ה"ה הל"ל והנמי ב"ה. ונחזור לעיקרו נמלא ע"כ לא דוקא שמו לחוד רק שמזכיר ג"כ שם עירו ופשיטא אם נאמר דלהרמב"ם היה בי' בפירוש אים פלוני ממקום פלוני ונסיפא היה הבי' לפני הרמב"ם כמו

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

בהיא לפני הלב תוי"ט ולפניו דהיינו פב"פ ולא הזכיר פירוש לכן [א"ש] דברי הרמב"ם שסידר מי הדיוק שם הכ"ג] ביחד דהיינו ואמר פב"פ דזהו הסיפא לו פלוני ממקום פלוני דזהו הרישא ובאחר חלקתי למעלה כך כ"ל. הנה באחר כתבתי זו הסברה לחלק בין פלוני בן פלוני ובין פלוני מעיר פלוני דכל אחד מוציא כתבתי על דרך אפשר מלבי. אבל אח"כ בשאלתי סעיר עם ע"ע א"ה בי' י"ז מלאתי כמה וכמה פוסקים כמה פעמים בפירוש זהו החילוק דשני לו פלוני בן פלוני ולו פלוני מעיר פלוני נמצא תמיה לי על הרב תוי"ט איך נעלם ממנו כל זה וגם מ"ש למעלה איך שהפתיח הרא"ש הגי' אים פלוני בן פלוני ממקום פלוני ג"כ אין סתירה לפי הרמב"ם. לכך מה שכתבתי למעלה רק שכתבו הפוסקים כמה פעמים בפי' הל"ל דבאלו הכא שהלכו אח"כ ולא הכירוהו ולכן בני כל הני ע"ש. וש"ל שכוונתי לאמת דעת הרמב"ם ואל אמת יחן לב מבור לעבוד אותו באהבה: מ"ש תוי"ט ד"ה מפי עבד בו' והכא דתני בפתח קמן אשה לבפתח בו' עכ"ל. וקשיא לי לפי דברי הרב היה לו לומר אשה שפתח עבד ועוד למה לי עבד כלל דמאשה ושפחה נלמוד לעבד אבל י"ל הואיל ומני ממילה עד מפי עד דהוי בזכרים מני נמי ממילה עבד שהוא זכר ומני על דרך לא אף זו לא אף זו לא מנבי' עבד שהוא חייב במצות מה שהאשה חייבת וגם הוא זכר אף זו אשה ולא מנבי' אשה אף זו שפחה וכשבת הרב תוי"ט:

מסכת כתובות

פרק א מ"ו במשנה ד"ה לא כי אלא עד שלא ארסתיך וכו', אין לדקדק דהלא היה יכול לטעון אחת אחר אחרוסין אבל אמת בדלון אך י"ל דבזה לא הוי פלוג ר"י דהלא הוא מודה שבשעת ארוסין היתה בחזקת בתולה ובאמת קודם ארוסין אין ר"מ בין אונס לרצון: שם תוי"ט ד"ה נאמנת בו' וזה עיקר דכיון שאינו טוען פליה בבני. ואינו מוכרח כי יש כמה דשיה שהם לפעור אבל ליטול אפי' בשאת בשבת ועיין בהם: מ"ז תוי"ט ד"ה נאמנת פירש הרש"ב וכו' אבל זה הבל דהא הטעמא בשביל הכתובה ואם הוא טוען לאחר שנתארסה לא אדרבא יש לה תאתי' דבשחפה בדהו וע"כ הוא טוען דרוצה אים את קודם ארוסין רק התירון כמו לבסוף: שם תוי"ט בא"ד מלא וכו' דמוין. ובראה לתרץ את הרב רש"ב דדעתו דהכא הייני שקדשה פחותה מג' שנים דאל"כ למה לא אמרה המשנה דרוצה אים את לאחר שארסתיך כמו במשנה דלעיל כי זה שאמר (שמומיסתי) דרוצה אים את בשאת קודם אירוסין אלא ע"כ שקידשה פחותה מבת ג' נמצא הוא בודאי לאחר אירוסין נמצא אין כאן בשאת אלא שפק אחד דהיינו שפק נבעלה שפק מוכת עץ כמו שהיא עושות. ומה שכתב הרב רש"ב ז"ל דשאת לאחר שאנס אותה נבעלה משמע שפק שאת נבעלה קודם אירוסין וזה אי אפשר בפחותה מבת ג' הכי פירושה דשאת לאחר שאנס אותה נבעלה פי' ולא מוכת עץ כמו שאמרה היא אף שהוא קלת דוחק הל"ל שאת נבעלה אפשר שלא היו אלו תיבות בנוסחתו ואינו מדקדק בלשון והאמת אוסר שאת נבעלה לאחר שאנס. ובהכי ניחא מה שלא הביא הר"ב ג"כ בהשגת ישראל וקבל בה אביה קדושין פחותה מבת ג' כמו שאומר הרב תוי"ט (רק שאמר שם"ה לקבל בה אביה בו' וקשה למה לא פירש הר"ב בהדיא) אבל לדברינו ניחא ובכיון לא הביא הר"ב דבשאת ישראל יש שפק שפיקא שאת מוכת עץ שאת נבעלה ואת"ל נבעלה שאת בחוקם ואונס ישראל שרי כך כ"ל וזה"ק. אבל אפשר לומר דמעקרא לא קניא על הר"ב דאפשר שהוא סובר כמו שפוסקים דבשינן ס"ס שמתפשטת דהיינו שפק תחתיו שפק אינו תחתיו ואת"ל תחתיו שאת בחוקם ויטול ג"כ להתפך שאת בחוקם שאת בדלון ואת"ל בדלון שאת אינו תחתיו אבל הכא בשאת כאן אי בא"ש ופחותה מבת ג' שנים בתר לד יש ס"ס דהיינו שפק מוכת עץ שפק נבעלה ואת"ל נבעלה בשאת כאן שפק שאינו תחתיו ובפחותה שפק בחוקם אבל אינה יכולה להתפך שפק תחתיו אי שפק בחוקם ואת"ל תחתיו נבעלה אי בדלון נבעלה שאת מוכת עץ אם נבעלה אינה מוכת עץ כך נראה פשוט: מ"י תוי"ט ד"ה אם רוב אנשי העיר כו' והרמב"ם מפרש דרוב העיר בעריס כו' הנה כך כתב הרמב"ם בתיבורו פי"ח ה' א"ב הלכה י"ד ע"ש אבל כאן בפירושו כתב כמו הטור ע"ש וא"כ לפי דברי הרב תוי"ט ע' יכו' דברי הרמב"ם בפירושו ובתיבורו סותרים זה את זה. לכן נראה דבאמת הרמב"ם סובר ג"כ כהטור ואינו ל"מ רק שיהי' עני רובי רק שבמשנה אמר המעשה שירדה למלאות כו' א"כ היתה התיבוקות מן העיר לכן כתב הרמב"ם בפירושו שאינו עוד רוב דהיינו רוב היעה ואינו כרש"י והטור אלא שרוב היעה היא מעיר אחרת בעיא בהכי. אבל בתיבורו כתב בהם דין אם נבעלה כו' ולא זכר בהיא מאיזה עיר ולכן אי אפשר לומר שרוב עיר שהיא ממנה דהא אינו ידוע אם נתעסק קרוב לעיר או באיזה מקום שיהי' א"כ ע"כ צריך הרי רובי דהיינו היעה ורוב העיר אמשם פירשה הרוב היעה דבלא זה לא ימצא הרי רובי והטור סימן ו' שכתב רוב העיר שהוא ממנה ורוב היעה הוא ממקום אחר דהיינו כמו תוי"ט שנבעלה בעיר. זה כ"ל בדור דעת הרמב"ם וקראה הריעה כי היה צריך הרבה לדבר בזה ודו"ק:

פרק ב מ"ב תוי"ט ד"ה ומודה רבי יהושע כו' ומכיון דלעניין איסור והיתר כו'. לא הבנתי הלשון הלא מדרבנן היא אוסרת עצמה לכהן וזהו עיקר המנהג שלא ואם בתת להתיר לכהונה דהיינו שהיתה אומרת מוכת עץ הי אינה מנו היה לה לכהונה ולא לכתובה וא"ל המנהג עד שלא ארסתני והיתה מותרת לכהן וזהו בתמת כוונת הרב רע"ב שכתב לפסול לו להבעיר אבל כאן אי אפשר לומר כן דאי תאמר קודם שארסתני אחי אין לה כתובה כלל אבל נראה כוונת הרמב"ם והר"ב דכאן אין המנהג מעניין התנייה דעיקר התנייה היא על מעות הכתובה והמנהג הוא איסור והיתר ולענין מעות לא מעלה ולא מוריד משא"כ בשדה דהמנהג ג"כ דרכה דמומנת ובאו ליתן מעות נוסף על הגמרא לו שזה נכלל בתיכון הגמ' ולא קשה התני' שלו רק שאין לי עת להאריך וקל להבין: מ"ג במשנה ד"ה הכדיים כו' פסולי עדות. ולא קא מצוי לנפשייהו דעבדים שהם אומרים שזה אחת שהלוה לו ולא היה לאלוה להתנות שזה שקרוניון פסולים זהו מגזימת הכתוב: מ"ה במשנה ד"ה אלמנה כו' ובגוסה אני כו' יש לדקדק למה לא נקט אחת אחים דיינו ואלמנה אני דיותר שכיחא מיתה מגיבוריו וא"ל דבשלמא בגוסה נאמנת דיש לה שוד מנו דאי אמרה אלמנה שמותרת לכהן ובלא הפש"ח הפה שהיתר לא היתה נאמנת לר"ב במנו אסיור והיתר כמו שכתב הר"ב והרמב"ם במשנה ב' אבל אלמנה דליכא מנו לא מהמנה בהפה שאסר הוא הפה שהיתר דא"ל אלמנה יש לה ג"כ מנו דאי בני ממנה מיני ומותרת לכ"ג זה אינו שמיירי שהיא בדולה ואינה נערה. אבל בבגוסה אינה מנו. זה אינו. דהלא בסיפא בשבתי ג"כ נאמנת ג"כ נאמנת והתם ליכא מנו שהיא מותרת באמת לכהן בפירש"י וא"ל דלא לינקום מילי דפוקטמא דהיינו מת נקט גירושין. לו אפשר לומר דהתם נקט לא זו אף זו לא זו שיש לה עוד מנו אלא אפילו נשבתי דליכא מנו נאמנת מעשה הפה שאסר וכו' וק"ל. אבל האמת שאם אמרה אלמנה אני אפי' יש עדים שהיתה אצל אים נאמנת דהני אשה נאמנת לומר מת בעלי וא"ל א"כ תהא נאמנת בגוסה מנו דאי בני אמרה מת ז"ל דהיא מתיראת לומר מת אמת יבא לכן מוטבת גרושה: מ"ן תוי"ט ד"ה ובזמן כו' לא דקדקו לכתוב כל אחת כו' וכ"ל דבשלמא בשבוי' אזי בודאי היא נ"ל על עצמה שהיא מהוכה דא"ש עמאה בודאי היא אומרת אינה נאמנת עלי' מבריה וא"ת אינו יודע האיך אפשר שלא תדע אלא בודאי היא אומרת ג"כ מהוכה אבל בני כהן הייתי יכול לומר שהוא מעיד רק על הבינו אבל על עצמו אינו מעיד דהוא בעצמו אינו יודע שאביו כהן ובאמת הבריתא מגריכו ביאמר ג"כ אני כהן לכן הוצרכו לכתוב כאן כדי שלא תטעה והבריתא בעצמה האמת נקטה בשבינה ודו"ק: מ"ח תוי"ט ד"ה רבי יהודה כו' וזה דלא כמ"ש. לא הבנתי דהא כמה פעמים מביא שם בפ' העשיר בהא"ב דתעלין לכהונה ע"ש עד אחד והיינו לתרומה דבכן ואם קושית הרב תוי"ט לאמר לא כתב שם הרמב"ם ליתר רבות' דהלכה כרבנן דאפילו בנומלין נאמן עד אחד דהלא כן פסק בפרק הל"ל הלא תלאה בפ"י בהלכה הל"ל דכתב זה הרמב"ם על הא דמביא ג"כ הרע"ב ואמת עד אחד ואמר ידעתא ביה דכהן הוא ואקקיני' על זה כתב הרמב"ם דהאיך אמקיני' על פי עד אחד דהא ר"י סבר דעד אחד אינו נאמן על זה כתב דאין הלכה כר"י אבל להכריע בין ר"י וחכמים לא הזכיר שם כלל וגם כל מה שכתב כאן הרב תוי"ט פיין במגיד משנה שם על הכל וקלרה היטיבה וגם אין תלמיד כמוני מכריע: מ"י תוי"ט ד"ה וזה כתב כו' אבל אחיו לית ליה לא הא כו' וא"ל א"כ ליתני אחיו ופשיטא אחיו ונכו וא"ל דהייתי אומר דבאלו הנשים דהיינו אחיו ונכו נאמן אפי' בקטנות אבל דזה אינה ברכה שיוציאו ממון על פי הקטן אבל ז"ל דבגמ' אמר רב הונא בר' דבר יהושע והוא שיש גדול עמו ואי מני קטן בני אחיו ולא אבל אחיו ונכו הייתי אומר דאבל אחיו ונכו קני בלא גדול ואף שבודאי לריך בנים אבל כתב וא"כ מינה אבל נכו הייתי אומר בשני בשני תלמידים שהלו בקטנן והיום גדולים אבל באחיו ס"ל שני בנו דשם שני אחים פסולים אבל ז"ל שני בנים מבני ב"ח ואבל כתב בשנין בנים טובל לומר דהשני היה תלמיד של אחיו לפני אני טולהו דבטולהו לריך גדול ואפשר דמזה למד ר"ה בני' דר"ה דבשנין גדול דאל"כ לא ליתני רק אחיו בל"ל ודו"ק:

פרק ג מ"ב תוי"ט ד"ה רבי יהודה כו' תניא ומי לענין כתובתה עיין עד בתירא הנה מה שכתב הרב תוי"ט ואפשר דרבי לא שמיע ליה כו' וש לפקפוק וכי רבי לא מנאה רבי מייר מגלן ע"כ נראה לומר שהוא כפ"ק דמשנה ד' דסיים המשנה ואין לסם עפעת בתולים וכמו שמביא הרב תוי"ט בשם רש"י שם דאם מלא לה בתולים אינו יכול להפסידה אותה לומר בחזקת בתולה נשאתיך ומקרי מקח טעות אבל לר' יהודה שהוא סובר בבריתא שבבוגרת מתחים מספקא ליה לר' אין סבר ר"ו לענין עפעת בתולים דבכל לומר הואיל וים לה מתחים מ"כ בחזקת בתולה בשאה מ"כ סבר שיש לה עפעת בתולים או אפשר לומר הואיל ואלא היא בחזקת בתולה והראיה דאינה אוכלת בתרומה א"כ סבר וקבל אף אלא תמלא בתולים יתן לה מתחים כמו שהוא לר"ו דיש לה מתחים וא"כ אי אפשר היה לרבי לסיים זה במשנה דבכי ר"י דאז היה ה"א הואיל ולא אני כ"י רק כתובתה מתחים אבל זה מודה לת"ק שאין לה עפעת בתולים הואיל ולא קאמר ר"ו שיש לה עפעת בתולים ובאמת שאת סבר ר"ו שיש לה עפעת בתולים ולא היה יכול לסיים בדברי ר"ו שיש לה עפעת בתולים כי שאת סבר אין לה עפעת בתולים לכן לא הביא דברי ר"ו במשנה ומסרו לרבי מייר ומקלו בבריתא דברי ר"ו בלא דברי ת"ק ואז יש אתו דברי ר"ו לענין עפעת בתולים בספק בל"ל ולא יבא לטעות בל"ל נכון: מ"ה תוי"ט ד"ה ומלא בה כו' דאלו אמר קודם שבשבה כו'. ה"ה דוכל למלוא אמת קוד' שבשבה דהיינו שהיה המלאכה כאן וזמה אמ"כ עם חייבי כריתות לו חייבי מיתות ב"ד וה"כ שנה היא והיא אסורה לכהן רק מפני שהמשנה מייבי בין בשאל בין בכהן לכן אשבשה הרמב"ם אחר שבשבה דאי קודם אפי' בשבה היא שנה מותרת לישראל וק"ל: מ"ו במשנה ד"ה רבי אליעזר אומר המפתה פטור והאונס חייב. בגמרא פשט רב כר"ח ובאמורה קשה למה ליה לרב לפסוק הלכה כר"א והלא ר"א סבר כר"ש וכר"ש בבר פשקו במשנה ג' כר"ש ולא שאין הגמרא פוסק שם בהדיא כר"ש הלא הלכה כר"ש מתניתו. ונראה לומר דאי מתשנה ג' ה"א בהא אין הלכה כר"ש דשמה ואח"כ מתלוקת אין הלכה כשאם ובמשנ' ה' שאם כר"ש ולא כר"י הגלוי כמו שמביא הרב תוי"ט לעיל בשם רש"י רק כל הכללות הוא בשאין אמורה פוסק ומכריע והאמורה יש לו כח לפסוק ולסתור הכלל לכן נער עד הכא ופסק רב כר"א וממילא הלכה כר"ש כך נראה לומר וק"ל: שם תוי"ט ד"ה המפתה כו' אבל ביבומלמי כו' הנה הגמרא ודאי פליג מיבומלמי דאמר שם יפומה פטיעה פ"ב. וע"כ פטיעה הוא מעוס דמדעתה ואין לריך למחול כלל וש"ם כל הגמרא דלא ביבומלמי וא"כ אין הלכה כלל ביבומלמי היכא דגמרא פליג וא"כ אין לנו הכרע מיבומלמי או היא בהרמב"ם או בהרא"ש: מ"ח במשנה ד"ה כל מקום שיש מכר שכ"ל. עיין בתוי"ט על זה ול"ל דאם היתה המשנה מתחלת קשה יש לה מכר כו' הייתי אומר דהמשנה אתי בהכמים דפליגי על ר"מ וס"פ קשה יש לה מכר ואין לה קנס דהיינו פחותה מבת ג' שנים דיש לה מכר ואין לה קנס כמו שבאמת היא בכרת חכמים בבריתא ע"ש ואף שא"כ היה להמשנה לשנות מבת ג' ועד נערות יש לה קנס ומכר הייתי אומר דלא רלה להאריך גם שלא לשנות סדר המשנה דנקט קשה נערה בוגרות לכן אני במשנה כ"מ שיש מכר מתעה אפי' לאחר ומשני ואגב מני ג"כ וכ"מ. והא דפירש המשנה אף דלא לריך משום דסיים המשנה בבוגרות לכן הוצרכה לפרש קשה וק"ל: מ"ט תוי"ט ד"ה האומר כו' ומיהני הא פינה בתקום שהבושת כו' וא"ל דהכ"ג רבותא קמל"ן דלא מיבעיא בשיש לה אב ואמורה שנתנה לאב הבושת והפנס ג"כ אזי בודאי ניחא ליה לאביה להחזיק אלמה אף שלא ניחא לדידה מאי נפקא ליה מינה אחיך תוכל להפקיע זכות האב אלא אפילו אין לה אב והוא לעצמה ולה יש יותר פגם ובושת מלאביה ה"א דלא מהיתן להחזיק אלמה קמל"ן דאפ"ה ניחא לה להשתכר ממון לכן מסיים הגמרא שאם קמ"ל לכולל שני הדיוקן וק"ל:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק ד מ"א תוי"ט ד"ה כפרש כו' וליתא מקייב ליה להראב"ד עסקינן דלעלם כו' עכ"ל. ולא יפהה למה חדר הרב אח כל המדרש דבאמת עכל ומר דהגמרא לא פריך רק ממפותה רק הוציא ובמשנה נמנה אחר מפתה המוגם צריך להביא ג"כ מוגם אבל באמת הקוביה מן מפתה וכי אין זה מלא בש"ם שמביא כל הבנא אף שאין קשה אלא מבנא אחת ויומר יש לומר דבאמת מתחילה כשלא ידע המיכון אביה אינמריכא אקשי לי' אבל הכי דמשנה הן מן מפותה הן מן אחנוסה למה לי אביה ומשמיע לו לאביה מיצרך מקשה באמת לו רק ל"ל לאשמעינן במפותה ודו"ל לאביה נמי פשיטא מדהיכ מפותה וא"כ אני מקשה לך על מפותה ולתני רק הנער בתפוסה לאביה וזו אין קבלה דאיידי דתני חדא לענר דאנוסה ליתני מלתא דמפותה לאביה ואתא דמקייב ליה להראב"ד הוא דוחק גדול לומר הלא דמנא איידי דבאיידי אינו שום דבון לקרוים דהיינו במפותה לאביה וכאן לעלמה וגם דאיידי לא שייכא לפלוגתא דר"ש וכנגן הלא המפתה אינו שונה רק בשביל פלוגתא דר"ש וכנגן ויעקב איידי דלא דמי לי' בדין דאינו לאביה וגם אינו שונה לי' מה שייך פלוגתא דר"ש וכנגן משא"כ לכל הפוסקים דכל הני בנות הני משום פלוגתא וק"ל: **שם** תוי"ט ד"ה הכי הן כו' הראב"ד סביג פליו וכתב הג' במפותה כו' עכ"ל. זהו נפ"ב מהלכות נערה ע"ש וכתב על זה לא"ד הנ' במפותה דהייטו שלשה דברים של מפותה קנס בשם פגם והבה דברי הרב תוי"ט המומים מעם וגם אינו מתוכן למה הביג הראב"ד דוחק על מפותה ולא על אנוסה אבל ע"ש בגמ"ש שג"כ תירץ מדברי הר"ן הנ"ל שם ומסיקה ומתוכן הכל ע"ש: **מ"ב** תוי"ט ד"ה אמרו לו צריך עיון דהייטו מ"ק עכ"ל. ואפשר לומר דלא מעמה דר' יהודי רק מרישא פליג דמ"ק אמר כתובה שלו מעמה שני הכתובות ואמר רבי יהודה הראשונה היא של אב אבל השניה מגיע לה הוא וגירסה נפקא מהמומים וא"ל א"כ היה לרבי יהודה לאיתר השניה שלא כדי שלא תאמר דקאי על הקיפה השניה שלא אבל לא הראשונה כמו שהוא האמת לכן נ"ל אמרו לו משהעיאה לאיתר דאנשואה פליג והוי אמרו לו פירוש על המשנה וק"ל: **מ"ד** תוי"ט ד"ה ומקבל את גיטה כו' ובגמ' עצמו כמו בשבר הקדמון כו' עכ"ל. דקדק הרב לתרץ לשון זכאי מגע מאי זכאי כמו שמביא הרב לעיל בשם הירושלמי אבל מה יענה הרב בהפרת נדר מאי זכאי שייך וא"ל דאם תדור את אביה ממעשה ידיה או ממלאכתה נמצא יכול להפר ז"ל דהא לא אני שיה מצוכנד לו אבל אפשר לי לומר דהבת אתן משות לאביה כשתתרע על נדרה ולא תוכל לקבול אתן לו מצות כדי שיתירנה וא"ל יתיר לה הכם י"ל בדליכא חכם ואין לומר אתן לה מצות הא הכל שייך לאביה י"ל דהייטו אם נפלו לה קרקעות מגיע אבי אמה דאפ"ה אינו אוכל פירות בחייה או שאמנו לה על מנת שאין לאביה רשות בה וק"ל: **מ"ה** תוי"ט ד"ה עד כו' ורב אסי תלמיד הגר לרב כו' עכ"ל אי מכוס הא לא איריא דהא רבי יוחנן שם סבר כרב אסי ורב וא"ל הלכה כר"י אבל אמת שהלכה כרב מנוס דלרב אסי ולר"י מסיק שם הגמרא מבריתא בתיובתא ע"ש וכשכתב הרב תוי"ט לא עיין בגמרא:

פרק ה מ"א בגמרא ד"ה אף על פי שאמרו בתולה נובה מתמים כו' עכ"ל. הנה מהר"ם כתב דקדוק קטן בגמרא נובה מאי עביד פירוש אע"פ שאמרו בתולה כמובאה מתחיים כו' ע"ש בד"ה אם כלה להוסיף ומלא פירוש הגמרא אע"פ שאמרו בתולה נובה פי' הגביה מתמים אע"פ שלא כתב לה בלבד כתובה והשוחטה לרוך לכתוב אח"ה יש בה דין כתובה. וא"ל שמא באמת אין לרוך לכתוב רק בתולה בעלמא וה"פ של הגמרא לא לכתוב לא קחני דהי' מעמה דדוחקא לרוך לכתוב אלא לא להוסיף תנאי כתובה בכתובה דמי פי' וא"ל לכתוב כמו עיקר הכתובה זה אינו דא"כ מאי קאמר לאוכלת וכו' אמר לא קאמר כ"מ לה נופיה שמהי' בכתובה וא"ל לכתוב אלא ס"כ כל"ל וק"ל: **מ"ד** תוי"ט ד"ה הכי זו שעשה כו' וקשה דאם מעשה ידיה כו' עכ"ל. ואפשר לומר דזה יהוש דדרכו של הרמב"ם להביא לשון הגמרא ומה שיפפרש בלשון הגמרא יתפרש בלשונו והכרייתא הוא כן תקנו מחוות מתת מעשה ידיה אמת הגמרא מאי אימא תקנו מעשה ידיה תחת מזונות אבל לכתורה אין מקבל הברייתא ואמר אימא ע"כ ל"ל בלשון הברייתא קונבל פי' זה דהייטו ה"פ תקנו מזונות פירוש תקנו לאשה מזונות והי' עיקר התקנה תחת פי' תחת מזונות תקנו לו מעשה ידיה א"כ באמת כן טוענת הרמב"ם והר"ב נמשך אחריו אבל באמת פירושו הוא כנ"ל:

פרק ו מ"א תוי"ט ד"ה נוטלתה כו' דעיקר קונית הרמ"ם כו' עכ"ל. ונראה דעת הר"ש כדעת הרמב"ם הוא דבאמת דסמא חביפ' ג"כ לנבל והא דקשה אמאי לא יהא לעבה דיני ופכ"פ היה צריך זה לאמשינן ז"א דהבע עצמן אם לא היה להמוכל במה לרפאות את האשה אז ע"כ הבעל חייב לרפאותה דסמא מיגן לקשה חייב לרפאותה ומלא דבמיגו חל על בעלה ומביא הריפוי לבעלה ואין שהדין בריפוי בעלה אם יכול הבעל לרפאותה בסמים חריפים כן הוא בריפוי זה ואם אינו יכול לרפא אותה בסמים חריפים כן גם כן זה הדין הוא שזה כמו לקחה לעצמה ודו"ק: **מ"ב** תוי"ט ד"ה יכול הוא כו' מימה דהא כו' עכ"ל. ובכדי שלא יטעה לרש"י והר"ב תלולה כעוסה נ"ל דוקא אם האשה בעצמה מוכנת אזי באמת הדין לו יכנוס לו יפעיל וכמו שמבואר הענין במשנה אלו אני פסקתי כו' אבל אם לא מכפת לה להאשה רק האב מוכן אזי בוודאי יכול לומר הן לו משנ [עד שלבין לאשה] ובמשנה אחרי [בשאב מוכן מדקאמר] יכול הוא שיאמר דהייטו האב לכן פי' רש"י והר"ב דאלו כעבד הבעל לא יכול אב לעכוון כן. כן נ"ל פשוט. וא"ל למה יעמוד עם אב. יעמוד ויתבע אותו כשבבת הכ"ו וי"ל דאחרי שאין לו מה לאמן הבע פעמן דאל"כ אפי' פס' האשה בעצמה למה לו לעמוד אלא בדליכא: **מ"ו** בהרש"ב ד"ה מה שבאלו כו' אבל אם פסקו כו' עכ"ל יש לדקדק אלא מן הדין יש לה מזונות ובאיזה כח פסקו מדקאמר ואם היתה בוגרות אמאן לה מזונות כו' משמע דעד הבשאת אחרי דיש לה מזונות וא"כ באיזה כח פסקו. אבל עי' בגמ' ובפירש"י דזה קאי אחיבאת בשהיא נערה והדין הוא שאם נישאת אין לה מזונות ולא אבדה את מה שאחרי אינן לה אמ"פ אלא מחמה ואמר שם הגמ' ודווקא שהיו אנשים אותה ופי' רש"י שלאחר נשואיה זו אותה אף אלא היו חייב לזונה אבל אם פסקו לזונה דהייטו אחר הנשואים ולא הבעה אחולה אחלה אלא ע"כ מחמה ובזה מתורץ ג"כ אמיתת הסוי"מ ודו"ק: **מ"ז** תוי"ט ד"ה מעכשיו כו' עכ"ל ומורה שיה ואפשר לומר בשלמא בן שבא לו הנכסים מאביו אבל אלא יאמר בזול אבל זו הבא שיש חלק גם לבעלה או פירות או יוהשה כשאמות לכן מן הנשואים דלא בא להבעל אבל אחר כשות כו'

ולא יזלזל בחכירה לכן יכולה לנוכרה וה"ה ליתן לבעל המעות אבל מן הלוחקין לפדיון לא מתחייב הבעל לגדה כלום פליגי רבי יוסי דבר דיכולה לנוכרו שהרי קופה לבא לאחר נשואין לבעלה והוא יעכב מלגלגל ורבי מאיר סבר כיון דעדיין אין על הבעל שום שעבוד דהלא לא נתחייב כנ"ל אינה יכולה לנוכר והבוטר יבחר:

פרק ז מ"א תוי"ט ד"ה המדיר כו' דא"כ מה כו' עכ"ל. אינו מוכרח דהוסיפו והוסיפו היכא דאינו מתפיק שאינו יכול לומר אבל בדספיק מאי יוכל לומר הלא ספקה והלא הרמב"ם מיירי בדלא ספקה כמו שמסיים או לומר לו אין מעשה זדי מספיקין לי פ"ש עכ"ל ובפרש דהיוקמתי והרא"ש שהביא הרב תוי"ט בד"ה יתר מכן דמשנה דהדרה מיירי דווקא בדקבלה אבל זה מיירי בדלא קבלה ואי בדשתקה הייטו קבלה ואי מאמר שתיקה אינו כקבלה א"כ לפי סברת הר"ב הדר קושיא לדוחתא מה הוסיפו אלא ע"כ כמו שכתבתי וק"ל: **מ"ב** תוי"ט ד"ה אלא כו' דאל"ת הכי כו' עכ"ל. יש לדקדק דע"כ נ"ל דנדרים מיירי דהוא אין יכול להדיחה אלא תמעטות דמנין לו כח בזה להדיחה אבל י"ל דאל"ת אלא מיירי שהבעל אמר לה קונם פרי פלוני עליך ואמרה אמן אבל יש לדקדק מאי פריך הגמרא מאי אנא לפיל אלמים יום אלא הכא אינה מפקידה שהרי מעמיד פרכם אבל אין לה תקנה כלל. ונראה דר"ה כוונת הסוס' דף ע"ח ח' ד"ה בשלמא כאן בשתה וכגון שתלה בתמיעים ע"ש וא"כ מקשה הגמרא כך תאבל הפרי ואי מעוס שתאסר בתמעים א"כ עכ"ש תמתין לב"ש שנה ובב"ה ב' בכתות דהלא לא מכר בגמרא מ"ש הכא אלמים יום עיין גמ' אבל באמת אמה לא מעני הגמרא כשבנא שלי וקלה היריעה: **מ"ג** בשמעה ד"ה המדיר כו' ובמשיחות אלמים יום עכ"ל. פירש הר"ב שכן אשה משבעה כו' אלמים יום והוא מן הגמרא. ולכאורה יש לדקדק הא מינה אם קשה עלמה ביום שנדרה אבל אם קשה עלמה אחן מה קודם האיך תמתין אלמים הא לא מהנה עד מאלום אלמים מיום שנדרה רק עד מאלום אלמים יום מיום קישופה ואפשר לומר דמשמתא כשהיא מודרת אלא מתקשה עוד לא ביום שנדרה מקשה את אלמה לא טבל לומר דר"י אחן הרחוק אמר שאפילו אם קשה ביום שנדרה אינו יכול לעכב אותה רק אלמים יום אבל באמת אם קשה קודם נדרה אחן מה אזי מוכן אלמים מאחן קישופה גם הפו"ש יכול לומר דאלמים יום קאי אחן קישופה דהייטו מאחן קישופה אלמים יום רק דלא הוי דומיא דעניות ודו"ק: **מ"ו** תוי"ט ד"ה מתנן כו' ואפשר לומר דעת הרמב"ם דהא היא מודה דאמר לא תקן לה רק זה הכסן וזה הכהן יכול להבחינה מן הדין במלא בודאי אבלה דבר אחינו מתוקן לפי דבריה ולכן יוצאת אלא בכתובה דוגמת לדבדי כל האומר לא לויתי אלו אומר לא פרעתי דמי ואע"פ שבאו עדים שפרעו והוא אומר אלא לוה לריך לפרוע פעם אחרת נמצא הוא שוקע ע"י עצמו אחרי לפי העדים אף שאומרים עלוה הלא אומרים שפעם ה"ל הפסידה ע"פ עצמה שהיא אומרת אחר לא תקן לה כנ"ל ודו"ק: **מ"ז** תי"ט ד"ה כל ס' ואני תמה למה לא תמה מהגיה כו' עכ"ל. מקשתא לא נעלם קבר בדק הבית בעור כי' ע"כ אחרי לפני הרב תוי"ט כי בב"ה באמת מביא בזה הלבון ועוד אחרי הלים מלוקם כופין אותו דהא תנן בסוף פרק המדיר ואלו שכופין אותו להוציא מוכח שמין: **מ"ח** תוי"ט ד"ה בבורה כו' ולא הביאותי כו' עכ"ל. וגם אני לא הבנתי אמאי לא הביא הרב קושית תוספת דבאמת הם מקשים לר"מ על מיקר הדין אין מקנו מיכולה אחזה לעשון שבורה כי שמא היא מעכמת ובאמת היה יכולה לבטל רק בסיא עוסבת בכדי שיתן לה כתובה ותילו מדבר זה מקנו לאחרים אם יביאו בסיא מעכמת באמת אין לה כתובה רק אם מביאים שאינה יכולה לבטל יכולה להתחרב:

פרק ח מ"א תוי"ט ד"ה ובא"ח כו' דהמם הפסק אם זיקה עושה אחרים כו' עכ"ל ול"ל אלא נעלם זה מהתוספות דהרי התוס' בעלמה מביאים זה בלבון רק מאי הוא המילוק לענין מכירה נכסים בין ודאי אחרים אמיה יכולה לפטור מבעלה כך ליגמה א"ל לה בלא כלום לפטור מיבמה דהא בשביהם לא זכה עדיין בנכסים רק שמא יש אותה תוספת דבאמת הם מקשים לר"מ על מיקר הדין אין יכולה אחרים לפוטרה בגט וא"ל מיכולה לפטור בחליצה כמו כן יכולה אחרים לפוטרה בגט וא"ל הא המיקר כמה מיבני המוספות דמומדת בחליצה כמו ליבום באמת הרב אחר ולא המיקר כמה מיבני מהתוספות כי ז"ל הנתים דכל המאחרים דעתו ליבמה כו' פ"ש נמצא באמת ביבמה אם היה עושה בה מאחר ואיה דעתו להבמה אז הוי כמו אחרים אבל הוא לא עשה כלום ומומדת בחליצה כמו ליבום נמצא זה שהיא שיקה ספק אחרים בכלל זה בתירון התוספות דבשביל זה היא ספק אחרים הא"ל ולא גילה דעתו שרוצה ליבמה משא"כ באחרים דהרי קדשה ומסתמא דעתו ליבמה והוי כמו ודאי אבל זה אף שהיא זקוקה כך מומדת לחליצה כו' גם מה שהקשה הרב תוי"ט מן בכלמה וסתמא בדף כ"ח אין ספק מוציא מידי ודאי אי אמר אומר דלא דמי דכל הספיקות אינם מבליה לחתאר כלל כגון שם בדף פ"ח ספק זמני ע"ש ובכל מקומות. אבל כאן זה הספק יכול להתבר דהייטו כשיבמה ואפשר נמי דבאם בשאנו דומין אא"כ אלא נשאה הא וודאי לאפכע יכולה לנטור רק הפלוגתא כשבאה וא"כ לא דמי כלל לאחר פיקות ולכן לא הקשו תוספות מהמתם יבם דהאם נמי עשוי להתבר כמו כאן ואע"פ מוכרח ולא נאמר שם יבם יוצא אם אלא תמבור לכתחילה ותילו דלא דמי וכו' כן נ"ל נכון. גם מה שכתב כי המוס' תילו זה לדעת רש"י כתב דרך הסכנו לתה תנות היא לשאול מאי איכפת לה אם יבטלו הסתקת בשלמא הלוקח מתיכה כי אמת יבטלו אתקה ולא יכול לבא לידי ממוחיו אז בין כך יזדמן לו ליקח בתקנה אחר וכש"י יאיר עיניו: **מ"ב** תוי"ט ד"ה בכסים כו' שהיה מלפה כו' עכ"ל ואין לדקדק הלא הרב תוי"ט הביא בשמעה ר' דה"ה מתנה ומליאה ושם לא שייך שהיה מלפה ואלא על הכל קאי רש"י אבל זה אינו דנאחת מתנה ומליאה נקרא אחיסם יחודים רק אפי' אע"פ קאי כו' אף אחתנה ומליאה דאם עדנו לבעל קודם מכירה אף אלא יהא בשעת המתנה ומליאה נעשו יחודים וכן כתב הרא"ש דרק ביחודה נקראו יחודים אף אלא יהא בשעת נפילה דהנות הי' מלפה ואח דלא אחר הגמרא יחודים יחודה ומאחים יחודים מתנה ומליאה משום דאף ביחודה נופיה יש חילוק לחר כן ולחר כך והרבה היה לדבר בזה רק כי קלרה הריעה: **מ"ה** תוי"ט ד"ה רבי יהודה כו' וקשיא לי אמאי לא פליג כו' עכ"ל. וכ"ל דרבי יהודה לא סבר כל"מ נגי עבדים שבשלמה נגי אחים אמאי מיכפת ליה אמאי אם אחים עכ"פ עשיים עוד פירות ולכשיבאו אזי באמת יחכור לעלים ואמאי שיחכור כיוון יחכרו אח"כ אבל נגי עבדים אמת יחוטו יפסיד הכל. ומה שכתב הרב לעיל בד"ה יחכרו ומקומן אם בד"ה עוד דבקוביה סי'

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

דלמיתה לא מיישינן לומו יודע אם היא הנהם הרב בעצמו או מיזה תלמיד דשם דמגיה קאי אשאר דלא מיישינן למיתה אבל כאן זקנים אז בודאי מיישינן למיתה ולא דומי להאריך להביא הדין והגמרא נמצא דלהכי לא צריך רש"י לפלוגי בסיפא דתה ברישא כי אמת יאומו אפ"ה לא תמכור כ"ש בסיפא אבל ר"י פליג בסיפא אבל ברישא יכול לומר הכמור כמ"ק ולכן הרמב"ם כפ"י פסק כר"י דגם ר"ש מודה לו מכ"ש ואפשר כשכתב פי' לא ראה דבריו אם היומלמי בגיה לקמן אבל בחיבורו ראה דבריו אם היומלמי שמביא ה"ה בפרק כ"ב מהלכות אישות הלכה כ"ב וז"ל היומלמי שם מתני' כשאין עובין כדי מיפולן אבל אם עושין לא תמכור כו' ע"ש וכן נשון הרמב"ם בחיבורו נפלו לה זחים כו' עושין כדי מיפולן לא יתמכור כו' ואם לאו יתכנו כו' עכ"ל ע"ש. נמצא כהיום עוכל לומר דלא ר"ש סבר כר"י ולא ר"י סבר כר"ש דר"ש סבר בעצמה מבדים ע"כ עושים כדי מיפולן במ"ש הלחם משנה בשם התוספות דאל"כ מי יקנה אותם ע"ש. וא"ל דזחים כשאין עושים מי יקנה אותן בחמת יקנה לפנים ולכן סבר ר"ש דעבדים לא יתכנו אחיו וכהיום עושין כדי מיפולן אם יוסר אבל גבי זחים דאין מייבי מתגיתין כשאין עושין כדי מיפולן לכן יתכנו אבל בחמת כשהן עושין כדי מיפולן בשיעה מודם ר"ש מק"ו מעבדים דלא יתכנו ואם מ"ק תוזה וכו' סבר מיפכא דכאן אם אין עושין כדי מיפולן לא יתכנו תפני עבה בים אביה הואיל ואפי' יבש מה שיתכור הוא לעניים יוכל לעשות אח"כ מבא"כ עבדים אם שעושים כדי מיפולן אפ"ה יתכור לר"י כי אמת יאומו ויפסיד הכל נמצא שפיר עניד הרמב"ם שפסק הכל כר"ש גן בגמיאל דהלכה כוותיה אבל לא כר"י דאין הלכתא כותי' לא נגד דרמב"ג ולא נגד מ"ק כר"ל והראיה שנפ"י לא הביא הרמב"ם כלל היומלמי כן נראה לי נכון מאוד הש"י יאיר עיני בתורתו: והנה אף שבגיתין אמן המביא בע והביאו אזן טוחנו בחזקת שהוא קיים ולא מיישינן למיתה הא אתיין שם בגמרא ר"ש אלא הגיע לגבורות ואתגיתין אמתא אתני עבדים זקנים ומוכל לומר דאייבי בהגיע לגבורות ומוכל אי בלא הגיע לגבורות ולא מיישינן למיתה א"כ למה הזכירה המשנה זקנים דמ"מ בין זקנים לילדים אלא מכמתא זקנים מאוד כר"ל ומיישינן למיתה ופוד כמדומה לי שיש אוקימתא שמא אם לא מיישינן דהעמיד דבר על מזקתו אבל שמא יאות מיישינן: מ"ז מוי"ע ד"ה הרי הא' וכראה לי דבהגים נדחק כו' עכ"ל. ולי נראה אם כשורה זו מה שפי' רש"י אליבא דר"ע מה שאין כן לענין אמת אחיו אלא היה בעולמו שהוא רק אליבא דרבנן אבל לר' אמשון הלא הרי להסיגם בהראי גוונא ע"ש ולא אתיין יבמי הראשונים עליהם אבל בחמת בלא זה הדין עם רש"י שהרי היה הדבר לומר שמחזירה כו' אמר רבי יוסי ב"ר חנינא וכמו שהוא בגמרא ותראה ביגמות דף מ' ע"ב שאמר עם בפירוש רבי יוסי ב"ר חנינא ונקראה מלמד שמחזירה וינמה בעל כראה והביא כאן רש"י עצמו מימרא של ריב"ח:

פרק מ מ"א מוי"ע ד"ה אשה מכרה כו בלשון דיעבד אוידי כו' עכ"ל וזהו דוחק גדול דזהו סיגר אחד רק מה שבולה לאדון דעת ר"י דס"ל שאין מגלין כו' וא"כ ע"כ לאדון קשיא הר"ן ז"ל דלכתחילה מוכיל שהגלי אי לומר שר"י בעל תוספות אזיל לשיטתו שכתב בתוספת דף ע"ח ע"ב ד"ה לא כר"י ע"ש דשמעה שבנה בלתרו לו דר"ב ומה שהקשה הר"ן א"כ למה אמרו לב ושמואל כרבותיו ולא אמרו כדאמרו לו עיין בזה בתוספות ומתוך א"כ לפי דבריהם המיוק לפי אמרו לו דשם אפילו מכרה בדיעבד בעל וכאן בדיעבד קיים ויכול לסמוך שאין הגלי מועיל בנכסים שנפלו לה משיעבוד וגם הרא"ש כתב תירון הראשון לחלק בין הביא דלמיל ובין ההיא דאמרו לו ע"ש בפרק הכותב וכ"כ בתוספות בבירה ליה כך נראה לי פשוט. והא דמקשו התוספות מימא אפילו לכתחילה הייבו לרב אמי ס"ש בתוספות וכפירוש מהרש"א וזו"ק: מ"ב מוי"ע ד"ה ומתו כו' לכתובה אפילו מיוה כו' עכ"ל ואף שאין משעבדי אפילו מיוה אפ"ה מפיקה מחייב מהני כמו שכתב בהתפלת הדיבור בכס תוספות אבל בחמת מיין בתוספות דף פ"ד ע"ב ד"ה וי"ש דזה כתב ר"ש אבל הם הסוכמו דאפילו מחייב לא מהני מפיקה בכתובה דלא נתנה לבעלה מחייב וישבו דברי ר"ת דזה קאי אשומרת יבם ע"ש רק שהרב מוי"ע לא רצה להאריך משום כסיום אינו נ"מ לדינא כמו שכתב רש"ב במשנה ג': מ"ה מוי"ע ד"ה ואת הנאים כו' ועממה אם היא בחייב כו' עכ"ל ומראה לחוסיף דאם היא בחייב לי אפשר למצוא שנופה אם אלא שהבעל יעשון שפרע להנאים בראשונה אבל אם יפעון שפרע להאשה אזי ממ"ג אם תחמר אלא נפרעה הא המנה ונעלין בלא שנופה ואם תחמר שאחת הוא שנפרעה אזי מהימנה בשנו כמו שהיא בפנים: שם מוי"ע ד"ה ואת יוקיים כו' ומימה כו' עכ"ל, ונראה דדעת רש"י והר"ב הוא דשאני היכא שאין נאמנות בשעבוד כמו בריש פרק הלקחן ולכן אם אמה מיוה אינה נאמנות אבל כאן שיש נאמנות בשעבוד יכולה להוציא דהרי בשנוטות פ"ז משנה ז' כתב הר"ב אם הן דיין ג' וכו' וכאן אפילו לכתחילה ומיין בעור אבן העזר סימן ל"ו בתשובת הריב"ש והרשב"א דעתה ב"כ כן ואף שיש להתפקק שם מעם בשתדקק המגלה שהיא נכון וקנרה הימנה תלכתוב: מ"ז בהשגה ד"ה אלא בפנים כו' עכ"ל עיין מה שכתב הרב מוי"ע ד"ה מכבי יחומים. ואפשר לומר דלפי הגיהה אלו אפ"ה הוי לא ז' אף ז' דלא מיבני מכבי יחומים דשמא היה עניין אחר אשתבע לי אלא אפילו מכבים משועבדים והוא מי ואפילו מוען לא פרעתי ואף שיש לומר לתה קנית אלא יש כבר שיעבוד כתובה וא"כ היה קבוד וקינל אפ"ה תשבע הוא כמו על זה מה שאמרו אכחיים הבא לגבות ממשועבדים לריך לישבע וק"ל: מ"מ מוי"ע ד"ה הרי כו' דדמי לעצמו הענין כו' עכ"ל יש לגמגם בסברת התוספות דבשלמא בעצמה חעים ובטורים דהם שעבוד אוקמת טוכל לומר אם אם שהוה המלוה אחיו מיב לו בטורים הואיל ואין תובע אם במחל לו על בטורים הואיל ולא תבעו אבל כאן דהלה בחיוב תלוה ממ"ג אם אין אמה מחמיה על הגם יהא חייב ליתן לה כתובה ואם אין אמה מחמיה רק לדברי הבעל יהא חייב לה אפר כסות דהא לא הודה ולא מחלה רק תפני הגם וא"כ יתן לה כתובה ולולי דברי התוספות היה אפשר לומר דבאמת המשנה קאמר לא יפרעו תוספות כתובה אבל חייב בשאר כסות ושונה אם עושין לא נראמי: שם מוי"ע ד"ה כתובתה כו' יש לתמוה כו' עכ"ל. ונראה דעת התוספות דהלא אפילו אם ישבעל נגזלה אחיו לא מן הדין אלא מנה ואם שתב לה מלוה מחמיה ודאי יש לה מחמיה וא"כ כאן שהגר בשאה בעיה נכרית והיא נגזה אחמיה אז היה מגיע לה מחמיה כמו שכתב לה רק שה"א בקבון שנולד וכהיום היא נשואה ולא יהא לה רק מנה קמ"ל שע"מ כן קיימה:

פרק י מ"ב מוי"ע ד"ה עד שיהיו כו' דלהר"ב והרמב"ם שכתבו כו' עכ"ל. תה שכתב דלהר"ב ניכא פלוגתא כלל זה אי אפשר לומר דהרי הר"ב כתב בכסים בראוי כגון מיסקה שביד אחרים או הלוה ע"כ. ומני' משום שהם בראוי אין כאן תורת מוכר דיבר אבל אם היו בעין אז יש בהן דין מוכר למ"ק. אם היה הר"ב מפרש בפירוש רש"י דהיינו בראוי שנפלו להם אחר מות אביהם אחיי אביהם אחיי יכול לומר דאייבי דנפלו קרקעות וק"ל בהרמב"ם נופיה בפירוש המשנה כמוב ראוי דהיינו בחזקתו או ממון בעיר אחרת וא"כ פליגי ע"כ כנ"ל. אבל אפשר לומר דעת הרמב"ם שזו המשנה היה שם נכסים בראוי כו' לא קאי על מוחר דיבר רק על כל הכתובות ואמר מ"ק אשה לא נשאר רק ראוי אז אין שם כתובת בין דיברין אבל אם היה מוחזק אפילו מעלעלין יש כתובת ב"ד ואמת משנה ר"מ דמעלעלין משעבדי לכתובה ומנאי כתובה ובכתובה ומל זה פליג ר"ש ואמר שאפילו מוחזק אינו כלום עד שיהא נכסים שם להם אחריות ועוד יותר דיבר ובאמת הדיבר אפילו מעלעלין ואפשר היה הגיהה לפי הרמב"ם ויותר כו' טו"ל ולכן פסק כר"ש משום דס"ל הרבנן דאין מעלעלין משעבדי לכתובה גם לא זכר בחיבורו בלריך הדיבר להיות דוחקא קרקע ואף שמעלה בגמרא שתירה מי יודע איך היה הגיהה לפי הרמב"ם אבל בבע"ב אי אפשר לומר כן שהרי כתב ושם כאן מותר דיבר אבל הרמב"ם לא זכר זה בפירושו ע"ש ודו"ק: מ"ד מוי"ע ד"ה אל זו מנה כו' ע"ש בל"ל בכלת מאתים ומה שכתב אל שייה דהיינו בלישנא ויהא שנית לבעלת מאתים: שם מוי"ע ד"ה אל מנה כו' לא הקשו כלום כו' עכ"ל. ולא ידעתי למה לא הקשו כלום דמעלן לבעל הגמרא לבאור הדין כן ואי במאי מוקי המש' [כלא י"ל] כמו שהקשו תוספות שכתבו בעלת ב' וב' דין ודברים אין לנו בכ"ה ואי קשיא מאי קמ"ל בשילמה דפשיטא הגם פלגה הלא בסיפא היה שם אלא מאות אל מנה כו' אל ב' מנה וכו' ומקשי הגמרא ע"ש היה לה ליעול ומתרץ שמואל נופיה בשיכן לפיל בכתובה בעלת ג' לבעלת ב' ובעלת ק' כמו שמביא הר"ב וגם"ר קשיא הלא היא מילתא דפשיטא ממש פמו הר"ל ולפי זה הקשו התוספות דס"ל בראשה ובאמת אל עיקר הקושיא דהיא מלהא דפשיטא כתבו התוס' בעלמה וז"ל בכתבת בעלת ג' לא ידע רבי מאי קמ"ל מאי' עכ"ל נמצא התוספות מקשים לפי פירוש הגמרא בסיפא מדא דזהו דוחק ועוד דהתוספות מקשי לפי סברתו דלא יש שום חידוש ועוד דזו הרבותא אל הר"ן יכול לחיות ברישא לפי קושיית התוספות ודו"ק: מ"ח מוי"ע ד"ה הראמונה כו' ולריך לי עיון דמידי כו' עכ"ל ונראה לומר דעת רש"י דהא לכתורה איפכא יש לתמוה דפא בחמת היה שם לכל אחת הכתובה ולמה כלל שבועה כמו שהתרוצים אינה נשבעת וא"ל דלא יזוב לחה ישבעו מן הספק יראו ב"ד בתחילה את הנכסים וא"ל שאיני בתחילה כשלא יש רק כתובה אחת או שתים א"כ מאי אתי לאשמעינן דהלא כבר נשנה מפקיסים משועבדים לא תפרע אלא בשבועה ומה לי איזה שעבוד וסברת הרב מוי"ע בעצמו. אלא ע"כ המסקנא דאייבי בעמא שדה אחת שאינו שלו ולרבי"ש ל"ל כמו שדהו בתוב' דאינו יזוב אינה שדהו דאל"כ יקח הראשון השדה הכבורה וא"כ אם לא היתה עומדת השניה אז ב"ד לא פוטרין. מדא דשמא לא גבתה ועוד א"ל גבתה אלא יאמר לאחרונים ג"כ ואי משום שדה שאינו שלו שמא אל הראשונה יגיע וא"ל הלא אם יגיע לראשונה היא לא"ק א"ח מאוחר שקדם ונגבה לא נגבה עכל לומר כי שמא יגיע לבעלים נמצא השניה ב"ח מוקדם אבל בשהשניה בעצמה מוכנת אז מעלין דבנא ולריכה לשבע וזה שכתב הר"ב דלמא לא יאחר לי אמה שלגבה כתובתי פירוש דילמא לא יאחר אלו ממה שבביתי כי אפשר השדה יהי' אלו או אלא ותגבה ממני רק שזה דוחק דא"כ תגבה מהמאוחר ואפשר ביאורן כמה פעמים בדינא ודיינא והו"ק. אבל באמת כי לא דוחקא שיה מוכנת כי לכולם הבטחה והרבינות בודאי מוכל לעשון לכל אחת שיבשבו כי ממ"כ אם ימלא השדה בחיבו אבו אלה אז אפשר כי לא תמלא עכ מי למאוד ואפילו אם ימלא אבל אחת מהשלשה נשים כולם יחזרו עליה כי היא מאומרת שבכולם ולכן יכולה לעשון לכל אחת שיבשבו לה אלא גבו כולם מכתובתה: שם מוי"ע ד"ה מוקמות בשוה ג"ש מאי קמ"ל תניא ברש מתני' לעיל. ואפשר לומר דאי מתנה דלעיל ה"ל כפירוש הנני על הרב רש"ב במשנה מעלעלין וא"כ נראה לפי הסלכתא שהפסקו שם מחייב כמו בתחב שם הרב מוי"ע ומשום הכי מהני מפיקה אל כל כל אחד ומולקות בשוה אבל כאן שבולן בעמה אחת א"כ אפילו קרקע נמי ה"ל שאם אין כתובתן שוות כל אחת תעול לפי מה שהכתובה אלה גדולה מחבלתה קמל"ן משנה יתירה שג"כ מולקות בשוה ולפי אלפי זה אין חילוק בין מעלעלין בין קרקע לכן שפיר כתב שם הרב רש"ב שני פירושי דשמיהם אחת לענין דינא וק"ל: מ"ד בכפ"ב ד"ה וכן אשה כו' ושאני מן האשה כו' ג"ל והוא מן הנני והאשה מן הראשון ושאני מן האשה ולוקח ראשון מן הנני כו':

פרק יא מ"א מוי"ע ד"ה יוכיחו כו' מיפוק ליה כו' עכ"ל. פירוש דא"כ למה לגמרא לדייק מיפוק ליה כו': שם מוי"ע ד"ה יוכיחו כתובתה כו' אבל הרמב"ד הביג כו' עכ"ל הנה באמת קודם שראיתי בתוי"ע היה קשה לי על הרב רש"ב קושית הראב"ד אבל אם אמ"כ בשהפשתי בכל מומאי כליו של הרמב"ם ובכולם לא מלאו מעשה לזכות אם דברי הרמב"ם ה"ה המגיד והכ"ן והכסף משנה והאור הגיה עליו ומביאו הב"י וכל אחרונים שהוא יחיד בשברא זו מחמת קושית הראב"ד רק יחיד בדבר נגד מגדול עוז שבתן איזה סמוכות לדברי הרמב"ם כאשר תראה שם ומבחר וסברא היא. ואחתי להמליץ בעד הרמב"ם כי זה שאין אדם מודים שבועה לבניו היא סברת רב ושמואל בפרק כל הנשבעין דף מ"ז ומ"ח אבל רבי אליעזר פליג וסובר שיוכלין בשבעין שבועה יוכלין ומעלין ופסק הגמרא הנתה הלא איתמר הילכתא כו' האי דייגא דפסק רבי אליעזר לא מדהיכן מובדא הילכך האי שבעה דיתמה דלא קרעינן הוא כי שמא יפסוק להם איזה דיין רב"ה ע"ש ומביאו הרמב"ם לפסק הלכה בפ' י"ז מהלכות מלוה ובש הרא"ש שם בתקומו. נמצא סברת הרמב"ם היא כך שיוכלים יכולים לעשון הפוך אתם יכולים להוציא ממנו תבעה לקובה בלנו אנו יוכלים את הכתובה הלא אפילו אם היה דין פסוק שתתנו לו הכתובה אחר שבשבע לא תוכלו להוציא ממנו מכ"ש איך תוציא ממנו לקובה אנו מוכיחים ליבשבע נמצא הם יכולים לעשון בברי שלמרה לו קודם שמתה אלא נבתה וא"ש ספק כי אין אתם יודעים אם התפיסה נרחי לכן אין ספק מוציא מידי ודאי לכן דעת הרמב"ם שיוכלו בעלה יקבוה כל"ל שבעבו והש"י יודע האמת: מ"ד מוי"ע ד"ה רבי שמעון כו' ומיין מה שכתבתי בפרק מ' דמיכונין משנה ז' עכ"ל וכאן יש לומר משום

דהוי

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

דהוי מחלוקת ואח"כ סתם דנסיפא סתם היתה כתובתה ד' מתות זוז כו' והייטו כת"ק והלכה כסתם ועוד דעיין בגמרא דאמלא טולה אליבא דת"ק: מ"ו תוי"ט ד"ה יש לה כתובה כו' עכ"ל עיין כד גמירא נראה דאין איסור כלל ליקח איילונית אם יש לו אחרת לפרות ולרבות והא שכתב הרמב"ם פ"ח מהלכות א"ב זה אינו בפרק א' רק ל"ל בפרק כ"ה ומם לא כתב רק לא יקח עקרה וכו' והיינו סברא בתם אין לו אחת אחרת לפרות ומשום גם ולעבד אל תמת או בילדותו אבל אם יש לו אחת אחרת ליכא איסור כלל וגם מצוות אינם לה דהא כתב הרמב"ם פפ"ז מה' אישות לא יבא איילונית וקטנה כו' ע"ת לבולם מד דינא והלא בקטנה יש לה מצוות כמו שאמר כאן ממאמת חייב הוא במצוות בעודה תחתיו והיינו קטנה וסכל נראה הטעם דהיא לא עבדה איסורא כלל וגם הוא לא עביד איסור רק שבופין אותו להוליא כדי שיקח אחרת וגפי' כתב הרמב"ם בפ' כ"ד מה"א אף שבופין להוליא יש לה כתובה ואפלו כתובה ואם תאמר שאנחי כתובה לא קאי אמצוות הרי כתב תיכף אחר זה במשנה ב' אבל לא הביר בה כו' אין לה מצוות משמע כשהביר יש לה מצוות וא"ל דלאמר מיתה כמו שמתייס ואפילו לאחר מיתה דא"כ הל"ל אין לה מצוות אפילו לאחר מיתה ומדכתב ואפילו משמע עזה ב' דבריס דוק היטב עוד הרבה לריך לכתוב רק קלרה הילינה:

פרק יב מ"א תוי"ט ד"ה מאם שיש דבנו בכוחה שכן מקפדת שתהא כו' עכ"ל והטעם דמוק מאוד מדא דלפי זה לריך שילדה את הבת ביום מיתת בעלה דווקא ושוד דלמה מקפדת רק על שנה ואמנה אף אני מלכי הבלא בשאר בלום אבל יותר הל"ל הדין אם נשאר מתניה ואפ"ה פסקה עם הבני וג"כ לאמעוניין אחד זנה ואחד טוען לה דמי כו' רק נראה שבנר בכוחה דאם יש לה מצוות מתניה למה פסקום וא"כ נוכל ג"כ לומר בחתת שנשאר מתניה והיתה ניחותה עד הדין עד בוגרות ובבוגרות אין לה מצוות ואז פסקה הטעם כדי שיהא בה י"ח ואז הוא זמן המאוחר למופה אפילו לאיש וכן לאשה המלוה לקדשה בעברות: מ"ג תוי"ט ד"ה ואם אין את כו' מקיטו. ולפי פירוש הר"ב בשנה דקי"ל בת אבל אמה בין גדולה כו' נמלא כשחייב עלמו סבר וקבל כשיגרשה יצון אותה אבל אמה לריך מצוות שלם מדלא פירש כאנשי יושלים כל זמן שאת עמי משא"כ בחשמו:

פרק יג מ"א תוי"ע ד"ה תשבע ס' ואפשר לומר במצוות מצ"מ תמיכה ליקח אם לא האמת אמה כי אין תוכל אח"כ להמיז כי הוא יודע האמת מה שאין כן במשועבדים ובכתובה ודו"ק: מ"ב תוי"ע ד"ה חנן כו' שהחה את האשה כו' ואשלם זו אשה עלמה ואף שאין לה יסי' המעות חוב עליה: מ"ד תוי"ע ד"ה והודה כו' דלהכי נקט קנקנים כו' עכ"ל. ולי נראה דקנקנים היו קורין לריקים דאי כתו שפירש הרב דקמ"ל לעניין מקח וממכר היה נודאי הגמרא אומר זה ושוד דכל הגמרא שם מדקדק כמה וכמה פעמים והכל קורא לריקים קנקנים ובוחר לשון הגמרא אדמון אומר יש בלשון הזה קנקנים ע"ש ואת דמביא הרב רא"י מאבות לדידי מנשם רא"י. דז"ל שם רבי אומר אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו יש קנקן חדש מלא יין ויש שאפילו חדש אין בו עכ"ל ולמה המשיל רבי דווקא לקנקנים כי הלא ת"ק לא זכר קנקנים והוה לו להמשיל בחיזה כלי אחרת או כד או הביות אלא ע"כ קנקן היו קורין כלי ריקם וכך אמר רבי אל תסתכל בקנקן בשקולין אותו קנקן והוא ריקם כך לא תסתכל בגוף ריקם אף שהוא יפה רק במה שיש בו יש קנקן חדש שיש בו כלי ריקם ומלאוה יין ונאמת אז לא נקרא בלשון קנקן בשמלאוה והרמיה אמר קנקן חדש אמר לשון יש ובסיפא לא אמר ויש יין רק סתם ויש שאפילו חדש אין בו שהחדש שמלאוהו אומר בלשון יש מפני שעיקר הטעם הוא ריקם אבל ויש שאין בו הוא כך דרכו כי עיקר שמו קנקן בשאין בו לכן לא אמר ויש וק"ל:

מסכת נדרים

פרק א מ"א תוי"ע ד"ה להתמיר כתב הרא"ש פירוש לאחיל כו' עכ"ל. סגה כל הדיבור עד סוף הכל הוא לשון ב"י סימן ר"ז אבל באמת אינו מוכרח כלל דבאמת יכול לומר דבר"ע אסור לאכול מאכל הראב"ד פסק בהכסיס דאחרו בגמרא שהם כוברים לשון שמתה הוא ומלא אם אמר מנודה אני לך סתם אז הוא אסור בדין המנודה הן ליבה הן לאכול בד"א שלו אבל אם סייס לשון שאיני אוכל לך אז סברת הראב"ד דלכתחילה כוונתו ביהה רק מנודה אבל יאכל בד"א ולא בחסור ליבה כשאר דיני מנודה ולרמב"ם באמת אין הבדל אם הראב"ד פירש לדברי הרמב"ם או הרמב"ם חולק ואומר דב"ל לא פליגי אבל אינם אלא באמנודה שתה אבל שאיני אוכל לך כוונתו שלא יאכל מאלו וגם בדברי הפור אינו מוכרח כלל וכלל שיהא דברי הרמב"ם כפירוש הראב"ד רק אפשר שיהיה מתרץ בזה הדבר רק שראיתי שסרב בעל לחם משנה מבבר ומלבן כל הסיעות והמילוקים שיש בכאן ובכלל דבריו דברי מה אחריך בחתם ושמת יחשבו אותי כי חלילה חלילה שאני מתעסק בכלות שאולה או בזולה לכן קלרתי והש"י יודע את האמת ודו"ק: מ"ד תוי"ע ד"ה כבי מתיר כו' וכל זה ס"ע כו' עכ"ל ועיין עד לסוף שהתלין ג"כ בכד הר"ב דסבר הר"ב דזה שאמר בשבה"ס רק שקשה על הרב רע"ב ואפשר להתלין ג"כ בכד הר"ב דסבר הר"ב דזה שאמר בשבה חייבי אלא אחר בשוא בסברת הרא"ש דא"כ מאי נעשה אלא שאמר בפחת ומעשה עשה ובל זה הטעם נעשה פסק כי אינו הלכה כר"מ אף כי בזה הדין אינו ר"מ כי גמ"ל (הר"ב) אפילו אחר בפחת או בשוא אסור מעשה מכלל לאו אחה שומע הן ואף כי"מ דפסק הר"ב בזה כותיה דלית ליה מכלל לאו אחה שומע הן אסור מעשה נעשה ר"מ לדברים אחרים אם נאמר נעשה אז לא פסיק הר"ב דלא נאמר נעשה וק"ל:

פרק ב מ"א תוי"ע ד"ה ואלו מותרין לא שייך שפיר כו' עכ"ל ולי נראה פשוט שבש' א' אומר כל הנדרים שאסור לעבור על נדרו באלו הלשונות אומר בהן ואלו מותרין פירוש אם נדר באלו הלשונות מותר לעבור על נדרו שאין כאן נדר כל"ל פשוט. ולפירש הר"ב קשה לי על הוא וא"ו אל ואלו דאות ו' קאי על ענין ראשון ושיכן הוזכר בתחילה במשנה שאסור לנדור שיהא שייך על זה ואלו מותרין לפי פירוש

לנדור והוי ליה לתנא לתני אלו מותרין בלא ואל"ו והיה סתים לן בר"מ אלא פשוט כמו שכתבתי וקאי על ענין ראשון לנד מה שלדעתי דומה גאול לומר על דבר שאינו עושה בלום שהוא מומר אבי אל"ל ואלו באינים אחרון ודו"ק: שם תוי"ע ד"ה כאלת אהרן כו' ופיו לא אשר אלא שפיר כו' עכ"ל ומה יענה הרב והלא"ש הא דמני משנה ד' אחרים אם אל הנים מותר והסם הוא רק ע"י פיו ולא היתה אסור קודם לכן וגם לא אמיר שום דבר וגם בעבו"ס כו' הוי לא נאסרה רק ע"פ הטבו"ס שעשאה ע"ז אלא הטעם תלוי כמה שאינו נדר אז כדבה רק חיוב וכן בעבו"ס שלא נדר ולא כדב רק שעשאה ע"ז ונאסרה ופשט"ם הרב"ב במ"ד ד"ה נחתם אל הנים כו' שם תוי"ע ד"ה שבועה כו' ע"ש דלא כו' עכ"ל. ואיני יודע מה קשה לרבב הלא שבועה שאינו תשמיש עלי בשבועה בבר בשלמו בשם התוספות במשנה לקמן בד"ה בשבועות מותר שאינה חל לשון זה על דבר מלוה ומותר וזו"ק: מ"ג בהרמ"ב ד"ה חייב על כל אחד ואחד כו' עכ"ל. לפי מה שמפרשתן מונה ל' יום אז היה לריך לכתוב הגירסא בהר"ב חייב על כל אחת ואחת ויהיה נזיר כתה שאמר פירוש אם אמר הריני נזיר ל' יום או מאה יום וא"ל שייך ואם אמר כו' שאם מונה ל' יום אבל לפי גירסת הר"ב לפנינו אזי אין לריך לזה שמשמע רק אות ו' אל חיבה ואמר מיומר וכך ל"ל חייב כו' ויהיה נזיר ל' יום אם אמר הריני נזיר שאין קרבן נזיר כו' וק"ל: מ"ה תוי"ע ד"ה עוסקין כו' דאי אמרת דאי לא בא כו' עכ"ל. ומלאה דאין סתירה לדברי תוספות דטבל לומר בשלמא בשלא שאל כלל אז מקשתא פשוט אבל להמיר שיודע הדין אבל כשבבר שמתילה ואח"כ בא לשאול אזי לשאל אבל אבל כרחך אינו יודע הדין ואם כן מגדין אותו דהרי לוא יהא שהיה אבל ספק לומה עבר אם כן הוא פרוץ בנדרים ולעבור:

פרק ג מ"א תוי"ע ד"ה אומר לו כו' לא ידעתי זו מנין לו כו' עכ"ל ונראה דעת הלבוש דהלא אם אומר לשון רבים הוה כמו שמולה בעלמו בדעת מבינו ובאמת שמת מבינו אינו רולה בזה שהנאי ורולה באמת לקיים כל מה שיבוון לכן כמו שאינו מועיל לאבינו אינו מועיל לו שבני בדיבור אחד אמר ומו שאינו מועיל לאבינו אינו מועיל לו דהרי כמו שאבה באבינו אבל בעיומב תבשילין הלא זה הפוסב הוא לו שבכת ב' שעמים או גדול שביר כמו שהוא בס"ש מקב"ה רק שאבמים קבוהו לזה הפוסב אלא יאת בזה אם כן אמר לא יועיל לעצמו ופשיטא להפוסקים שאם הניח עיבוב תבשילין ולא ביבר ולא אמר כלל מהני אם כן לעצמו אם כן הפיבוב ואם אחר כך אמר והקנה גם כן לכל הביר מי פקע בעבול זה מיבוב: מ"ד תוי"ע ד"ה שהוא תבוחה כו' והקנו בהוספות כו' עכ"ל. ולולי דבריהם היה נראה לומר דלגדיים קחני לחרבין ולחרבין שהיא תבוחה ומוכסין שהיא בל בית המלך, ובלאו הכי נראה לומר כן דתנ"ת לחרבין שהן בל בית המלך בעבול זה לא יאמרו להורגו ודוחק לומר מפני שהוא בל המלך יהיה הדבר מפורסם אלא לגדיים קחני ולחרבין שהוא תבוחה ואינה תשובה בפיבוב וכו' עכ"ל וק"ל: מ"ו תוי"ע ד"ה מאוכלי כו' מאוכלי שום ולא כו' עכ"ל. אפשר שבל הפיבוב של הרמב"ם היו הבהמים אינם אוכלים שום נאלא היה יכול לכתוב מוחר כי אמת בתקום אחר מדיין אוכלין שום ולאחר הילוך בין מקום שאוכלין לתקום שאין אוכלים זה אינו דבר של הרמב"ם רק לסבית לשון המשנה אז הגמ'. ועוד אמ"כ אם אוכלים אזי מוכח מפיבשא מעובתי בעת שאסור ובכבבת הרב תוי"ע עלמו ואם אינם אוכלין אז מוכח מהסיפא מעולי יוצאים. בשלמא המשנה אתי לאמשמעינן שהבהמים אוכלים שום אבל להרמב"ם לבבינו שהיה מקומות אלוקים אזי מת"כ מוכח הדין וכן מלאתי אח"כ בפ"ח משנה ו' שהרב תוי"ע מביא בשם הרמב"ם ד"ה אינו אסור אלא עד ליל שבת ס' משיים הרמב"ם לפי מאכלם ואכלם כו' עכ"ל א"כ לא היה יכול הרמב"ם לכתוב דין שום וגם בש"ע י"ד סימן רי"ז לא העתיק כלל דין דשום:

פרק ד מ"א תוי"ע ד"ה נפה כו' דתנור דקאתי כו' עכ"ל ואינו מוכרח שתנור אינו אין שעומדין בו הקדירות ואינו שאופין בו הוא פשיטא ובנינים בכלים בתיבה אחד מאי איכפת לו לתנא אם אינו לריך בשביל הפשיטא לכוסף אפילו אופ אחת ואח"כ אינו קשה הקשת קשה שכתב הרב: שם תוי"ע ד"ה מקום שמבינין כו' ולפי כך יש לתמוה על הר"ב כו' עכ"ל. עיין בגמרא בר"ן באומר הנאת מאכלן אלי אסור בין אכילה בין לעיסת חטים וכן נוטה דעת רש"י ואם אמר הנאה המביאה לידי מאכל מותר בלעיסות חטים ואסור להשאיל נפה כו' ע"ש. א"כ לפי דברי אלה אם המשנה אינו דווקא באחת הנאה המביאה לידי מאכל הא איכא נמי ביניהו לעיסת חטים דבמודר הנאה אסור ובמודר מאכל מותר אלא דבשאה אינו באומר הנאת מאכל וא"ל בפש"ב ומודר מאכל כו' קודם ד"ה נפה בנרה כו' ואח"כ מתחיל נפה כו' עד סוף וא"ל והוא דהרינו מהנאה המביאה לידי מאכל והרבה היה לריך לפרש רק קלרה הילינה: מ"ב תוי"ע ד"ה ומחזיר כו' ולא הוי מניעת תביעה כו' עכ"ל אין זה לשון הסוספות שלפנינו אבל כוונתו אחת וסוא לא יהא זה כמו שפורש מוהו ומוהנו מתבנו שאין בעל חוב תופעו ומחזר ואח"כ ה"ב יהא מניעת תביעה מה שאין הנני מוהנו מתנו את הלוועה וכתבו אלא דמי כו': מ"ג בשבעה ד"ה מדרש הלכות ואגדות כו' עכ"ל עיין בתו"ש משנה ב' ד"ה מקום שאוכלין כו' עד הסוף ונראה סיוע לדברי הר"ן שהרי כאן הביא בשם הירושלמי גם מדרש כו' גם מותר ניקח בכר בעילה וה"כ לפי הסוקים על הר"ן אל"ל אם"ק בני מדרש נופים אין שכר בעילה דהיינו שהוא בעל המלאכה אתא ג"כ מותר ליקח אבר אז אסור גלמדו בשם יקח נראה ואם לא יקח מהנה ופשיטא מקרא דאף בלא שלו בפלה מותר ליקח פשיטא דאסור אלא ע"כ בשבת הר"ן דאם היה שכר בעלה אז מותר (זה) ליקח ולזה ניחן ואם בחנם אז פשיטא אסור ק"ו מה נלמדו מקרא דנועל אפילו אדם בעל שכר אסור כ"ש מדרש דעבל שכר בעלתו כ"ש דאסור דהרי הפשיט תלאתנו דבעל מיני' ומבנת הסוגקים דבאמת מדין המשנה בני מדרש אפילו שכר בעלה אסור רק בזה שהוהנו שכר בעלה זה היה אחר זמן

המשנה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

המשנה ויש קיום לזה בגלל"ם ולא לגיתי להתריך: מ"ר מוי"ם ד"ה המתנם כו' וכ' עוד דלתנום המחוד לא שייך בני כו' מכ"ל. לא הבמתי דעת הרב מוי"ם הרב רש"ב אבל לוכל הוא מתמהוי ומיכנה עמו לא היה בגירסתם וא"כ לפי פירושם ל"ל הא דלא תני אנום המוזר דהיינו הך המתמהוי המוזר וסר"ן כתב זה לפי פי' בתבל לוכל עמו מן המתמהוי המוזר ע"ם פירושו ולפשר לפי' זה היקם הרב מוי"ע לשון הר"ן ע"ם כדי שיהא הטעם שייך אף לפי' הל"ב והרמב"ם ודו"ק ע"ם: שם מוי"ם ד"ה ומכמים כו' ר"מ סבר גאיגן כו' המי' לי לפי זה למה פסק הרב רש"ב דלא הר"מ וכן הרמב"ם והטור והש"ע והלא קיל"ן הלכה כר"מ בנזירותיו וחפשתי בכל המקומות הפייכים לזה ולא מצאתי שום דבר ואין לחרך אם לא שנאמר מזה שפסק רב נתמן בכתובות דף ס' ע"ב דהיינו כנגד ר"י דאף דהלכה כרבי יוסי נגד ר"מ אבל הכא דלגיני פליגי דהיינו מכמים לא קי"ל כר"מ אפילו בנזירותיו וסמ"י הנגד ר"מ אבל הכא דלגיני [בכתובות ל"ז ע"א דהל' כר"מ] אף ברבי פליגי עליו ע"ש רק קרא היכיפא: מ"ו מוי"ם ד"ה המוזר כו' דלא תימא כיון שהוא כו' עכ"ל. ואפשר לומר דנתמא יותר דלא תימא בגלגלא כשהוא אוכר על עצמו הנאה מתבינו אבל מבינו לא הדיבו כלל אז מיישבין בתמיהות ג"כ להלוותו כי הוא מיהו שונא לו כלל כיצא הדיבו אבל כשהדיבו הוא אז אפשר לא מיישבין שמא יבא הוא להלוותו כי הלא הדיבו מנקשיו ושונא אותו ושלוח ילוו. ואפשר לומר דנתמא זהו מעשה הר"ב דכתב והוא אוכר על עצמו הנאת אותו פלוני דאי פלוני אסר נכסיו עליו אפשר דמותר להלוותו ולא מיישבין כ"ל שמא יוה ממנו ודו"ק ולפי זה ל"ל המוזר [נמלגם] ולא המוזר בתלגאפום וכאי' לדבר פ"ם מסנה א' היה אחד מוזר כו' ופ"ם בפי' הכב רע"ב: מ"ח מוי"ם ד"ה נתן דלא שייך לומר דמיתר כו' עכ"ל לולי דברי' אפשר לומר אומתא דמילתא נקט לפם הן בדרך לא אפשר אין להבינו בתה לזולו כי לא לקח רק מה שלוה ומשום דומיה דסיפא אם אין עתהם אחר מנת וכו' ופם הוא משלו נקט ביאת ג"כ משלו ושיפא לריך לאשמועינן פלוגתא דת"ק וכבי יוסי:

פרק ה מ"ב

מוי"ם ד"ה היה אחד כו' דאפילו לרבותא כו' עכ"ל. כ"כ הר"ן גופיה זה הלשון אבל לא פירש מאיזה סברת הר"ן מובא דאפילו לרבותא דרבנן תנא ניה והבינתא לפי דוחק לבם לא הולרכו לפרש אבל לפי קב שבלי לריך לפרש ונלאה דמזו הסברה שכתב הר"ן דלהכי אסור בנולו זה מזה דכל אחד יש לו קנין לא ובעבוד על הבינו ותקונות מפקיע מידי שעבוד וא"כ זו הסברה הוא בשבילו זה מזה דלא שעבוד שיש בו קומות מפקיעין אבל אחד מן הסוק אמין לו בהאלר לא גוף ולא שעבוד א"כ יכול הוא לומר לאוך מבינך מי נכנס שיש לו גוף ושעבוד קמל"ן ושייתי לריך עוד לבאר רק בעת כותבי זאת הסברתי שהרב מוי"ם בשלמא במשנה ג' ד"ה אין לו תפיסה יד כותב זה לקמן לכן קלרתי וב"ה שכוונתי: מ"ו מוי"ם ד"ה המוזר כו' קמל"ן דאפילו בעיר כו' עכ"ל. וא"ל ליתני הך ולא לריך הייתי לשיל דשם לריך מנוס סיפא אם אין עתהם אחר פלוגתא דת"ק וכ"י אבל בעיר אי אפשר שלא יהא אחר ואם אפילו בעיר ימיח על פסלא כו' אפשר לא אפשר אי אפשר אם ת"ק כיון דאפשר בעיר:

פרק ו מ"א

מוי"ם ד"ה שאינו כו' ובריטא אתי אלי לתתני מנוסל כו' עכ"ל ועוד אפשר לומר מעשה דתני בגמרא אלו' וכבי יאמר' אוכר ואי תני שאינו בעיר ר"ה בהא קאמר סוחל ואחר שאינו עומד אבל בלא שאינו עומד רבי יאמר' ג"כ אחיר לכבי תני סתם. לק המוספות כתבו לפי המסקנא דאחר כי אחריה ואחר כי אחריה ולא אליבי לכן כתבו סברתם וג"כ לפי מה שהבינו הרב מוי"ם במשנה ג' ד"ה כבשם כו' בשם הר"ן ומוספות דים חילוק בין אחר שאינו בעיר בין אלא אחר שאינו בעיר בעיר אי אפשר בחמת שאינו אם אחר שאינו בעיר אז אסור ג"כ בלי ומלוק אלא שהמוספות מתנו בזה בין שהוא חידוש גדול היה לי לאשמועינן בפי' ומה שלא תני בפי' שאינו בעיר אפילו הכי מותר בלי ומלוק כל זה כתבו מבינתם דזה אינו חידוש כלל: מ"ד מוי"ם ד"ה מותר בעיר שכן הוא נקלא בעיר כו' בע"ל ובשביל זה כתב הרב מוי"ם ד"ה המוזר מעבר' עריפה כו' ודוחק אומר בן כו' ע"ם הכל. אבל נראה דדעת הרב רש"ב דלא נקלא בין מיוחד בעיר רק בלבו מיני לבי' שנאמרין לוהן לתחיכות דאבי אתנו בתוכת עבודה זרה פרק ב' משנה ו' בין דנים שבעיר ולא כתב בין בל בהור ואף פיאת בין הוא מקומן ואיני יודע מי מביא זו הסיבה ומוד דאי אינה דלהרב פי"ב ויש לו שם בפני עצמו אשרין אותו בעיר א"כ למה אינו בכלל בל ודנים והלא לכל הדנים שבעולם יש לכל אחד שם בפני עצמו כמו רבא אלא שיבועה ומה וכמה שמות לדנים כמלא בגמרא אלא ע"כ דפת הר"ב בכל מיני דנים שמוכרים אותם תחיכות נקרא בעיר והוא שכתב הר"ב ויש לו שם בפני עצמו דהיינו מיני דנים שדרכם למכור תחיכות נקראו בעיר ולא על זה מתכוון וא"כ הר"ב דעת אמת עם הרמ"ם ואינו קבוע הדומה מה שהקשה הרב מוי"ע אמת שרמ"י מובר שהדג קוביס בעיר אבל הוא מפורש אלא נדר אלא מדג אלם ונקלה מאד סיבינה: שם מוי"ע ד"ה ובעיר הר"ב גורם כו' לא זו אף זו כו' עכ"ל ואף אלבאורה י"ל הלא אני מחילה בעיר עדיפה ואח"כ ליר והוי אז ואינ"ל זו ז"ה דבעיר כו' הוא אינו בכל בכלל דנים אבל ליר וכ"ם מוריים שהם מן הדנים ואח"ה מותר וא"כ הכל לא זו אף זו: שם מוי"ם ד"ה אסור בעיר כו' ובנוסח אחרינא מותר כו' עכ"ל לכאורה יש לחוכיח שהגירסא היא מותר כי היכא דלהוי לא זו אף זו כמו שכתב הר"ב למעלה מעא"כ אי נרסי אסור אז הוי זו ואינ"ל זו. ונובל לומר אינו נכון הקודם ליר קודם לאוריים דשם הוי לא זו אף זו ומכ"ם לפי גירסת הרב רש"ב דברם בריצא ג"כ ליר ומוריים דאבר הרמי גרים אמי ותני בהן ליר קודם לאוריים אף שבהן הוי זו ואינ"ל זו וגירסא שאסור פשוט: מ"ח מוי"ע ד"ה המוזר כו' ונקשה אמאי כו' עכ"ל. ונראה לאמרן דהא לא פליג ר"י בן בתירא על משנה ז' על המוזר מן הסנגים ואמים לומר שאסור אלא הטעם הוא דלא נקרא תולדתו עליו ואם אמר שהוא בתשנה ע' ת"ה אחרי' לת"ק ר"ש ומה הטם אלא נקרא תולדתו עליו ואם אמר קונם אמים כו' אלמו מוכס אסור בזיונא מהן כ"ש כאן שהם תולדתו קרוי עליו פטיפא שאם אמר שאינו בעיר אסור גם בזיונא מהם זהו פטיפא: מ"מ מוי"ע ד"ה מן סיוק מותר ומיהו לפי כו' עכ"ל. ולי נראה דבאמת לא בא הר"ב לומרות דבשביעית מותר ביוקא בינה דת"ל חדא לחה לא כתב הר"ב בפירוש ומותר ביוקא בינה כמו שאמרה הגמרא בפירוש ע"ש ועוד מה זה שכפל הר"ב לשון ויש מבינ"ל בשאר שני שנוש ולכאורה היא עשה יתר אלא דבאמת הר"ב לעמעי' כמו שפסק בשביעית שהיו מבינין יוק מת"ל וא"ל בשאר אסור

בשביעה ולכן לא כתב לפי פשוטה שמותר ביוקא גומה רק שבא לאסור גם יוקא עדה כת שהוא בתמת בגמרא לפי מ"ד דמביאין כמו שפירשו בגמרא רש"י ורא"ן ורא"ש רק שהר"ב היה מתיכה אלא לפעמות בדברי ומלא לגמוד הוא שבאנו הרב לבן סיים זה שבאנבתי לך יוקא סתם בשביעית הוי יוקא שדה לאפוקי בשאר שני הבנות מותר יוקא שדה כתבתי לך שבשביעית אסור מתא"ב גיזה בכל הבנים אסור וגם בשביעית לפי פסק הלכה שמביאין יוקא מעולה לאכן ובדקאי קאי וזה לא מעמי לך כך נראה לי ודו"ק: מ"י מוי"ע ד"ה מיספרגוס כו' ובמטרו מסיים שהרי מי אלקות כשלקות עכ"ל. ודומק דא"כ היה לכתב"ם לכתוב הטעם דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם אלא דלא דמי בלל דבני דג כו' הטעם הנוסם דבנים מעמא עלמים והוחיל שמותר אפילו בעבית לפי מה שכתבתי שמון מרש"י יכול להיות לכל הפוסקים שהוא שם לכתה מיני דגים המוכים. ושוד הלא כשנדר מעבית ברוסה אסור בגיר ביוכל לסיות אבל כרוב הוא מין יוקא ולא שייך לומר שלם אי מתון והכל בכלל בפ"ם מהלכות נדרים אבל כרוב הוא מין יוקא ולא שייך לומר שלם אי מתון והכל בכלל לכן המיספרגוס הוא מי אליקפן כמותו וק"ל:

פרק ז מ"א

ד"ה וכבי עקיבא כו' וכן פסקו כל הפוסקים. עכ"ל עיין בגומתי כלים בל סרמב"ם בפרק ע' לתה שפסק הרב"ע נגד חכמים ובוחמר הר"ן ולי נראה מוד להוסיף דלא דנאמר דאמרו לו סיימו חכמים ולא רבב"ג ע"ם והוי רבים נגד רב"ע נוכל לומר דבשאמר בשם כן הדבר וכו' הודו לו וקבלו דבריו ולסבי פריך בגמרא מאן מנא דפליגי עליו' דת"ק דאמתיימין אפשר הודה לרב"ע כל"ל ואמר רבב"ג וא"ל נוכל לומר דת"ק דרבב"ג אפשר שהיו חכמים דמתיימין לאמר שהודה לרב"ע וא"ל פשיעא דהלכה כחכמים ורבב"ע נגד רבב"ג. ומלי דפרי בו אבר אחרבו מה שהנים [בל"ע] הרב בעל כ"מ לתה לא פסק הרמב"ם לשה דהביי בגמ' לגנין מלקות אינו לוקה בני מידי דמתלין ע"ם והלאם מעבה מיעבו ע"ם דסמך הרמב"ם על מה שפסק בעמן בפרק הכ"ל שהוא פסק כתב סרב אינו לוקה וה"ה הכא ע"ם. אבל לי נראה דלא דמי לעמן דשם המיעוט קולמין כך והרוב אינן קולמין כך ע"ם ולכן אינו לוקה אבל כאן דבל העולם נמלכין א"כ ולכל לעשות דאפשר להרמב"ם לוקה והיה לו להרמב"ם לכתוב בפירוש דאינו לוקה אבל לי נראה דזה רמז הרב בתתק לעמו דבעבר דנים ע"ם ולא כתב אסור שם בכל הפרק אלא נאסר. ואסור הוא לעמן לתתמילה ונאסר הוא לעמן דיעבד ולא שייך כאן לעמן דיעבד דעל הרוב שייך לעמן דיעבד אלא נרמז נאסר אבל לא לקי ודבר זה לי אפשר להמשיך בכתב רש מפה אל פה הנה אחרי ולא אפשר כי לכאורה דרך הבנה ולא שייתי לכאורה דבני סלחם מעבה אבל בשמעיין מתוכן הוא לפי דרכו ע"ם אבל מיהו לא מיפרך בשביל זה ודו"ק: מ"ב מוי"ע ד"ה כבי יהודה אומר וכתב הרמ"ם בשם הר"ן כו' עכ"ל ל"ל וכתב הרמ"ם בשם הרשב"ן ומה שהוא בתוי"ע הר"ן ע"ם: מ"ח מוי"ע ד"ה מותר כו' מ"ם סר"ב הכי כו' עכ"ל ובלא הרמ"ם ל"ל כן דהלא בפי' תני בתשנה בשמה לפני הפסח מותר לאכול כו' משמע הא קודם פסח אינה מעשה לפני פסח אסור אלא משום דוחק הלשון שהיה לריך לכתוב מתמע אלא עוזה עד הפסח אינו אוכל עד הפסח [וכעת] הוי כמו בכל לשון ולכתוב לשון קודם פסח ג"כ לא שייך לסיים עד הפסח דהרי קאי אחריהם שוה כמו שכתב הרב מוי"ע בשלמא ואחרי לא כתב הרב רש"ב משמע אלא עוזה היום רק בכשיו והוא טולל לכל הזמן ומ"ל שמכר אות מ' ול"ל מעבריו ודו"ק:

פרק ח מ"ד

בשנה ד"ה עד הקיץ כו' עד הקיר כו' עכ"ל. נ"ל דמה שהביא עד הקיר לומר כמו שהביא הרב מוי"ע בשם רמב"ם קיץ בשם לימי הקיר כו' עיין שם נמלא אף שהוא שם לימי אבל נמדרים הלבו אחר לשון בני אדם לכן קאמר כמו כן עד הקיר אף שהוא שם כולל לכל הקיר הלבו אחר לשון בני אדם ואלגם היה קיר המיוחד הנים כמו שהביא מוי"ע בשם הרמב"ם:

פרק י מ"ב

מוי"ם ד"ה מת אחד כו' וקשיא מנלן כו' עכ"ל. ולי נראה דבאמת זוהי לבאותו לבאמרו לבמקדש ולאחרים לא שמע ולכה היה נראה לאחרים כלל פשיטא שיכול אחד לבפר רק בגמרא בני מ"ם לא נאמר כמו שנמתוקן לאחד כך נתרוקן לבעל ונילף בבל מאחד וכן פי' הרמ"ם בפ"י. ואר"ן ביאר ביותר ולהבי קאמי מאי שעמא ולא קאמי מנלן ע"ם באחרוכה ומשני הגמרא אל"ק בעמורי בית אביה פירוש ולאבים פשיטא כל"ל דהא אחרת לגמרי לבאותו כל"ל אלא ע"כ נומר אביה דוחקא אבל לא לבעל. ומה שפריך הגמרא מה הבעל נתרוקן לאביה מנלן פירוש היינו בדרים שמשב אחרים ושני בבה אמר קלא ואם היו אביה לאים רק הגמרא אמרה אמת מנלן. והנה אז מר דלבבי אחריה הגמרא בעמתה כדי אלא נעשה ונאמר דהגמרא שאלה אפי' אם אלא שמע אחרים וש"ז בשיב בבה ואם היו אביה לכן פירש הגמרא ההיא מבעוריה כו' פירוש אפשטא משמע שבאלא שמע אחרים והיא מוזמת לגמרי לבאותו פשיטא שיכול להפר אלא ודאי היה אביה אקי אף אלא מת עד אחר שמועה רק בזה אלא תעשה אבל באמת אפילו אי לא בתוב בעבוריה הוי יפי מוי אפילו שמשב דאי לא שמע פשיטא אלא ע"כ כדי לאמעע אחרים כל"ל ומדוקדק כל המפרשים ולבון הגמרא ודו"ק וזה אלא הבית הר"ב רק לבפוס דבאמת בית אביה כו' משמע דפשוט אביה אין אבל אחרים לא: מ"ג מוי"ע ד"ה אביה כו' בבוב בהוא כמו בוכב כו' עכ"ל אמת אמין לי חלק בדקדוק אבל כאן לא שבתי לאמר לא יקראו אותו אחרים בשלמא אם לא היה נקרא אחרים אלא על שמת הקיבוטין נמלא הוא מקרב אותם והיה לריך לקרות אותו אחרים ולא אחרים אבל זה הסם נקרא לאחר קרובין עד בעת נשואין ואז ודאי הוא אחרים כמו שהיא אחרים כלומר כמו שהיא אינה יכולה לפטור ממנו רק בגם אז בתיתה כן הוא לא יפטור ממנה אז יבעים אז יפטור אז יפטור אז ע"כ לסברת הרב מוי"ע משום שהוא נגנם בכמה מיוחי רק משום שלאחר קדושין אז שייכים משום אדים זה לזה: מ"ה מוי"ע ד"ה עד שתכנס כו' ושניה יוסף כו' עכ"ל. הנה מה שכתב וכבי' אתב דכתב שם בסימן רל"ד ע"כ מדברי הרמב"ם בפרק י"ח ע"כ ובאמת כתב שם בד"ה שלריך להעביר על זה הקונטרס וגם בסוף שם כשגמר הענין הביא בב"ה וכן כתב הרמב"ם דהייתו רחיה לדברי הטור אלא שבסוף כתב אלא שמיים ופו' ושיטו כמו שכתב בל"מ גם בל"מ כתב וז"ל נראה מדברי הרמב"ם בפרק י"ח ע"כ ובאמת כתב שם

בל"מ

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

בב"מ כמסתפק בכוונת הרמב"ם וע"ש גם בלחם משנה שהרמב"ם כתב לשון הגמרא ומה שפירש בגמרא יתפרש בדבריו ולי נראה עוד דא"כ יהיה הרמב"ם כסותר דבריו דבהלכה מ' כתב מתחכם לתופס ובהלכה כ"ב דקדק דמהני הכנסתו לרשותו דסיימו מקרו וכו' וא"ש לו דדעתו כדעת העור או מה שכתב בהלכה מ' מתחכם לתופס לאו דווקא משום הכי בהלכה מ' שפיר כתב הכ"ש כמסת תופס דאזו ודאי מהני ובהלכה כ"ב כתב נראה מדבריו אלא כלומר כך נוכל לדקדק מדבריו אבל אינו מוכרח וכשתקדק בש"ע סימן רל"ד מראה איך שכתב הרב ב"י לשון דמתחתם לתרי אפי' ע"ש ודו"ק: מ"ו מוי"ע ד"ה רבי יהושע כו' אע"ג דבהכי משוי לה מתנוקת שניה עכ"ל. ולי נראה זה שכתב הרב מוי"ע משום שאמר בגמרא דבי אושעי' כו' אם אמת אבל מה שפייס הרב אע"ג דבהכי משוי לה מתנוקת שניה נראה דאין כאן אלא חדא מתנוקת דגם כ"י מודה דאינה ככתוב לגמרי שיכול לספר לבדו רק בשותפות דהי סברי דלדידהו לגמרי משוי לה כשנותה לה מישתמיע אלא לפלוגי אחתם משנה שיורת יכה שמתה דשניהם יורשים כמו שכתב בשתותפות פ"ח משנה ו' ולכ"ע ובכ"ש הוי לה לאפלוגי ונומר שסבל לבעל דהיינו ליבם אלא ע"כ דאין סברה שיהיה לגמרי כשנשה רק לענין דיני יבום אבל לשאר דיני אחת אחיו אלא היה בשולמו או לדחות אחותה ע"ש בכל דיני יבום אבל לשאר דיני אינה ככנוסה רק לענין עאין חייבין עליה מיתה כאחת אים וגם לענין נדרים הוחיל ובכ"ש לדידהו יש זיקה כו' עכ"פ

מפר עם אביה ודו"ק:

פרק יא מ"א מוי"ע ד"ה ואלו נדרים כו' בשם הרמב"ם כו' עכ"ל. ולי נראה לפיוש

לדעת הרמב"ם ואף שהרמב"ם בעצמו הביי' לא כן כמו שכתב הרב בעל מ"ש אני אומר לו הרמב"ם חתם עליה ואם הוא שהרמב"ם הביא כן אני אומר לפיוש להרמב"ם והוא זה דהא קשה על סברייתא דספרי מנלן להקים אב לבעל דילמא איפכא להקים בעל לאב שמעיר כל הנדרים ואי דבעל יש לימוד אחיו מיפר אלא נדרי עיניו אלא אאב יש ג"כ לימוד שמפיר כל הנדרים כמו שכתב הרמב"ם דכתיב כל נדרי' ומיד דהא מזה הכתוב דסיימו בין אים לאשתו בין אב לבתו מזה ילפינן דאב מיפר בשותפות עם האחות כמו שתביא הרב מוי"ע בפרק דלעיל משנה ח' בשם הרמב"ם ע"ש ומנלן דקאי עוד להקים. לכן נראה דהיה קשה להברייתא דספרי למה שינה הכתוב וכתב בין אים לאשתו הו"ל בין אים לאחותו הוא לשון קצת וס"ש בשנה הכ"ל מה בסברא הרב בשם הרמ"ם אלא ע"כ דשינה הכתוב וכתב לאשתו כדי להקים אב לבעל גמור מה בעל גמור אינו מיפר אלא עיניו נפש אף אחות עם אב אינו מיפר אלא עיניו נפש ולא תאמר בהכונה החמירה דלהפרת אב צריך מוד אחות ג"כ אבל עכ"פ אלו הנדרים שאאב היה יכול לספר דהיינו כל נדרים דהיום ג"כ יפר בשותפות להכי הקישן בשעת אירוסין כנ"ל והא דמני בברייתא אף אב אינו מיפר דקאי הפסוק דהיינו אב עם אחות כנ"ל אבל באחת האב לבדו דהיינו קודם אירוסין מיפר לבדו כשעמה דקרא כל נדריה והא דלא כתב הרמב"ם דין זה בשותפות אינו מיפר רק נדרי עיניו' כפ"ש זהו משתתא דהא כתב האב לבד מיפר כל נדרים משמע אבל בשותפות לא ופשיעא אם הרמב"ם הביא כנ"ל זה סברה: מ"ב מוי"ע ד"ה פירות כו' וקשה לומר דגרסה מחטוטי המקשן עכ"ל. ונראה בגרסת הרמב"ם והר"ב דבודאי גרס אחם אין לה במה לקיים רק שהחטוטי הקישו עד שיבוות מהיכן יבוא ויפרכם אותה מאחם"כ אם הוא עשיר אף שהיא נדרה מפירות מדינה זו יכול לסוגיא הוצאות ולבניה מהדינה אחרת ואחם אין ביטולו לחומיא הוצאות לבניה מהדינה אחרת אי וודאי עשיר אמיפר מק"ו מחטוטי אם אין פרנסתו אלא ממנו ולא הוצרכו הרמב"ם והר"ב לכתוב זה מדוע פשיטותו: אם מוי"ע ד"ה דברי ר"י כו' המיסה מוכח כיון שאין הלכה כר"י כו' עכ"ל הנה לר"י לא קשיא אף דכתב הר"ב לעיל ר"י לא פליג אנשבעה מנוס שאחם היא לעולם באחת ה"פ נשבעה דומיא דנדרה דהיינו שנשבעה בפירוש לזמן מוגבל וסתם אדלעיל וקילר וסרחיה שלמעה כתב הרב רע"ב או שלא תכחול ותתקשר לעולם כתב מיבת לעולם וכאן לא כתב לעולם אבל לרבנן דהלכה כותיהו לדברי הר"ב נוכל לומר דכן שיעור לשון הר"ב דכתב לעיל דהבעל מיפר כל נדרי עיניו וכו' וכן מיפר נדרים ואח"כ מפרש שני מעינים דהיינו עיניו נפש דכתב בתחילה היינו בגון אם שנשבעה כו' שלא תתקשר ושלא תכחול וכתב עוד וכן אם נדרה שלא תאכל מפירות מדינה זו כו' הייגו פירות על דברים שבינו לבינה והיינו דקיים והוי דברים שבינו לבינה אבל אי קשיא לי על הרב מוי"ע לפי הנראה בהרב רע"ב דר"י לא פליג אלא לפי שאה אבל לעולם הוי נדרי עיניו נפש א"כ כשקיים כאן הר"ב כשאנה כתב ומה בין נדרים כו' עיניו נפש מיפר לעלמו כו' ונדרים ובנוסות שבינו לבינה כו' או שלא תכחול ותתקשר לעולם מיפר תלוי כל זמן שהיא התחיו כו' לאיזה מ"ל כתב הר"ב כו' עיניו נפש ופשיטא לעולם וא"כ יהא לעולם מיפר כדין נדרי עיניו נפש ואף לר"י אלא ר"י מודה לפי הנראה בהרב מוי"ע דלעולם הוי עיניו נפש ויהיה מיפר לעולם ואינו קושיא אלימתא לבאורה. לכן נראה לי באחת דעת הרב רע"ב כמו הגרת הר"ן והרמ"ם דאפילו לעולם הוי לר"י רק דברים שבינו לבינה ולא עיניו נפש והא דכתב הר"ב לעיל דבשבועה אפילו ר"י מודה כנ"ל הגרת הר"ב דבתרתי פליג ר"י אחתמים דאל יומא אפילו דברים שבינו לבינה לא הוו ואינו יכול לספר כלל אבל בשבועה דהיינו לעולם לא מודה ר"י דיכול לספר אבל לא מעמש נדרי עיניו רק תשוש דברים שבינו לבינה ופיין בגמרא בכל מפרשי נדרים ותמלא כתה גאונים כותבים כזה ומכלנה לדעת הרב ר' יונה. והא דכתב הר"ב בר"י לעיל ובמילה יום אחד לא הוי עיניו נפש הוא"ל ולת"ק הוי אפילו אחד יומא עיניו נפש אחר אין אנדרי עיניו נפש אבל בינה לבינה לא הוי כיון אחד יומא לא עמיה ניחול בכל ולא הוי אפילו בינו לבינה וא"כ לפי זה כשקיים הר"ב המשנה ופירושה כתב אבל זה שהקשה הגמרא ר"י אומר אין אלו עיניו נפש ומקשה הגמרא מאי ר"מ לא יהא עיניו נפש יפר תשוש דברים שבינו לבינה ומשני הגמרא מחילוק שכתב הר"ב שזה מיפר אים כו' נמלא בפר הר"ג אביה דר"י ואחיבא דרבנן לגל תר כלאים ליה תשוש שהגמרא

אמרה בל דברי ר"י אף אאין הלכה כמותו לפי דברי הר"ב דסיימו לאכמים משמים ולפי' ר"י ביטול וקישון ודו"ק: מ"ג מוי"ע ד"ה ינאו אחרים כו' נקח שכחב ופיאה כו' עכ"ל. אפשר לומר דקאי אחיבא דסיימו קונים נדרים לי ינאו על כרחו על זה כתב דהשם מחשות עניים ג"כ ינאו ע"כ ובאמת שם אפילו אחר אלו אפילו הכי ינאו אפילו אלו בעל כרחו רק שזה דוחק דאלו הוי בנוי כנוי דכהנים דשם יש חילוק בין שהם לאלו לכן נראה מפני זה כתב רבינו יונתן ומביאו הב"ש ביורה דעה סימן רכ"ז שם הרמב"ם אי יהי לענין לדקה ע"ש כמלא הוי דומיא ממש כמתנות כהנים דיש לו לנפלים פונת הנאה בהם לתתו לאי שיהלה אפילו קרובו קודמין והוי ג"כ חילוק בין שהם לאלו: מ"ד מוי"ע ד"ה שמא ינכסנה כו' או שנדרה אלא יהנה כמעשה ידיה כו' עכ"ל. נראה דהשגת הר"ן על הרמב"ם דהכי הרמב"ם קאי ממש על זו המשנה ולשון המשנה היא קונם שאני עושה על פיך רק שאמר' מוקי לה כאומרת יקדשו ידי ואחמת אי אחרה נמי כמו שבתב הרב מוי"ע דהיינו קונם מעשי ידי שפשיטי לפיך הוא והאכילה הידים וידים אינגייהו נעשה כמו שאומרת יקדשו ידי לעשיהן וא"כ הוי ליה להרמב"ם לכתוב כן אמרה יקדשו ידי לעשיהן או שאמרה קונם מעשי ידי לפיך דשכ"פ מאכילה הידים אבל מלשון הרמב"ם משמע שנדרה שלא יהנה במעשי ידי הייגו שאמרה כלשון המשנה קונם שאני עושה על פיך ולא האכילה כלל הידים וא"כ לפי זה גם הקושיא שהקשה הרב הוי"ע בסוף הדיבור דה"כ בשמקדים מעשה ידי אחתו נמי אקדש נפי הכנת הר"ן בהרמב"ם זה לא קשיא ליה דשכל לומר שאמר פחם מה שאתה עושה הקדש ולא הקדש בפירות הידים ולכן לא קידש ולכן לא הגיע הר"ן רק מעשה כאין ידים משועבדים. רק זה אני טוחה לפי לשון הרב מוי"ע שכתב בפי' אלא נעשה כאומרת כו' ביון שהאכילה את הידים ואין לי בת לעיין לבאורה נראה דשם על המשנה המקדים מעשי ידי אחתו תניא עם הא אני ר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה ומעשה כאומר כו' ע"ש ולפי זה נראה דלר"מ אפילו לא הזכיר הידים נעשה כאומר משום אין אדם מוציא דבריו לבטלה ופ"ש ודו"ק: מ"ה מוי"ע ד"ה הרי זה כו' דחיקא ליפנא כו' עכ"ל. לכך זה שדוחק עוד דוחק לפי הנראה בהרב רע"ב שלא כתב כסדר המשנה דמשנה אני תחילה נדר בנזיר כו' ואח"כ מן המתנים ולפי הנראה בהר"ב נקט הר"ב תחילה לנדר שנדרה בו או תאנים וכו' מעידה כו' אם בנזיר כו' אני בסוף. לכן נראה פשוט בהר"ב נקט לשון הרמב"ם בתחילה פי"ב מהלכות נדרים הלכה כ"ח וז"ל נדרה אחתי כו' נדרה בנזיר כו' אסרה עצמה בתאנים כו' שאמר לא אניה אחיה אותה לשדרת עצמה ואומר ואמת אניה אם נדרה עד שיבא אחיה נדר נדרה כו' עכ"ל. וא"כ הוא הפסוק עד שיבא אחיה נדר נדרה היינו ב' החלוקות אם בקרבן כו' אם מן התאנים וכן לשון הר"ב וגם שיטון לנדר שנדרה הוא ב' החלוקות הן במה נדרה הן על מה נדרה ואמת ואמת כו' עד שיבא אחיה נדר נדרה וכולל ב' החלוקות ממש כלשון הרמב"ם בחיבורו: מ"ח מוי"ע ד"ה אלא כו' לא ידעתי דעת הר"ב מה אדון בה כו' עכ"ל הנה אם נראה לומר הלא באמת הר"ב לא כתב רק ובלבד אלא יהא לבעלן רשות בהן ולא יומר משמע אר"ל שאין לריך יומר וכמו שפסק בשני מקומות כמו שמביא הרב מוי"ע ומשמתא תמני' אינה בהלכה אבל לולא דמשתמעא כי תורה היא נראה דאפשר דדעת הר"ב דרב ושמואל פליגי אגיגה דר"מ וכסברת הר"ן אבל לחכמים באחת אלא יהא לבעל רשות בלבד מהני ולשכין נדרים נראה דאדרבא לדברי הכמים דס"ש אלא יהא לבעלן רשות בלבד מהני דמוכל לומר דהאמה דלא תהנה אינה בעלה כלל רק לאחר שמתגרש או לאחר מותו או שיבשות בניה או יוכיחו ממלא לא מהני כלל לבעלה דבעלה מייב לזונה רק מאחיה אחר אלא מה שאם מוצאת וטותת בפיך ממלא לא נתן לה רק לאכול ומלא יש קצת הראה ג"כ לבעלה וה"ל דלא יוכל ליתן לה בחופן זה קמל"ן רבותא, וכשתקדק בדברי הר"ב נראה איך הדברים מדוקדקים בו דכתב ובלבד אלא יהא ט' ולא קנה הבעל ממלא פסק דבשלא יהא לבעלן רשות לבד לא קנה בעל וכתב אח"כ ואמ"ג כו' שהרי אמרו מוכח מכן פירוש דהוי זה אלא מה שאת מוצאת ונותנת בפיך רבותא כנ"ל רק אליבא דר"מ דבשלא כו' לבד מי לאוד לא אגי וקנה בעל ג"ל דמהני מה שאתר מה שאת נותנת ושליני רב ושמואל וכסברת הר"ן ואף שהקשה ה"כ הוי סברות הפוכות ר"מ לחכמים ז"ל בשלמא אם היו מולקים לא לאכין נדרים רק אם אם יכול ליתן לאשה מתנה בלא בעלה והיו פליגי כנ"ל היו סברות הפוכות אבל כאן בנדרים ודלמי סברא גדולה שיותר מוב היתה אם לא היה אוכלת מזה כלל ולא היה לבעל שום הנאה ויוכל לסקטות בלא זה ובאמת יכול לסקטה בלא זה לחכמים כמו שפליגי שם בקידושין ודאי זה לבנותה אבל לר"מ דאינו יכול לסקטה כלל באין לבעלך לאוד ולכן לריך לשון זה ובלא נדרים אינו רבותא כלל ואף בנדרים שהיא רבותא בלא זה לא יוכל לסקטה כלל לר"מ דו"ק: מי"ב מוי"ע ד"ה ומאה נעולה כו' וה"ע דכותה דאמ"ע כו' עכ"ל. ונראה דשלא כדין הביא על המופשות דהכי אם בתמילה כמנו מופשות ז"ל ואין לתמוה האיך מל נדרה כו' דהוי איסור טולל מיגו דאיתסר בתמים בטל שהוא איסר חל נמי על אחרים עכ"ל נמלא כרים מופש' זה לאיסור כולל ולא לאיסור מוסיף וא"כ לפי מה בקורין איסור כולל מקמי' שפיר דבני יומי נים ליה איסור טולל בא"ח ונעשה חמורו דאמר מידון בזיקה שראהנה שלא עניו ומם יש ג"כ איסור טולל כמו שבתבו המופשות בינמות דף ל"ב ע"ב ד"ה איסור טולל הוא. וא"ת דילמא ר"י מתי לית ליה איסור טולל ואומר ר"י דקבבר אמת אים ונעשה חמורו נמי איסור טולל הוא דמנו דאסתר בשאר קרובות וקמי דידון בחאת אים עכ"ל. וא"כ מקשין כאן המופשות שפיר ומסתתא לא נעלם זה התחלת המופשות מהכב תוי"ע רק שלדעתו ל"ל דלאו דווקא נקטי כולל דהא מוסיף הוא כמו שכתב כאן הרב מוי"ע. אבל לי בנוחה כמשמע דדווקא נקטי מופשות איסור טולל דהא הכא היא הביאה עליה איסור במה שנדרה ובלה מסף לה איסור על אחרים דהא היא אסורה בפה רק מחמרה לה איסור בעבלה שיהא בלה דכולל נמי לאחרים אף שהיו אסורים לה ועיין עם בשריתות פ"ג משנה ל' בפירוש רע"ב ומעיין היטב ומ"ש:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מאת הרב הגאון הגדול וכו' מוה"ר יואל חסיד מאמטשיסלאוו.

מסכת נזיר

פרק א מ"א הוי"מ ד"ה נזיק כו' ותימה דבלא כוונת הלב כו' פכ"ג. וי"ל כוונת התוס' דוודאי בלב כיון לעשה נזירות רק פירוש שלא מתכוון היינו שלא מתכוין שהעשון שהעלין לשון נזירות והא דאיה דבהריני מסלסל ומכלכל בעיני כו' ודכוותי' וקשה כשאל מאתו איך היה כוונתו אם לנזירות או לתורה ועניי אלא ע"כ דבאמת הוא כוון לנזירות רק שלריך שלשונו וכוונתו יהיה מגולה שכיון לעשה נזירות והיינו בתופס בשפתו ואומרת ה"ג כו' לא הכיר הלשון אף שבוכתו לנזירות לא תהני ואמתיקין מתיתין אלו ג' לשונות אפ"ה שהם קרובים ללשון תורה והוא באמת כיון בלב לנזירות אף שלא כיון להוציא בפיו משום שלא הכיר אלו לשונות אפ"ה הוי נזיר משא"כ בשאר לשונות לריך לכוונה ג"כ לידע שהם לשון נזירות וק"ל: מ"ב מוי"מ ד"ה הרי זה נזיר שמשון כו' ולי קשיא על מיהון ר"י כן לב א"כ למה כתב רמב"ם והנזירות מבלבל כדרים כו' ומל כ"מ לבד קושית המוי"מ קשה לי א"כ למה באמת נשמה למתים אם אביו הדיהו ואפשר לומר דדעת הרמב"ם הוא"ל והיא שהם משנה וקיי"ל שהם במשנה ומתלוקת בגכריתא הלכה כשהם אף שלא מאבר הטעם ונם בבריתא פליגי ר"י ור"ש וקי"ל הלכה כר"י נגד ר"ש: **באא"ד** וקש"ד דמנות קאמר להא מלתא כו' מכ"ל הנה בדש"י שלפניו לא כתב דמנות רק למנות עם למ"ד דזה אין שום ה"א למנות שמנות אמר זה כאשר מראה מהפסוקים בשופטים י"ב רק לוונת רש"י כמו שביאר שם המוקשות דס"ד שהמלאך אמר למנות בידיהו בנזיר והוה מדיר בו בנזיר ומשני שהמלאך לא לזה לאביו שידיהו בנזיר רק המלאך אמר מעצמו שיהא נזיר אלקים. והנה מראה שפלאות מהוהמנו נאלו הפסוקים והוא זה כי שם בשופטים י"ג פסוק ג' ויהא מלאך וגו' כי נזיר אלקים יהיה הנער וגו' ואח"כ בפסוק ו' כשסיפרה האשה לאמות אמרה ג"כ בפסוק ז' ויאמר לי הנה הרה וגו' כי נזיר אלקים יהיה הנער מן הבטן וגו' ואח"כ בפסוק ח' ויעתר מנוח וגו' ויאמרו אם נשמה לנער היולד ואח"כ בפסוק ט' וישמע אלקים אל קול מנוח וגו' אח"כ בפסוק י"ג ויאמר מלאך ה' וגו' בפסוק י"ד מכל אשר יצא וגו' ויין ושכר אל תשת וכל טומאה אל תאכל כל אשר צויתיה תשמור עכ"ל. הנה הדקדוק כשאמר לה המלאך וגם כשסיפרה לבעלה אמרה כי נזיר אלקים יהיה וגו' ואח"כ כשסיפר המלאך בעצמו לא הזכיר לו כי נזיר אלקים וגו' ואדרבה אלא לכאורה כשהתפלל מנוח להשם משמתא לא הבין כוונת המלאך ממה שסיפרה אשתו ובא לו המלאך ולקיל ויאמר. וגם באמת קשה מה לא הבין מנוח כוונת המלאך מספיקות אשתו אבל נפי קושית הגמ' ותירולא מתוכן מאד והוא כי מנוח היה מסופק בכוונת המלאך אם היה המלאך לאשתו כי נזיר אלקים יהיה הנער כשברת הקשה דשייו שלה שמנות ידיהו בנזיר דאין שברת שלה המלאך לאשתו שהזיר את בנה בנזיר דהא אין האשה מודרת בנה בנזיר אז באמת המלאך לא לזה למנות. ובמיוון הגמ' שהמלאך אמר מעצמו שהנער שיהי' כו' וש"מ הן לבנין מומאה כתו שביאר הרמב"ם הן לבנין אם יהיה זה דבר הנדור כמו שבראה מהגמרא ומהפסוקים הכ"ל ולכן התפלל מנוח שיבוא המלאך לו ויפרש כוונתו וכן עשה ואמר לו המלאך מכל אשר אמרתי וגו' כל אשר צויתיה השמור ולא הזכיר לו כי נזיר אלקים פירש כי אני לא צויתי לה שתשה מזיהו בנזיר וכתיריך הגמרא ולכן לא הזכיר לו כי נזיר כו' כדי שלא יהא למנות בפק בבראשונה כנ"ל ודו"ק. כי לדעתי אמת. והנה להמתיק זה בלשון המלאך שאמר לו כל אשר צויתיה דיקא לה צויתי ולך אין אני מצוה כלום ולה אי אפשר להבין טובתי שאיה תדיהו בנזיר דהא אין האשה מדרת בנה בנזיר ודו"ק והנה אע"פ שלפי' ר"י בן לב מתפיקין אפילו בנזיר בשמשון כנ"ל וא"ל דבר הנדור היה כונת מנוח לידע אם יהא יכול לעמוד למתים או לא וכנ"ל וזה פשוט: **מ"ה** מוי"מ ד"ה ונזיר ט' והא הוי כמזכי שערי כו' פכ"ל ונם בשאנה ז' כתב הרב מוי"מ דהוה תרתי דסתרי כ"ש והלא תראה בהרמב"ם בפ"ג מהלכות נזירות שהביא זה הרב בעל משנה למלך ומתריך שם לתרץ שם דברי הרמב"ם בתריסות וקובעי' הולך על מילוק זה דבשאנה ד' אמר בכף הדמיון משו"ה ס"ל לת"ק דהוי כמו שהוליא מפיו מנין אבל בשאנה ה' לא הוליא בכף הדמיון מודה ת"ק דהוי נזיר עולם ומשנה ז' לא קניא לא כף הדמיון רק דוקא כמנין משום שהיתים חיים נבדלים זה מזה משא"כ בשאנה ד' שהעצות לו הספר נבדלים זה מזה לכן אני כשאמר בלא כף הדמיון כאלו מזכיר מנין ע"ש בתריסות:

פרק ב מ"ד מוי"מ ד"ה על מנת כו' לו שלא לנלח עכ"ל ע"ש וי"ל על מנת לנלח וכן הוא שכתבו שם כו' עכ"ל בנוסחתא של הרמב"ם אבר לפני מין שם זה הלשון רק שם בהלכה ע' מקיים שם הרמב"ם ואע"פ שלא היה בלבו אלא לזהיר תדבר זה כו' ונם אם זה הלשון היה לו שם להרמב"ד להשיגו שהוא קודם ואני בעיני לא הבנתי מנין זה לחכ"מ וגם לבבר מוי"ש עזה הרמב"ד משיג על הרמב"ם שבוכל לומר שהוא רק מפרש ומוסיף על דברי הרמב"ם והרמיה שלא כתב עליו הרמב"ד זה אינו כדבר רק כתב אומר אני כו' ואפשר שהרמב"ם ג"כ סובר שהחכם מתיר נזה הפתח רק שכתב שאסור בלא פתח מעשה שנדר מאחת ע"ש: **מ"ש** מוי"מ ד"ה מניה את שלו כו' ואין להכריע מה דעת הר"ב כו' עכ"ל ונראה דדעת הר"ב היא כמו רש"י ותוס' וזהו בריעה כתב הר"ב משלים את שלו מתילה ומנלא ומניה קרבן ואח"כ מונה של בנו ואלו בריעה כתב מניה את שלו כו' ולמנות של בנו ואח"כ משלים את שלו ולא כתב ג"כ ולמנות את של בנו ומנלא ומשלים את שלו אלא ע"כ באמת אינו מנלא בינתים ולנלא בסוף לא לריך הר"ב לבאר דזהו פשוט. ונם ממה שכתב הר"ב ולמנות את של בנו ואח"כ משלים את שלו ומי לריך למנות בתחילה שלשים יום לא הל"ל להשלים רק ואח"כ מונה את שלו דהא לפי דעת הרמב"ם לריך למנות בתחילה ל' יום וא"ל לפי דעת הרמב"ם באמת אין מני במשנה ואח"כ משלים י"ל אחידי דהני בריעה משלים תני ג"כ בריעה אבל הר"ב פירשן ולא הוי לו לכתוב שפת יתר אחידי. אלא לדאמרן וק"ל. ועי"כ נ"ל כן דאם לא כן הרי לא פירש הר"ב כלום על המשנה זו המילוק אם מונה בתחילה את שלו או על בנו ולא הפירושים על המשנה הוא שפת יתר ולא פירש כלל אלא ע"כ כדאמרן ופירש המילוק בתחתן לשונו:

פרק ג מ"ד מוי"מ ד"ה כבר אליעזר אומר כו' ואע"ג דסבירא ליה לר"א כו' אבל כתב הרב הרב תוי"מ ובמה שכתב הרב זה לא עיין בגמרא רק בהעברה ולכן נם הקשה על רש"י אבל עיין שם בגמרא דלא כתב רש"י הואיל דקאמר מאה יום שלמים משמע רק אליבא דבר פדא וכל פדא סבר דלר"א ונם הוא בעצמו סבר דלא אמרינן מקלת היום בכולו רק שהם הקשה בגמ' תחילה לבר פדא ממשנה ג' מי בתחר הריני נזיר בשמא ביום ג' אומר את הכל וא"כ לבר פדא דסבר קתם נזירות כ"ע יום אחתי אומר את הכל ומשני שסובר כר"א דאמר לא אומר רק שנשה ואליבא דרב משנה שסובר קתם נזירות שלשים ומשני שם אליבא דר"א מקלת היום בכולו ואח"כ מקשה הגמרא הכן הריני נזיר מאה כו' והוא משנה ד' ופירש רש"י ואפילו לבר פדא דקשה עליו ממשנה ג' מת"ק דאמר: מי שאמר הריני נזיר ונעמא ביום שלשים אומר את הכל כו' ופירש רש"י אפ"ה ממשנה ד' דהיינו מי שאמר הריני נזיר מאה יום ונעמא יום מאה אומר את הכל לא קשה לבר פדא וכלא לשון רש"י ואפילו לבר פדא הואיל דקאמר מאה יום שלמים משמע פירוש ולא דמי למשנה ג' דהתם נדר קתם נזירות וכתם נזירות לבר פדא כ"ע יום ונפקא ליה מתה שמכר במורה כ"ע פעמים לשון נזירות ע"ש. אבל בשהזכיר הימים בפירוש הן מאה או מה שילבה אזי ולא שלשים לבר פדא דלא סבר מקלת היום בכולו. ע"ש בגמ' פיש הקושיא דמקשה תר"ת הן לבר פדא דלא סבר מקלת היום בכולו הן לבר מתנה דסבר מקלת היום בכולו ע"ש ומשני אמר קבא אמת תורת הנזיר כו' וזהו הירוץ אליבא דבר פדא ס"ש והכל יותר שם מפורש בתוס'. והרב מוי"ש הרביב וכתב ואע"ג דסבר כ"א מקלת יום בכולו פירש"י כו' הואיל וקאמר מאה יום שלשים משמע ומשמע דרש"י פירש אליבא דמאן דסבר לר"א אמרינן מקלת יום בכולו ופירש רש"י כן ולכן הקשה על רש"י. אבל באמת ז"א דרש"י כתב כן אליבא דבר פדא וכל"ל והוא סבר דלא אמרינן מקלת יום בכולו ובודאי אליבא כשהזכיר איזה סך לא שלשים משמע ובאמת סברת שאום' מה שהביא הרב מוי"ש הוא מסתופפות דוגים לאמרן לרב ממנה והוא סובר אמרינן מקלת יום בכולו והקשו שם באריכות ע"ש ותירלו מה שהביא הרב מוי"ש אבל רש"י פירוש אליבא דבר פדא והקשה מסתופפות לא הקשו כלום על רש"י כן הוא אמת וברור והש"י יאמני בדרך אמת: מ"ה מוי"ש ד"ה שלין לו מן המנין כו' עד סוף ואין זה תפיסה על רש"ב דהא כתב בתין מיתר אלא י"ב מומאות האמורות בו והיינו האמורות בתשה ובאמת בתשה ד"ז מ"ב עד עלם בשאורה הוא רק עשר רק בתיבת על המת בכלל שלשה מומאות לכן מנה הרמב"ם י"ב ופלס בשאורה ובוכב הקב הוא מכוון י"ב ונם הר"ב בפי' מונה לכולל אבל בתשה איש רק י"ב מכוון: **מ"ו** מוי"ש ד"ה ואח"כ בא לאכן וכו' אבל הסכמות כו' ואכן הטמים כו' ועל כלם תני ומתה בג' וכו' ואח"כ איך יכול לקיימו בא"ל דהא אלו הימים לא שלו לו ועיין עד סוף מ"ש הרב מוי"ש. אבל אין אני מקנים לאמי בזה דזו סוגיא במקום אחר הראה בה רמב"ם בפירושו ובהיתורו שהם מתיים והכ"מ מרת בזה והוא הכל בגמ"ם פ"ב מה"ל רק הרבה אחת שהראב"ד כתב שם לתה כופין אותו לעלות וכו' יש שם מומאה ומהרה אלא כלו שמאין מומאת מת כו' ואסור להזיר בר"מ עכ"ל. ומכתב הר"מ ואינו יודע למה אסור להזיר עכשיו בא"י שאע"פ שאנו שמאי מתים אם אמר אנכי נזיר מלעמת במת מה איסור יש בזה כו' ע"ש. ול"ל אלא הרמב"ם מידה בזה. וזה שקשיים הראב"ד ואסור להזיר בר"מ זה לא לסבנה כתב רק דין דהא אינו מולה כלל מעני שהוא שמא מת מבבר א"כ נמה יקיים נדרו אמת הוא אסור אמר שנדר לעמת במת אבל נדרו אין יכול לקיים כלל שיעלה לו וא"כ הוא נדר שוא. בשלמא נזמן הבית היה יכול להזות ואח"כ לקיים נדרו אבל בזמן הזה אסור משום שלא יכול לקיימו שיעלו למנין ובזה לא פליג הרמב"ם רק כתב שאם נדר אסור לעמת דאל עליו נזירות אבל לקיים אינו יכול ודו"ק:

פרק ד מ"א מוי"מ ד"ה כולם כו' ותקשיא לזו להתוספות כו' אמת דברי התוספות אין לריכין ליזוק דהא יש לחם שם הוכחה מן המשנה גופה ע"ש אבל מלמן מין רמיה דבשלמא תיבת ואני אין לה שום פירוש אם ואני אבל תיבת הריני פירוש שאהיה והוא קרוב לתיבת אהא שב"כ פירוש אהיה א"כ מוכל לומר דוקא ואני לריך המפסה אבל הריני הוא כמו אהא אא"ל המפסה רק נזיר מובר לפניו ומשב בלבו אמו שמבואר שם רק התוספות ע"כ מחלקים בין אהא להריני כמו הוכחה שלהם שם ולכן לא הביאו ראיה מזו המשנה. וא"ל דהא אכ"פ לבל האמת הוכיחו התוס' דהריני למוד לא קניא א"כ למה אני כאן במשנה ואני הל"ל יותר מידוש שאמר הריני ואפ"ה לריך המפסה ז"ל דא"כ ה"א ואני אפילו המפסה לא אהני לכן נקט המשנה דאפילו ואני אהני בהמפסה והריני דלא קניא בלא המפסה זה הוכיחו מהם והמפסה כ"ש דהריני מפי אהני ואין לריך לאשמועינן ודו"ק: **מ"ד** מוי"מ ד"ה ואם שלה ט' וכך כתב הרמב"ם בפ"ט מהלכות נזירות ע"ש. הנה הרמב"ם לא כתב בלשון התוס' רק כתב בלא אם שהרבה תשמה ועיין מה שכתב הרב מוי"ש במשנה ה' פרק אחרון דנדרים אבל איך שיהיה הנה לדעת הרמב"ם שאמר מה שהרבה תעשה נתן לה לכל מה שהרבה ויכול להפרישו משה קרבנותיה אבל לדעת התוס' שהמנה מה שאת נוטלת ונותנת לפיך א"כ לא נתן לה רק לדבר מיוחד לאכול ולא דבזה הוסיף ג"כ לא קנה אותן הנעל אך איך מוכל לפרוש מהה קרבנותיה ואפשר לומר דהואיל ואי אפשר לה לשמות יין כי אם בהבאת קרבנות הוי כמו שותאת לאוץ פיה דבלא זה לא מוכל ליתן יין לאוץ פיה: **שם** מוי"ש ד"ה החמאת תמות כדפירש רש"י בגמרא כו' עכ"ל דלכאורה קשי' ז' המשנה אלמיל דהיינו שהיא כדרה בנזיר והוא הפי' לה והיא לא ידעה ולריכה כפרה אבל אי אפשר לומר כן דהא ז' המשנה מתחלת האשה שכדרה בנזיר וכו' וקשי אהני אם אם בהבאת הפרישה ואין לא ידעה דאל"כ רק דקאי אמשנה דלעיל מה לו להאריך הל"ל התחלת המשנה הפרישה את בהמתה וכו'. רק כ"ל דבאמת אינו בכל מקום רק בא ליתן עשה לתה תמות החטאת ואחר דבמשנה לפיל לריכה כפרה ולמה הלא הפר אלא ל"ל דבעל מינו גיה ועד שפרה היה הנדר חל וכן כאן ג"כ אף שפשר לה עד היום היה חל והיתה חייבת קרבנות להפרישה והוי כתתו בעליה דו"ק.

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

והנה תלמה מה שהניח הרב תוי"ט בפ"ה משנה ג' בשם התוספות בד"ה תלמ"ה וחרפה כו' וכ"ה שמוזכתי בתמת:

פרק ה מ"ב תוי"ט ד"ה חבים על יין כו' דהכי הוי דינא כו' עכ"ל. ולי נראה שהו דוחק בשלמא אם היה נפדה ויוצא לחולין היה ענין אחר אבל לריך למיסר היין והשמן לגרכי מוהו המין וגם המעות לריכין לקנות בהם עולות נמצא הוא אמור מדוכר זהב וכו' שרק הוא קדוש ואם יקחו בזה בחיזה דבר קדושה יצא לחולין ומ"ל בתמת שהרבותא איפכא אף שאינו בתמעות הרב מ"ב איפכא הוה ליה למתני כשדר דהיינו בתחילה שור שהור קדושת הגוף ואח"כ חבית של יין כו' ואח"כ דיבר אבל לי נראה פשוט שהו הסדר בתחילה נקע קדושת הגוף וגם מין אחד ואח"כ דיבר שהוא קדוש דמיה וגם שני מינין רק העפ"כ מין מעצם ושם מעצם אחת היא ואח"כ דיבר שהוא קדוש מינים ממש מלוקים וק"ל: מ"ג תוי"ט ד"ה מיהא כו' שהר"ב סובר דהא כו' עכ"ל. אמת שהרב תוי"ט הלה לתרץ דעת רש"ב אבל אינו סברה כלל ולא דמי בשלמא התם דבתמת לא הוי דבר כלל דהיינו לדברי הכמים דקוף נדרים ע"ש לכן לא קנסו אבל כאן בתמת הלא עשה עבירה מכלן דסברי חכמים דהתם דלא קנסו והרמ"ם דכתב הגמרא אמר מני מתניתין לא ר"י ולא רבנן היה להם לומר דאתי כחכמים דנדרים אלא דלא דמי כלל כו"ל. אבל בתמת הרב רש"ב לא פסק כאן כלל רק פירש המשנה לפי המעות פשטות המשנה והא דכתב הר"ב לשון קנסינן שהוא קנס ולא דין משום דהגמרא כאן כשהקשה מני מתניתין וכו' דתנן מי שנדר ושנר על נזירות אין נזקקין כו' ע"ש ע"כ אילו שענר בשונג דאי במזיד מאי מדמי הגמרא דכאן הוא שונג כמו שכתב הלחם משנה ש"ש וא"כ משום קנס דאי דינא למה הלא התכם עוקר הנדר מעיקרו ולא קנסינן ליה ושוב יש להאריך רק קלרה שיעיבה ודו"ק:

פרק ו מ"א תוי"ט ד"ה עד שיאכל כו' לכן נראה לר"ת כו' עכ"ל. ונראה דהיה דוחק להרב רש"ב לפרש כפי סברת ר"ת דלפי דברי ר"ת דבתחילה לא פליגי רק בסתיה א"כ למה קורא התנא אותה משנה ראשונה הלא בתחילה ובסוף מקום לא דבר משנה"ה כלום רק זה וז"ש חולק כמו בכל מקום שתנא קמא סובר כך ותנא אחר פליג משנה"ה בפירוש הר"ב ר"ש דרישא סתם פליג אסיפא סתם שייך שפיר שזו משנה ראשונה וזו משנה אחרונה. ומה הקשה ר"ת דל"ת בסדר. ומה שהקשה ר"ת דאין דרך התנא בהקדים כו' אפשר כאן בשונה הקדים התנא בכדי שיהא שייך בסיפא לשנות עליו פלוגתא דר"ש אפילו שהם פמו וזה לא שייך לשנות אריעא בתחילה דאין סברא שאם אכל שנים הני זית ואחת הני זית שיתחייב בשלמא אם שהה פמו נעשה הכל כגוף אחד דאל"כ לאשמועינן ר"ש פלוגתא בריעא אפילו בתחילה והוי רבותא מפי. ובזה מתורץ ג"כ קושית שניה של ר"ת דלהכי מכנים משנה ראשונה בישנים. וא"ל דהוה ליה למתני בתחילה משנה ראשונה ואח"כ משנה אחרונה עד שיעשה כזית ואח"כ פלוגתא דר"ש ז"ל כיון דשניה יליפין מתחילה לא שייך לומר שתיה ולא להזכיר שיעור אכילה דליף מאכילה וגם נמה מחורץ קושית הגמרא דלהכי תנא משנה ראשונה עד שיעשה שייך על זה פלוגתא דר"ש בשתיה כו"ל. וא"ל הלא משנה ראשונה משנה בפני עצמה וא"כ פליג ר"ש ובתחילה למה לא בכל משנה ראשונה כו'. . מדא ז"ל דאפשר דבאמת כשנה משנה ראשונה באותו פעם פליג ר"ש בתרתי ומשנה אחרונה פסקה בחדא כר"ש בכזית ושוב דאם משנה ראשונה בשני עצמה אמאי לא שייך ג"כ קושיית ר"ת למה לא שנה עד שיאכל משום משנה אחרונה אומרת עד שיאכל הלא היא בפני עצמה נשנית. ובאמת למשנה ראשונה יותר עוב ללמיד עד שישתה רביעית דעיקר שתיה ברביעית ומניה יליפין באכילה כמו שכתבתי הסברא לעיל בהפוך ומוכה היא והבשות נתונה ודו"ק. וא"ל למני משנה ראשונה עד שישתה ופלוגתא דר"ש ואח"כ למני משנה אחרונה דלא שייך לומר שתיה ופלוגתא שאפשר ר"ש פליג בעצמו וקאי כשנמנית משנה ראשונה ולא קאי אמשנה אחרונה אדא דהוא רק אפשר ושוב (ק' לשון) המשנה דא"כ דר"ש פליג בעצמו על משנה ראשונה נמצא לא היה רבי שעיקר המשנה אומר משנה ראשונה רק שתיה אינו מייב עד שישתה רביעית ר"ש אומר כו' כזית מייב ואח"כ היה בונה משנה אחרונה אומר והאיך יאמר הלשון אם יאמר עד שיאכל. זה אינו שייך דמה שהיה בכזית לר"ש דיליפין מאכילה כ"ש אכילה ואפילו יאמר משנה אחרונה אם אכל אעפ"כ לא שייך למתני אחר ר"ש דעיקר שתיה יליפין מאכילה יאמר אחילה שתיה קודם אחילה דיליפין מינה ולכן שתה רבי כו"ל:

פרק ז מ"א תוי"ט ד"ה ומתא וכו' נזיר עולם מ"מ וכו' עכ"ל אפשר בשלה כך ראיתי בת"י עלמו: **בא"ד** ולהזהר מכל אשר אנוהו אביו כו' עכ"ל. ואינו מוכרח כי הנם עלמך האיך ליה הש"י שמשון יהיה נזיר מן הבטן מי ישמרהו בקטנותו או כהן קטן בדרבינן אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים איך ישמרוהו וא"ל שבאמת שמשון היה יכול לעמוד בתתים אבל ישמרוהו שלא ישתה יין. אלא ע"כ אחד מהתיים או שבאמת מייבים להעמיד לו שומר להקטן או הסורה אמרה היכי דאפשר אפשר מה שהיה אפשר לשמור כן לכהן קטן. כן לשמשון בקטנותו היו שומרים אותו ודאומיים האיש מדיר אבו בנזיר הוא הלכה למשה מסיני נאמר ג"כ הלכה היתה כך או להשמיד לו שומר או מה שאפשר אפשר. ובאמת יכול להדיר קטן. ולענין קושיית בנו של הרב תוי"ט או נאמר שר"א והחכמים פליגי בדבר ההוה ונגיל וזה לא שכיח כלל ובאמת אם אינם נזיר עולם אז באמת חכמים מודים לר"א שיעשה כה"ג ואל ישמה נזיר שמשיהם קדושת עולם ומוסף על זה הנזיר שמביא קרבן על עומאה דזיל בתר עכעמא ואם נגלה נאמר שנדקדק למה אמר קדושתו קדושת עולם הל"ל קדושתו כל ימי חייו והנזיר אינו כל ימי חייו אלא משום דאפשר להמלה שהנזיר ג"כ קדוש כל ימי חייו בקדושית בנו של הרב תוי"ט לכן אמרה שהנה קדושת עולם פירוש כהן הקדוש לעולם אלא הוא וכהן בנו עד עולם אבל הנזיר אף שיהא נזיר כל ימי חייו בנו לא יהיה קדוש. וא"ל שהוא ג"כ יזיר בנו וכן נלעולם כי ז"א כי שמא ישמה בנו או קרובי בנו דאז אין חל כל הקפון וא"ל בני קדושת כהונה ג"כ יכול לפסוק מזרעו דהיינו שיקח הנזיר ז"א דאמרו בריעיו בסקינן ובאיסורא לא קמייליי כך נראה לי והנוחר יבחר: מ"ב תוי"ט ד"ה כל המת כו' ומיהו יש לדקדק אמאי כו' עכ"ל. ולי נראה משום שלמיתין רבי יוחנן פירש שם מוסקפות בגמרא ע"ש דיסול לרוחת שאין הנזיר מגלח על רוב בנין כו' לכן כתב הר"ב כמו דבא דהלכה כוותי' דבתרלה אחרי ולבא ואילך וא"ל לרבא כל זה שמעמא בהוהל הנזיר מגלח לבד מה שמפורש בתמנה מלי קב ואלי לוג לכן פסק הרמב"ם וכתב לתרוייהון דהא בהלות ע"כ ל"ל לנפל כו' דהא שם מפורש רוב מנין ובנין וכאן ג"כ בבנא וא"כ על ב' אלו ג"כ הנזיר מגלח וק"ל: מ"ג תוי"ט ד"ה ואלרן שמעות כו' עכ"ל עיין מד בסוף ובדבש"י ובגמרא. ולא הבנתי שהיה די לרבי"ו לפרש מנזר באלרן ויצא ובכנס וא"כ הוי ממש כמו הש"ס שפסק מוסר את הקודמים היינו כל מה שעשה בא"ל וכאן ג"כ אינו סותר את הקודמים היינו מה שעשה באלרן אבל כל מה שעשה בא"ל באמת אינו מוגים לו כלל ואם כוונת רש"י כך עכ"פ היה לי לרבי"ו לפרש נפי שעשה נזירותו בא"ל ומה שכתב רש"י יותר ע"ש הוא לגלה מיוך וקצרה הוצרה: **שם** תוי"ט ד"ה ובוכב עלמות כו' אבל הניחו בתמנע כו' עכ"ל. ולי קשיא בתפילו בתמנע לא הניחו דיש לומר בתחלה לא מתמה בתנע ובתמנע על רובע והיינו כשיש בהם עלמות כשעורה. וא"ל דא"כ בלא זה מעמה בתנע ומעמה דהכי לא כתב כאן הרמב"ם רק שאינו מעמה בתחלה ואי מרישא עכ"פ הרמב"ם לא הזכיר כל אחיתת דגמרא דאקמתא אקמתוי. לכן נראה לי דדעת הרמב"ם הוא כדעת רש"י בגמרא דבאמת אפילו רובע הקר אינו מעמה אם אקמת אקמוחי אם לא שיש בו עלם כשעורה ולכן לא פירש הרמב"ם כלל דהכי עלם כשעורה תני בריתא שמעמה בתנע ומעמה והא ג"כ לא לריך לפרש להרמב"ם דבתלי קב מעמה בתנע ומעמה אף דאקמת אקמוחי זהו מוכח דתל"כ הכי תני שם עלם כשעורה וזהו הכל כפי' רש"י ומה שיש לדקדק על רש"י וגם על הרמב"ם אם סובר כרש"י דרובע מנע ומעמה פשיטא שמעמה משום עלם כשעורה אין כאן ביאורו והרב רש"ב כתב כפירוש התוספות ע"ש ודו"ק: מ"ד בהרע"ב ד"ה לא תהא ע כו' ומלמה דר"ת לימה שהרב מנע ומעמה כו' עכ"ל. לא הבנתי כלל מה ענין ע לא כי מה שאין מגלח על הנזיר דם הוא מפני שאין לנדין ק"ו מהלכה שעלם כשעורה הלכה אבל ר"מ אמר לא תהא קלה מהסרן ופירש רש"י דהסרן היו מעמה לנזיר כלל ואפ"ה חייב על ביאת מקדש כ"ש הנזיר דם שמעמה את הנזיר רק שאינו מגלח כ"ש שחייב על ביאת מקדש וא"ל משום ר"י כך סובר אבל לא מהלכה וא"כ יכול להיות סברת ר"מ שאף שאינו מגלח עכ"פ יהא חייב על ביאת מקדש וגמרא ג"כ לא הביאו לר"מ כלום רק שרבי יהושע חולק עליו. ונראה לי שהרב רש"ב רצה בפירוש הרמב"ם שכתוב ומאחר ר"מ אינו נכון וכו' פ"ש ובאר הר"ב שמה שכתב הרמב"ם אחר זה וכבר נתבאר כו' זהו עפש למה שכתב ומאחר ר"מ אינו נכון אבל לי נראה שמ"ש ומאחר ר"מ אינו נכון הוא שאין הלכה כר"מ הוחיל וכבי יהושע פליג עליה ומ"ש וכבר נתבאר זהו ביון בפני עלמו וקאי למעה ע"ש:

פרק ח מ"א תוי"ט ד"ה אלא מביא כו' תמיה לי תע"פ שאינה מעכבת כו' עכ"ל ונראה שכבת הרמב"ם דאם הוא שהור אינו לריך אז אין לריך לא חטאת עוף ולא עולת העוף ואם הוא עמא אז לא היה לריך עולת בהמה רק שהוא נדבה וא"כ הביא דוכן עולת בהמה ולמה לי שתי עולות ואף בעמא הוא עמא ולריך דוקא עולת עוף הלא לא מעכבה ועעמו של הרמב"ם הוא י"ל דוחיא דולא הזכירה המשנה שיביא ג"כ עולת עוף ותמה וק"ל: מ"ב תוי"ט ד"ה ושותה כו' ואף הכ"מ לא כתב כו' עכ"ל עיין בכ"מ ותראה שע"כ לא היה לפני הכ"מ הגירסא מיכה לעכב דהכ"מ תמה למה פסק הרמב"ם דתגלח מיכה מעכבת ע"ש ומיכן דסותיל ואמר הגמרא דף כ"מ מנה עלי' אחד מן הדמים אינו יכול להפר מתיתין דלא כר"ת דאמר הגלחת מעכבת ופירכו הוספות דאי מעכב הא אית לה לעכר פורתא עד שיגלח ואם אינה כבנן אמי לא אתיא דלמה אינו יכול להפר הלא אף שמנה עליה אחד מן הדמים אינה יכולה לשתות עד הערב אלא ע"כ לרבנן דסברי תגלחת לא מעכבי יכולה לשתות מיד וא"כ ע"כ גירסתו היא בהרמב"ם שותה ומעמא מיד וא"כ מוכל לומר שבספרי הרמב"ם שלפנינו הוא ע"ש בטעם כן נראה לי:

פרק ט מ"א תוי"ט ד"ה ורבי יוסי אומר ישתה כו' עכ"ל. ואפשר לומר דדעת הרמב"ם דהלא נת"ק חל נזירות על הבעל וכמו שכתב הרב תוי"ט בד"ה שהוא סופה וא"כ בלא כפיה א"ל לו לשתות מן הדין שהרי חל עליו נזירות ואפשר באמת לרבי יוסי ס"ל דנזירות שוה לשאר נדרים וכמו שנשאר נדרים אינו חל כלל ואינו לריך לכפיה כך הוא נזירות וא"כ פסק הרמב"ם כת"ק. וא"ל א"כ הוי ליה סתם ואח"כ מחלוקת ר"מ ורבי יוסי ואין הלכה כסתם כע"ל דבאמת הן ר"מ הן ר"י סבירי להו דנזירות שוה לנדרים באינו לריך כפיה רק מתליהם הן בעלים רק שלו"מ לא ישתה כמו שכתב הרב רש"ב כדי שיעמוד וישוב לרבו אף שכתב הרב רש"ב שיכפהו באמת להרמב"ם לא לריך כפיה וא"כ פסק הרמב"ם שלא ישתה ולא מעשה ר"מ רק כת"ק ודו"ק: מ"ב תוי"ט ד"ה שנגלים לדבר כו' עכ"ל. הנה על פירוש הר"ב והוספות הביא הרב תוי"ט שהוא דומה ושל פירוש הרמב"ם כמו שפירש הרב תוי"ט כו"ל ג"כ דומה גדול דשיקר שנתו שאם לא כלך אחר החזקה בדבר קפק א"כ יהיה לעולם שפק שמא כך או שמא כך א"כ קשה לי למה בריתא גבי לף על פני המעבה דג"כ שפק ואפ"ה מוציאים אותו מחזקתו ומעמידין אותו וכדפירשו הר"ב והוספות שלא ע"כ דשפק תורה לא מקילין אלא לאותרא דכך הוא באמת הדין בכל שפק תורה וא"כ בעומאת שתהום דהלכה שהוא שהור אפשר דעלך בשפק לקולא אפילו לטוליא מחזקתו לכך תורה היא ואעפה אף אני ואומר על לד הדומה דהכי פירוש המשנה אמת דהאמת אמתו דהלכה היא אבל שתם אמתו ואגלים לדבר פירוש שבאת לדבר דדיו שלא כלך לאותרא ולהוליא מחזקתו אבל לא שלך לקולא והוי תרי דרגא אין יודעה ואם היה הלכה אפילו בתרי דרגא היה להם לפרש אבל הם שתם מהרו אחת חד דרגא שלא כלך לאותרא להוליא מחזקה ודו"ק והבוחר יבחר ואפשר לרחוץ זה בפירוש הר"ב ותוספות: מ"ח תוי"ט ד"ה אמר רבי יוסי כו' ונכה נפרש דברי רבי יוסי עכ"ל. כוונת הרב תוי"ט דהלא בשמעון ע"כ תורה הוא נזיר לכן כתב כך כו' אבל לי נראה שזה דוחק אלא דהל"ל לר"י שאין סובר הג"ש זו ואם באמת סובר הג"ש ע"כ ל"ל שהוא נזיר מן הג"ש ועוד מה היה לריך להשיבו רבי יהודאי כו' הלא אית ליה ג"ש וג"ש אין אדם דן מעצמו אלא א"כ קבל מרבו ושוב שלדבריה נראה יותר שאמר לשון נזיר גבי שמואל שהלא אמו נדרה ונתהיו להשם כו' ותורה לא יעלה וגו' ומיכיון ידעה אם תתקיים אפילו אבל יותר נראה שקבלה על עלמה שתורה כו' היינו שיהיה נזיר להשם לכן נראה לותר שגם ר"י אית ליה הג"ש רק אלר"י היה נראה שאין שייך לשון תורה כלל על נזירות רק שייך על תורת נזר ודם וא"כ לר"י איפכא הג"ש כמו שבשמואל תורה הוא של נזר ודם כך בשמעון ג"כ תורה של נזר ודם וס"פ הפסוק בשמעון ותורה לא יעלה כו' היינו תורת נזר ודם כי נזיר אלקים יהיה בו' ויהיה קדוש הבטן אמו ולא יעלה עליו תורת נזר ודם כמו שפירש

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הרב תוי"ט לפי פבכתו נשמעאל מי לחיפכא כמו בשמעון מוכח על בשר ודם כי אתם המלאך אמר בשם הש"י ומוכח לינו קובל פירוש אחר לקבלת ר"י כי אם מוכח על בשר ודם כך מוכח על שמואל מבשר ודם פי' שנתקיימה תפילתה שלא יהיה לו מוכח לא שפיר כשיבו רבי יהודאי והלא היה לו מוכח על בשר ודם א"כ למאי אמרה ג"ם אלא ע"כ מוכח שנאמר בשמעון הוא לשון זכות וא"כ הש"ם אמרה בשמואל היה זכות והבטחה יבחר:

מסכת סוטה

פרק א מ"א תוי"ט ד"ה רבי יהושע כו' וכיון שיש לומר לדברי ר"י בר יהודה כו' עכ"ל.

לא ידעתי כוונת הרב מה שכתב וכיון שיש לומר לדברי ר"י בר"י דבל מה קאי דאי קאי אלתחילה ור"י בר"י קבר דמשקה על פי פנים דווקא באמת איכו לריך להסקות לדברי ר"י בר"י שלא תאסור עליו א"כ למה נקט ר"י בר"י הוה ליה למימר לחוש לרבי יהושע דאמר במשנה מקשה על פי פנים והלכה כבמיה. ואי קאי אלקיוני דיקנא לא ע"י עלמו למה ליה להקשות אליבא דר"י ב"כ יהודה אפילו קיבא ע"ש פנים בר"ש ור"י ג"כ יש משנה אמת אח"כ תסתיבה ע"י עלמו ומיך שפיבה לרבי יהושע ותאסור עליו והגמרא דנקט אליבא דר"י בר"י הייבו לא מיבעיא בפני חבי דודאי לא יקיבא לה כי א"א אח"כ להשקותה אלא אפילו בייבה לבינו וכפילוש פש"י ואבר רש"ב ואין לחבין רק שאפשר מיבבה דגמרא נקבי וק"ל. ומה שהביא של הרמב"ם שכתב שלאה אותה כו' הרמב"ם נקט לשון סגמרא כמו שכתב שם הרב המגיד והכ"מ ע"ש וא"כ במשנה שלפני זה כתב הרמב"ם שלאה הוא עלמו מולג

פליגי אלא ל"ל דה"ק מתוך כל"ל: מ"ג תוי"ט ד"ה איילונית כו' כ"ל דמאני דהא כו' עכ"ל. ועוד יש לומר בשלמא במעוברת וכו' תהיה לתויה בעלמה אחר כ"ד חדש משא"כ איילונית בעלמה לא תהיה לתוי' לעולם רק מחמת שיקח אשה אחרת וק"ל: מ"ד תוי"ט ד"ה אשת אביה כו' ועיי דעת רש"י שם פנים דהכא מוקי ליה בשל אמה כו' עכ"ל אבל המהרש"א כתב שזה גליון ואינו מדברי רש"י שהרי כתב רש"י שפי' המשנה כגון שנשתדכה אחר שנאמה דהא בעיון שקדמה שכיבת הבעל רק כאן בגליון כתב שאף שהוא פנים אמה אף"ה בר ביאה הוא רק שאינו מזניע ע"ש ולא זכר הרב שכן פירשו שם התוספות כמו הכ"מ והקשו על רש"י ע"ש ולפי פירוש הרב תוי"ט אינו מתורץ קושית התוספות על רש"י וכו' זה להרב תוי"ט לבניא ובודאי שלא הגיות הרב תוי"ט בשעה שכתב זה בדברי זה התוספות:

פרק ה מ"ג תוי"ט ד"ה רבי אליעזר כו' וקשה דבמשנה ח' פרק ד' כו' עכ"ל ולא סבכתי כלל קושיתו ודאי דרק לר"ע הוא תתומין ממש לתוליתא דלדידיה אלפים נאמה הוא מיותר לגמרי ודרש לה ע"כ לתתומין אבל לרבנן דסברי כרבי אליעזר נמו על ר"י הגליני אז אין מיותר אלפים באמה רק הגמרא אומר בעיקובין דילפינן גזירה שוה מקום ניסה חץ ואל זה כתב הר"ב שזהו רק אסמכתא ובכמו פעמים דבכל הגמרא אמרינן כמה פעמים ותתומין ואליבא דר"ע דרק ר"ע סבר דתתומין ממש מן התורה וכ"ל אבל לר"ע היא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא כן נראה לי פשוט: שם תוי"ט ד"ה ואלפים כו' משום דתפסת מועט תפסת כו' עכ"ל, ואני אומר שלא אפשר לומר בטעין אחד נכתב בפסוק בפירוש פסוק הראשון מקוי סעיר והוא אלף אמה כמלא בפירוש שיעור מבף מן העיר ופסוק אני ג"כ ומדותם מחוץ לעיר מא אמה קדמה אלפים באמה כמלא בפירוש אבני המדידות יהיו הכל מן העיר מבף ואם יהיה איזה ה"מ אבני אלפים אלו היו לבד מן האלף אמה היה לו לפסוק הבני לומר ומדותם מחוץ לאלף אמה אלפים אמה ועוד ביאר יותר הפסוק הבני והעיר בתוך משמע שהעיר באמצע אלא אלפים מכל צד ואם איתה שזהו לבד האלף אמה נמצא העיר בתוך האלף אמה מכל צד וא"ל דהא סב ג"כ בתוך אלו האלפים אף שיהיה אלו האלפים חוץ לאלף אמה א"כ יותר טוב היה להפסוק לומר בתוך בפסוק לאחון בני אלף אמה בשם ולאי אמה בתוך אלא ע"כ שבתוך אלו אלפים הם ג"כ האלף: מ"ה תוי"ט ד"ה ועדיין כו' פי' הר"ב ויש לו כו' עכ"ל ואולי דבריהם היה אפשר לומר ולאי לא הוא לאו ולא הוא הן רק שאפשר לומר בלשון בתמיה קאמר הן יקבלנו לו איחל בתמיה וכן כולם:

פרק ו מ"א במשנה ד"ה מי שקנאה כו' יולא ויתן כתובה כו' עכ"ל, לכאורה הל"ל ישקנה מיד המתכרים רק אחידי דמני לר"י עד שישלו כו' מוזכות בלבנה דשם לא היה משקה כדפירש הר"ב רק שמיד להוליאה ויתן כתובה נקבו נמי הכא יולא ויתן כתובה: מ"ב תוי"ט ד"ה ומה אם כו' לר"מ דאתקיש סתירה כו' עכ"ל. לכאורה הלא לר"מ באמת אף עדות הראשונה דהיינו סתירה על פי אחד ואנן סבי קיימינן אליבא דרבי יהושע כמו שפירש ג"כ הרב רש"ב אבל באמת דבני הרב תוי"ט נכונים דברי מביא בשם הגמרא בד"ה תלמוד לומר כו' בה ולא בסתירה כו' וא"כ בלא בה באמת שייתי אומר לרבי יהושע ג"כ די סתירה נעבד ה' דאתקיש סתירה לגומאה כמו שהוא בפירוש בגמרא דף ב' ע"ב וא"כ לפי הר"מ קודם שנודע מהלמוד בה אמרה המשנה מה עדות דאשונה בנים אף עדות אחרונה יהיה בנים דהא אתקיש סתירה לגומאה כמו שכתב התוי"ט: מ"ד תוי"ט ד"ה אשה אומרת כו' ותמיהני כו'. השמיע בגא זו דאשה אומרת ע"כ. אבל מראה שם בהרמב"ם בפ"ק מהלכות סוטה הלכה י"ו וז"ל היו כולן פסולים כו' ממנה על מתנה היה שותה והיינו אשה אומרת כו' ואדרבה תמיהני על הרב כסף משנה שכתב ז"ל ומה שכתב מתנה על מתנה הני זו שותה פשוט הוא דהוי ספיקא ומספיקא שתיה ע"כ ולא כתב עד משנה שלימה דהיינו אשה אומרת נטמאת ואשה אומרת לא נטמאת וכל"ל:

פרק ז מ"א תוי"ט ד"ה ובטעמא הפקדון כו' ולכני נראה כו' עכ"ל. ונראה דבלא זה היו לתקשוי ובאמת היה קושיא דהלא שם בבטוחות דף ל"ט קתני בברייתא בטוחה הדיינים אף היא בלשונה נאמרה ולא מקשו דלמה ליה לאשמועינן דמסיבה תיתי דלמה לא צריך חנא לאשמועינן שייתי סובר במה יש איזה לימוד שצריך דוקא לבון קודם רק הש"ס מקשים על הגמרא דלמה לי ג"ש ואבל זה כתבו אבל כו' אבל בטוחות צריך וא"כ הקשו בבטוחות שפיר ליתי כאן שבטוחות הדיינים. ומה שכתב הרב וסיימו טעמא דבסיב לה בגמרא לג"ש כו' אם ע היה בברר התוספות לתה לא כתבו זה רק הגמרא קושטא קאמר דשייכים לשם דין אחד ואדרבה מה בטוחה הפקדון דיש ג"ש מבטוחות הדעות דאין ג"ש לאמלה ואפ"ה מני לה פשיטא דהוי ליה לשמות בטוחות הדיינים וע"ל כמו שאמרנו שם וק"ל: מ"ה תוי"ט ד"ה שנאמר כו' והמיבה עצמה כו' עכ"ל ממעטי מתכה אחד שזהו פעמים צריך לכתוב אם הכיבה עצמה דהוא גורם הביב הייד אחר אות מ' ובאמת הוא כתוב במשנה הייד קודם הכי' ואז ל"ל ה' ה"י ה"ש הייב"ב ואז מכוון בלא הכיבה: מ"ז תוי"ט ד"ה ברכות כו' דקאמר ברכות כו' עכ"ל ושוה דוחק ותורה היא ואפשר לי לומר דהלא יש כאן כמה ברכות תפילה נקבה ורחמים כמו שמלאה בפי' הרב"ב ואז ל"ל דוקא בלשון הקודם מעשה שהיא הרב תוי"ט במשנה ח' ד"ה ותפלה כו' אבל יחיד הוא דאמר רבי יוחנן כו' וכ"ג יחיד הוא שרק הוא עצמו אומר הברכות ואפשר מש"ה דקדק המשנה וכתב ברכות כ"ג ולא כתב ברכות דהא הרבים הם דסיימו ח' ברכות דבא לרמז שלא כולם צריך דוקא לשון קודם רק יש מהם וסיימו אלו שם תפלה ובקשה והטוהר יבחר: מ"ח תוי"ט ד"ה פרשת כו' הקריאה והברכות בלשון הקודם כו' עכ"ל. לפי מה שכתבתי בסמוך אז נכון מאוד דברי הברכות בכ"ג מבנך בם המלך מבנך אותם כמו שהוא בפוף הפרק ונראה שזהו הפי' מה שכתב הרמב"ם אע"פ שיש שם לוטש סיימו כמו שכתבתי בהברכות שהם אותם בלשון תפלה יכול לאומרם בלוטש ואל"ל שהפירוש אע"פ שיש שם לוטש היינו שיש הרבה מן הקהל לוכשות א"כ הל"ל אע"פ שיש שם לוטש. ומה שכתב הרב תוי"ט דהלא המשנה דייקא פרשת המלך י"ל דברכות כ"ג קאי גם על פרשת המלך ובשביל זה לא היה צריך הרמב"ם להביא זה הדין בבי ברכות כ"ג שיהא בלשון הקודם דגלמד מכ"ש מברכת המלך שאינם מפורשים במשנה ומכ"ש ברכות כ"ג שהם מפורשים במשנה כך נראה לומר והש"י יודע האמת אם כוונתי האמת:

פרק ח מ"ג תוי"ט ד"ה ומלוגה כו' אינו מוחר כו' עכ"ל. בדשמ מדש הגירסא לכאורה יהיה מוחר כו' ומראה דבריהם ליה דאינו מוחר מד"ש והיא הגיהקא הנכונה אף אלא הנמתי מעם הסוי"ט מה שהוא תולה הטעם במלאמת רשות אף שיש ליתב נדוחק ואיך שיהיה נראה שנעלם מהרב תוי"ט היהוא"מי מהביא בשל המשנה למלך בפ"ח מהלכות מלכים שאפילו בשאה איילונית לא היה מוחר אחיל ואין מעוה בנישואה וא"כ מה הטם שאין מעוה ושמיעה שאין עבירה כלל שהרי יכול ליקח אחרת לפרות ממנה ואפילו לר"י דבמשנה ה' פ"ו דיבמות א"כ פשיטא שלא יחזור בשביל תולה שיש אפילו עבירה ואינו מבין כלל למשנה ה' דהתם אייתי שבבר בשאה ואלינו שם כמו שכתב הרב רש"ב על איזה עבירות הוא מוחר אבל כאן מייתי רק שאחרת כמו שמביא הרב תוי"ט והטעם הוא כל"ל כי אפי' מה שאין מעוה אינו מוחר וכ"ש עבירה אפילו היא מד"ש ודו"ק: מ"ה בהרב"ב ד"ה לפיכך כו' ולא יתביים כו' עכ"ל. לכאורה יתביים ויתביים על מתניו אבל נראה שפירוש שלא יתביים הוא ולא יבא לחזור ואז לא יצאו במלאתה שלא יקבלנו שוטתו כמו שיהוא ואף שמלשון הר"ב נראה שלא יבייאו אחרים אותו שהרי כתב הר"ב לומר עליו באתה הר"ב הפתיק לשון רש"י והוסיף תיבת עליו אבל לשון רש"י כדי שלא יתביים לומר שמבינות שבידו מוחר וכוונת רש"י כמו שכתבתי שלא יתביים לפי שיאמול ממנו לומר אתה מוחר ואז יעמוד לומר מפני עבירות ומתה לא יחזור משום זה וק"ל:

פרק ט מ"א תוי"ט ד"ה רבי יהודה כו' דבמתי סדרי כו' עכ"ל עיין עד נמיכה ולא עייתי בהסוגיא כי אפשר לומר כי זה אינו נקרא סתם דהם לא היה מביא כלל ר"י רק שהיה סותם בשלשה הייתי קורא אותו סתם אבל בהיום מביא גם ר"י אפשר אינו נקרא סתם ואפשר לומר עכשו בדוחק מה שלא הזכיר כאן ר"ש משום דר"ש אמר אבני דברים אחמיכת זקנים ואבינשת פגלה לכן לא הזכיר כאן אחדר אחד והא דהזכיר ר"י כדי שלא לומר שזהו סתם גמור: מ"ד תוי"ט ד"ה רבי עקיבא כו' דקיימא לן הלכה כו' עכ"ל. וזה דוחק דהלא קיל"ן הלכה כרבים בכנד יחיד ואפ"ה עקיבא כמה פעמים כראב"י אף כנגד חכמים ולי אפשר לומר משום דבגמרא מייתי לימא כתנאי כו' ומסיק דר"מ מיותא מחוסמו ר"מ להבי פסק הרמב"ם בר"ע: מ"ה תוי"ט ד"ה ואיתן כו' ש"מ דמתני' דלא ס' עכ"ל. יש להקשות דא"כ הל"ל לגמרא לומר מתני' דלא כרבי יהושע כדרכו של הגמרא אבל לי נראה דסמשנה אתי בכ"מ דהא אמר שם רבא להבא כ"מ לא פליגי דהא כמיב ולא יהיה כי פליגי לשעבר ע"ש ואין שם פוס הולא על רבא שהוא מפרש פלוגתייהו ע"ש בגמרא. ואין להקשות לרבי יהושע מגלן דאסור לעבוד דילמא לא אסור אלא לזרוע כמו שמקשה שם הגמרא בברייתא דת"ר ע"ש נראה לומר דבאמת לרבי יהושע מוכח מזה בעצמו כמו שאמר הגמרא מה שיעשה שאר מלאכות מנין ת"ל אשר לא יעבד זהו אזיל אליבא דרבי יוחנן שסבל קאי להבא וא"כ סמך הברייתא על הסוף שאמר לא יעבד בכל שעשה פרא ואמר אשר ריבויא הוא אבל לרבי יהושע דאשר לא יעבד קאי על לעבר רק לא יזרע קאי על להבא א"כ אשר לא יעבד אינו כלל ולא יש על להבא רק לא יזרע וא"כ בפשיטות דיש מה שעשה מיוחדת שהיא בנופה של קרקע וא"כ המשנה שאמרה אסור לזרוע ולעבוד ומותר לסרוק כו' הוא לכ"ע רק יש לדקדק לרבי יהושע שלעבר ג"כ אסור אם המשנה כמותו הל"ל במשנה פגם לעבד אסור אבל לרש"י שאינן הוא שלא נעבד מ ח"כ המשנה כרבי יהושע שהכל נזכר במשנה ולרבי יוחנן אפשר אינן הוא נהל אבל לעבר מותר א"כ המשנה קאי ג"כ המשנה אבל לרמב"ם הוא"ל ומה"ר דהוא הברייתא מרמזתי לעיל כרבי יוחנן לכן פסק כרבי יוחנן ופיסק ג"כ כרבי יוחנן שהוא נחל. ואין להקשות להרמב"ם הל"ל לגמרא לתיתר מתניתין דלא כרבי יהושע ז"ל. מדא דהא לפי פירוש רבי יהושע אתיה כוותיה ואפי' לא היה רבי יהושע מפרש נחל כפירש"י מכ"ש נמי מה שמזכיר המשנה הוא כוותיה רק מלא הבאה המשנה הדין של לעבר ולא שייך לימיל מתני' דלא כרבי יהושע אבל באמת שטוכל לומר מסבל ג"כ כוותיה וכל"ל ולרבי יוחנן ג"כ וכל"ל ודו"ק:

מי"ב תוי"ט ד"ה ונופת צופים כו' מן המיתה כו' עכ"ל. ונראה דעת הר"ב דהלא בגמ' אמרה בזה הלשון ריב"ל אומר זה דבש הבא מן הליפה נמצא פשמה דמילתא דשם המקום ליפה וסיה יודע לשם שם הדבש היומר מובחר רק הבית פירוש לדבריו דלהבי נקב ליפה שם היא מקום גבוה ומאי מעמא דבמקום גבוה הדבש הוא טוב זה אמר כדמתרגם רב יוסף כו' ומקום הל"ל אפשר היה היומר גבוה וקרוב אל השמש לכן היה הדבש היומר טוב ומייתי נמי מתניתין פ"ה דמכשירין כו' דנקרא על שם מקום והא דלא מייתי קרא כאן כי כאן אינו צריך כי שם ליפה מוכיח שהוא מקום גבוה וכבר תרגם רב יוסף שבמקום גבוה הדבש טוב משא"כ בדבש הזיפים שאינו מוכח על שם מקומו רק משום דהבית קרא וק"ל:

מסכת גיטין

פרק א מ"ג תוי"ט ד"ה אם יש עליו עדים כו' מסיבה כדאמי כו' עכ"ל. פירוש מדאמר אם יש עליו עדים משמע דאינו מייב לאתוס עליו עדים רק אם אתמו פ"כ ל"ל עדי מסיבה כדאמי ומסתמא כשאתמו עדים היו יודעין שהיו עדי מסיבה: מ"ד תוי"ט ד"ה שוויס לגולין כו' לא ליתביה אתי עליה לעבד כו' עכ"ל. ויש לדקדק דמאי יתקן בזה שלא יתן לו הגט הלא הלכה כרבנן בתשנה ו' דזאות הוא לו בשקבל עליה הגט בכר נשתחרר וא"כ אסור בשאתה וא"ל דבשביל זה שאסור בגט מוכין ובשאתה טוב הוא לו ז"ל דאינו אסור אלא מדרבנן לדריך קיום אבל מן הסורה ככר כשתחרר וא"כ אין יבא שאתה. וי"ל דתוספות מקשים דלמה לא אליב ר"מ דלדידי' טוב הוא לו ואינו משתחרר עד שיבא לידו וא"כ למה הקילו בעבד שלא לדריך קיום מה שיגון יש ופוד דתוספות כותבים לפי סברתם דף י"ג ד"ה אתיסר מה שדווקא לדריך מסירה מיד ליד אבל כל זמן שלא נתן מיד ליד ממש לא זכה העבד עד שיבא לידו וא"כ הקהו דהא מתניתין שמתה קפני ומשמע אפילו לא נתנו מיד ליד וא"כ לא זכה הבלים רק כשיבא ליד העבד וא"כ מקשו לא ליתן לו ויהיה מותר בשאתה וכל המפרשים אשר לפני לא הביאו בזה כלל ואפשר עוד לומר שהרב אינו יכול לחזור אבל העבד כל זמן שלא קיבל יכול לומר לי אפשר בתחנה ע לאבל אין לי יודע אם הדין הוא כן: מ"ו תוי"ט ד"ה אפני כו' וכן פירשו כו'

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

עכ"ל. ולכאו' מן המתיבתא לחכ"ב ולהרמב"ם נראה דסברתם דגמרא' דוחק לומר הטעם שנגמר' דאי נמי מקיל ד' אזיל דהא לא נמי הכא אל מבד והראיה דהא הוא מחר מהמרור וה"ל דנטעם שמרור דאי נמי זיל בתר טעמא למה מהני דאי נמי משום שעל מה שיכול אדם לעשות אי נמי הא עשה שאינו תמיד אינו נכון שנעשה שמרור לא נקח ד' אזיל וחמ"ב סוא מוזר וה"ל מ"ב מה זה שאמרו שאם יראה שלא לשון אם כבדו כ"ש הא בשבוה מוזר יאמר שאני אמרו והוי מוב לעבד בכדי שיכול לאמור ז"ל אדה דזה הוא בשב ואל תעשה שלא יאון ובאיזה לריך לומר דאי נמי כו' ושוד לא מהמיגון ליה שבשיאמר לא יפן לו מעשה דהא בשאי אינו אל כאן דאי נמי כו' אם יאכלנו ואם יאכלנו לאכן בשביל כל הנ"ל ניגל מאתו הרמב"ם והכ"ב הטעם דגמרא ונמנו טעם כפי שבראתם אף שהוא קלא קשה כמו שכתב הרב מו"ש אבל בגמרא שאמרו דאי נמי כו' דגמרא קאי אגרייתא ע"ש ושם לא נזכר שהרב מוזר ואפשר (דאין) פלוגתא אם הרב עדיין עומד בדעתו שהוא לשאבריו רק שפלוגתא אם יכול לחזות ע"י אחר וה"מ לענין אם יאכל הבכר מהומה בייך בפיר הא טעמא דגמרא דאי נמי שקיל זיז נמלא אינו מוב לעבד ויכול לחזות ע"י אחר והוא טעם מהווה בכ"ל לאיל הרמב"ם והכ"ב מסתימה:

פרק ב מ"א מו"ש ד"ה אחד כו' ע"ל דמייני כו' עכ"ל עיין עד לקמן. הנה לבד שמהיות דמוק אבל אטמיק לך לשון הגמרא ומלאה שלא קשה כלום וזה לשון הגמרא דף י"ז ע"א אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפיגנו נחתם כשר אחר רבי אמי אמר ר"י ע"ש אלא שבגב יולא מחתם יד עד כתיבה דנשנו כב' על זה וכב' על זה אבל מחתם ידי עד חתימה פסול כו' ומפני אריכות לא אעתיק כל הגמ' רק עיין שם עד החתימה ועיין בכל התוספות דף מ"ז ע"ב והנה מלאה דלשון אחד דר"י דווקא שבגב יולא מחתם יד עד כתיבה דהשנית נאמן כשנים כפירש"י ואפ"ה אחר הגמרא אלא מחתם ריש ג' אחרו בפיגנו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ואפילו גם יולא מחתם ידי ג' פסלו כנגן עכ"ל. וא"כ מדאחר אפילו א"כ כ"ש יולא מיד עדי אחתם וא"כ קשה אדרבה כשיולא מיד עדי חתימה הוו כב' על זה וכב' על זה ואם לשון ג' שאחר ר"י אפילו גם יולא מיד עדי חתימה כשר כו' א"כ מדאחר אפילו מעמא כ"ש כשיולא מיד עד כתיבה כשר ותכיים הגמרא אלא מעמא דאין הגם יולא מיד בגיכם כו' פי' רק מיד עד החתימה כו' קשה ג"כ פשיטא כשיולא רק מיד עד החתימה הוא כב' על זה וכב' על זה אבל הלשונות הם אינם דבכר דקבר מעוש לעמה כאשר מראה שם בתוספות. והנה רמזתי לך שבתוספות מוכיח שרבה קובר ג"כ עעמא דאחלופי והוא בתוספת דף מ"ז ע"ב ד"ה אלמא קשבר ע"ש וא"כ נהוא לביאור הגמרא לשון אחד דווקא שיולא מחתם יד עד כתיבה דהוה כב' על זה וכב' על זה דהשנית נאמן אבל ריש אם יולא מיד עד החתימה אף שהוא כב' אפ"ה פסול מעוש אחלופי וכשיולא מיד עד כתיבה אז ג"כ פסול דשנים שבגיאו גם לריכין לומר כו' מעמא"כ בגיפא דיוא מחתם יד עד כתיבה והוא כב' וכב' על החתימה ולאחלופי ליכא דהא איכא שנים ממש על החתימה ולשון ג' שהוא יאד אלא מעוש דאפילו הגם יולא מחתם יד עדי חתימה כשר פיעוש לא מיבעיא דאם יולא מחתם יד עד הכתיבה דכשר דהוי ב' על זה כו' אלא אפילו יולא מיד עדי חתימה כשר דשבר שנים כו' אין לריכין וא"כ אין נאמר בל"ז מעוש אחלופי דהא איכא שנים על החתימה רק שאפילו בל"ז נמ"ד שנים אין לריכין לא חיים לאחלופי טיבי שהם שנים ועיין בדף מ"ז ע"ב בגמרא ובתוספות ותסיים הגמרא אלא מעמא ריש כו' מעמא דאין יולא מחתם יד שניהם פי' אלא מיד עד חתימה וא"כ אחי לאחלופי דאף שהוא כב' אבל בכ"ש הוא אחד והכ' שאומרים על הכתיבה אינם שלומים אבל יולא מחתם ידי שניהם שב' עדי הכתיבה שלומים אז אפילו אינו רק בד אחד על החתימה אפ"ה כשר דלשון שני שנים שהביאו אין לריכין כו' ולא חייבי כלל לאחלופי כשהיה שלומים. היולא מזה דבריאת לשון אחד בכל גווני פסול ובגיפא כשיולא מיד עד כתיבה דווקא כשר ולשון ג' שהוא יאד שלא מעוש בריאת אחד גווגא כשר ובאחד גווגא פסול ובגיפא בכל גווגא כשר וא"כ אין המחלה ולא קשיא כלל מה שכתב כאן הרב מו"ש ולקמה הריעה להאריך ולהביא הכל אבל בכל הכל המקומות שהרמתי לך עיין היטב ותראה שהוא נפ"ש ברור כשמש ונכון:

פרק ג מ"ד מו"ש ד"ה והיולא ליהנג כו' כרי זה בחזקת כו' עכ"ל. יש לדקדק דעדיין לא ניאר אם היא בת כהן ליראל דתאכל דזהו עיקר הסיוגא אבל מה שלא תאכל הוא אפילו בב"ד של עכו"ם אמת עשה ערה הכ"מ ליאב אבל מאוד דוחק לשון הרמב"ם פ"ש ותוכה ה ה. ולי נראה שזה פ"ש וצ"ל הרי זה בחזקת מת ותאכל אפשר דהייגו אם היא בת כהן וזה אין לריך לבאר אם בת ישראל לא תאכל דזה פשיטא דאפילו מספק לא תאכל ואף שכל טעמי כליו של הרמב"ם דהייגו דכ"ת ומשנה למלך ולאם משנה כל אחד בטעמו והכב מו"ש לא אקנו הגיגפא מוכח היא והכשלות נתוכה: מ"ן מו"ש ד"ה לריך כו' מוכלת פ"כ כו' עכ"ל. לכאורה נראה דלמה איכה מוכלת דשום הוא ג"כ הכן כהן או לוי וגם בן בתמי פ"כ ע"ל שהוא ג"כ עני דאם מה מוכלת דשומו הלא לעשיר אינו מגיע ממשר עני ואביו כבר מת אלא שהוא ג"כ עני כמלא למה לא יוציל דשומו לא יהא בלא שוב כלל אם היו רוצים לתת מלקט בתמה ליראל והיראל היה מחזה להם פ"י אחר וטעל לו. ובאמת עיין בתוספות שפיכנו אפיפה קאי אמי דאמר בגמרא והוא שיכנו קרקע דהייגו אם שלוו בפני ב"ד כו' פ"ש אבל באמת בריאת מאי נעילה דשות אפילו לא יהא בלום וכן פיגם בעל המאור אבל עיין בתלמות ס' שמגיא הרמב"ן דאיות שקאי אריאת ובאמת אין יכול לו אז כהן לתת מלקט בתמה ליראל עד שלא בת לידם פ"י שיזכה להם פ"י אחר ומגיא דאיות על זה פ"ש: מ"ח מו"ש ד"ה הרי זה מושב כו' דאלו כבר אכלן כו' עכ"ל והרמב"ם כו'. ולי נראה דבתם הרב הרב אם החכדה דאין פלוגתא כלל בין רש"י ובין הרמב"ם דאם כבר אכלו מאי דכוה הוא ואי אפשר לתקן דאיך יפרוש על מה שאינו בעולם אל מה שבבר אכל ואפילו מהומה מולה לאכן דאוכל ואח"כ מפרים הייגו שהוא מעיד מזה בעצמו ממה שאכל ואף לריך שיגיע מעם יומר מבשיר התרומה ואיזה סברה כשיאכל מבל שהוא בתיתה שיכול אח"כ להפרים ולתקן לאפרים ויש הרבה ראיות ע"ז. רק מפני שיעמו לא רליתי להאריך רק הרמ"ן והרב"ב האמת קאמרי אאם לא אכלן אז יפרים בע' אחר והרמב"ם לרוב שבשיעותו לא הוצרך לבאר זה כן כ"ל פשוט:

פרק ד מ"ב מו"ש ד"ה היה שוטה כו' דמזגי שעדי אני תרי כו' עכ"ל עיין בדמב"ם כפ"ז מהלכות בינוגין שהרב בטל מצוה לתלך תיכן על זה בבמה מופנים ע"ש בתוכך ותמצא מוב מעם ודבש. ומה שהקשה מוד הרב מו"ש ולא מוד אלא שזה שאמר בטלעם וסיום הרב שעם ול"ל כו' ל"ל לאפשר דעם רש"י ורע"ב דהלא אמורא יכול לפקוח כאיזה תנא או כאיזה אמורא אף שהוא נגד הכלל דלא נאמר בכלל רק בל הסתם וזה ידוע וא"כ הרי רבי יוחנן וריש לקיש הוי קדמי מוגא לרב שעם ורב נחמן וכן פסק רב שעם הר"ל א"כ הכי הילכתא ואף שרב נחמן פסק הר"ל הא הילכתא כוותי' דרב שעם נגד ר"ע באיסורא ולפי דברי אלה מתקו מאוד איזון המשנה לאלך שבתב דלרב שעם מוכל לומר ב"כ מעמא משום שעם שבעה בו פ"ש וא"כ כתב רש"י ורע"ב הכל הרב שעם כך אפשר לומר שהוא דעת רש"י והרב רע"ב אבל דעת אבר הפוסקים הוחיל ולא הזכירו רב שעם ורב נחמן פלוגתא דר"י ור"ל אפשר לא ידעו מזה רב שעם ורב נחמן דאין אמורא לריך לידע דברי שאר אמוראי וא"כ הלכה כקדמאי דמגיי ואילך הלכה כבתראי וא"כ הוי סתם פלוגתא דר"י ור"ל והכלל שהלכה כר"י לגבי ר"ל: **מ"ג** מו"ש ד"ה שמהא כו' ויאמר קיים ליה כו' עכ"ל ואף דקי"ל בשאלון על ההיקש ל"ל דשבני ליה להתוספות אז דאף הבטל אם יאמר על ההיקש ג"כ לריך לפרש את הגדר ואז לא יתיבו לו אז שבדיפי מעני שיפר לה בלחם: **מ"ד** מו"ש ד"ה לא יפתבנד כו' דהר"ב לא יפתבנד כו' מזגי שבני אבי תרי כו' עכ"ל. ואפשר לומר דהר"ב תפס לעצמו דרך אליבא דדינא דיש מתלוקת גדולה בין הקדמונים אם לריך דווקא יאוש ואח"כ מיגוי בשום אז דדי אפילו אם היה ביאוש אחר מיגוי בשום ועיין בח"מ סימן שנ"ד ושנ"ו דבסימן שנ"ו הכריע רמ"א לריך דווקא יאוש ואח"כ מיגוי בשום וא"כ מה שפריך בגמרא שבאי נופי' בתאי קני ליה ומשני הגמרא בחזקה ופי' רש"י שהרי הישראל יאיתא כו' וא"כ אם דעת הרע"ב כרמ"א אז לא קני כלל הבנאי דהרי היה מיגוי בשום קודם דאחר שבבבה כתיאם וא"כ לא קני מאי דסבר כרמ"א והגמרא אפשר קאמר לתלן קמ"ל מיגוי בשום אי נמי רק שאפ"ה אם פלאו לבם עבד מצה שהיה יאוש ואח"כ מיגוי בשום לזה הישראל שפלאו ולכן יתמבבד לבנו אי נמי אבל אם פלאו לבם בן מורין אז לא היה כלל מיגוי בשום דהא לא קנאו לעצמו רק לבם בן מורין ואז מן הדין היה מוחר לבנו לתבון ואף שבתיאם לא קנא הבנאי שבבה כמ"ל לכן נמן רש"ב עעם דילמא ממנאי ולא פרקי ואף לבנא נופיה עיין בגמרא דאחר דאמר דאמר כבנן כו' א"כ ג"כ מוכל לומר הסברה דילמא ממנאי כו' ואף שהגמרא אומר שם שהיאמתי מפלוני מבדי יצא בן מורין אפשר הי מילי בלשון והוי כמו הפקר אבל כאן שבבה וא"כ מתיאם אפשר לדרוך מוד מיגוי בשום כמ"ל וכל זה אי כותב דרך אפשר אבל אם מ"ש יודע אם הדין הוא כך גם אם בתמון הרב רש"ב לזה: **מ"ח** מו"ש ד"ה המוגיא כו' י"ל דלא טולדו בה סימני כו' עכ"ל ד"ה ד"ל שיקבל עליו בשעה שקדשה אפילו אם מהיה אילונית ואח"כ נתלן ואפש"כ יכול לגרשה כמו כל אשה רק דהר"ן אמת אומר דודאי אם היתה אילונית לא תלד:

פרק ה מ"א בהרמ"ב ד"ה הסקון כו' דגיזק קאמר קרא כו' עכ"ל ואפ"פ שאם היתה מידית דגיזק יותר מוב לנבות מעידית דגיזק זה אינו דאינו מהוב הגיזק ליקח מאחר ולגמן דגיזק מאחר שאין לו להמזיק והגיאו תוספות דאיה לזה ע"ש: **מ"ג** מו"ש ד"ה לאכילת כו' ויש לתמוה על הר"ב כו' עכ"ל ולי נלאה דלא נאמרון הר"ב לאלן בין בבתר בין בשל פה דא"כ היה לו להר"ב ג"כ לפייס כמו רש"י ורא"ן דבר"ן פיגוה הוא כמלוה כ"פ רק שהר"ב פי' ונתן טעם כפשוטו שלמה מוזר אף על הקרן מבלבלים מהוענדים ונתן טעם שעמדי מכיר' הוא כמלוה בשבר ועל הפיגות לא כתב כלל טעם והנה לכאוב הטעם בקוף המשנה וכולל הכל מפני מקון הטולם שהם דברים שאין להם קצבה וקאי גם אפיגות ומיגם דברים דייקא שכתב הר"ב שהיא לשון רבים ומי קאי רק אמזון האשה והבנות אמת שהיא לריך לכאוב מיגם שהם פיגם האשה והבנות אבל למה לו לכאוב מיגם דברים שהרי שטאת דהיינו מזונות הוא אחד וה"ל לכתיב שהם דבר אחד אלא ע"כ אפיגות דלעיל קאי וכדכתבינא: **מ"ח** מו"ש ד"ה כהן קונה כו' עכ"ל ואינו הבנה הרב מו"ש על מתפרדה התבולה בשם רש"י סייס ג"כ לשון רש"י אבל בתמה מילוק בין רש"י והרמ"ב דאילו להרב רע"ב לפי פיגוה ראשון מיבד אם כבודו אלא יקרא שי אלא לפי מציאותו ופשוט:

פרק ו מ"ג מו"ש ד"ה קנינה כו' דאלו קנינה כו' עכ"ל זה בכל כתב הרב מו"ש לדעת הר"ב דנראה מדעתו דווקא נערה והוא כמו שפיכם כאן רש"י בתמכת ביגיון אבל בכבר כתבו שם הסוגפות דה"ה לקנינה וכן הביאו שבש"ו חזר בו והבי' ה"ה לקנינה דגמרת כן כתב רש"י בתמכת קידושין דף מ"ב ע"ב דה"ה לקנינה וא"כ בתשנה ב' אע"פ שיש לה אב יכולה לקבל גיטה רק שאינה יכולה לעשות שליח לקבלה וה"ה נערה כשיש לה אב אינה יכולה לעשות שליח לקבלה כמו שאמר כן בתתן בקידושין דף מ"ח ואדרבה הוכחת תוספת בגיטין שה"ה לקנינה הוא תמצאה ג' ע"ש ואין חילוק בין נערה לקבלה דבשם להם אב שניהם יכולים לקבל גם ושניהם אינם יכולים לעשות שליח לקבלה רק כשאין להם אב לא יש חילוק דנערה יכולה לעשות שליח לקבלה וקטנה אינה יכולה לעשות שליח לקבלה ופ"ש בשני התמכתות ובתוספות ותבין הכל ומיוחס שלא הביא מזה כלום הרב מו"ש: **מ"ד** מו"ש ד"ה עד שיגיע כו' ותמה אני כו' עכ"ל אינו יודע איך היה הגירסא לפני הרב מו"ש ברמב"ם אבל ברמב"ם אבל לפני דפוס יאמגיאיר כך הוא הגירסא ואם אמר קבל לי גיטי במקום פלוני אינה אמורה עד שיגיע שליח למקום פלוני ע"כ וא"כ אין מקום לתמוה על הרמב"ם כלל דשרי לא זכר עד שיגיע שליח לאותו מקום בבדי שיהא שייך על זה קושיית הגמרא רק שבתב עד שיגיע שליח לאותו מקום ופשוט אצלי ג"כ שכך היה גירסת הרמב"ם בתשנה ולא היה לפניו כלל הגירסא בגמרא הקושיא והתיוון כי לפי גירסתו לא קשה כלל והראיה על זה שם בפרק ע' מהלכות גירושין לא הביא כלל הרמב"ם זה האוקימתא של הגמרא רק דעתו הביא זה האוקימתא בטור א"ע סימן קמ"ח ע"ש ומיקר הוכחה שלי משם שלא היה הגירסא לפניו רק כמו שבתב כאן בהלכות תרומות אף אם היה הגירסא לפניו כמו שהוא בתשנה לפניו וגם קושית הגמרא כמו שהוא לפניו אז נוכל לומר שבבין שיבה הרמב"ם כלל דשרי לא זכר עד שיגיע השליח ולענין תרומה אין כ"מ מזה רק מיקר הדין שאוכלה עד שיגיע למקום פלוני אמה לו להאריך ולבתוב לשון התשנה שם פירוש הגמרא מה שאין ר"מ לענין דינא דתרומה אבל מיקר הוכחתי שלא היה לפניו הגירסא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הגיהסא רק כמו שכתב הוא כ"ל המוס שלא הניח בהלכת גיטין זה אלי ברור: שם מוי"ש ד"ה רבי אליעזר מוסר מיד כו' כגון לי נמי ממקום פלוני כו' עכ"ל הרמ"ו לי המוספות חדשים בשם מפרש סימולמי מני' ע"ל ככה המקבל לי נמי וכן נרין להגי' שם בריש פרק ו' ממרומות:

פרק ז מ"ג מוי"ש ד"ה הרי זה כו' ז' ואין נרין לומר ז' כו' עכ"ל. ואפשר לומר מנוס דהיינו מהיום ולאחר מיתה ואם היה מהפך ומני לא ז' אף ז' דהיינו זה ביומך לאחר מיתה בריאה וכו' נמלא בקיפה היה ג"כ מתחיל במלי דפתח דהיינו מהיום ולאחר מיתה כו' ואח"כ מהיום אם מתי נמלא דהי' מעכב את הדיינים שלא כסדר דהיינו תחילה מה שודלי אינו גם ואח"כ מה שהוא קפק ואח"כ מה שודלי גם ואח"כ הקפק שכראה לו דומה לומר נעשה מה שלא נזכר בגמרא אבל נראה דעת הרמב"ם והר"ב דבאמת היה לו להתנה בשנות לא ז' כו' ולפמש במלי דקיים והא דיתא להתנה לפמות במלי דפתח דהיינו מעשמי כ"ל דלהוי ככדל ולכן דמוק לפרשו ודו"ק:

פרק ח מ"ד מוי"ש ד"ה ואיהו כו' כלומר כו' עכ"ל. אמת מנוס לא פלוג אילא לאיתר

מתוך לפי סברת התוי"ש ובאמת אפילו נתן לה להאר ימים ובנים הרי ז' מנוכסים כמו בפיכמו בהדיא הרמב"ם והר"ב הגמרא גיעה קודם לנגה וא"כ מה הועילו בזמן דהא אמו למעלה לקומות שלא כדין מעשה הכחיבה אלא ע"כ יש לחלק דהלא באמת ב"ה אוסרין בהתחלה וגם הלבה הוא כך נמלא אהני לבתחילה אבל באמת לאה להגמרא להקשות עני פעמים בשבר מילו שם בפרק ב' בני גיטין שבאין ממדינת הים הרהו קלא אית לבו שייך המיזון ג"כ כאן וכפי סברת התוספות שהביא הרב מוי"ש בפרק ב' משנה ב' ע"ש אמת לפי פירוש הרא"ש שלריך דוקא ע"י שליח ובזה אית קלא שייך כאן המיזון אל פרק ב' דהתם ממדינת הים היה ע"י שליח ולכן יש קלא הבל כאן אפשר יתן הבעל בעצמו. ובאמת קשה לי על פסק הרא"ש שפסק מחמת הטוא דפרק ב' דכל גט שלא נאמר ביומו לריך דוקא ע"י שליח דהלא כאן שהם כשר אפילו יתן בעצמו ולריך לדחוק שסמך כאן על פרק ב' ושם מייירי כ"י שליח כפי פירוש הרא"ש וכן ג"כ כאן כשר מעשה גט יש לבל אחמת מניעת פירוש לריך דוקא ע"י שליח משא"כ לפי' תוספות גם שם לא מלו בשליח נמלא כאן ג"כ קלא אית ליה אף שלא ע"י שליח נמלא לפי זה מה שהולה הרב מוי"ש להוכיח שהרמב"ם פליג על הרא"ש אינו מוכח כלום כי שלא הרמב"ם לא הביא רק שכשר מדין גט יתן וכמו הגמרא שקמתה ודלכו להביא בלשון הגמרא ומה שיכול לפרש בגמרא יכול לפרש בו והגם עלמך שדרכו של הרא"ש יותר לפרש מהרמב"ם ולהה לא כתב על משנה זו שלאמר עליה בגמרא דכאן אייתי שטרא לה ע"י שליח כפי שברתו אלא לריך לדחוק דסמך על פרק ב' ופשט הרמב"ם שאין הכרע ויכול לסבור הן כמו התוספות ובאמת פליג על הרא"ש לו כמו הרא"ש אם באמת זהו דוחק גדול לומר שלהרא"ש לריך ג"כ כאן ליתן ע"ש שליח ולמה לא פירש כאן הלריך סמך על פרק ב' דשם ע"כ ל"ל בתיקון הגמרא לפי פי' דמייירי ע"י שליח וכאן לפי הגמרא יכול ליתן בעצמו ולזי דמסתפינא הייתי אומר דכאן גם הרא"ש מודה שלריך ליתן ע"ש שליח דהרי נתיחד עמה ולד עמה כמה שנים כמו שפי' הרמב"ם בהדיא ואין לך קול גדול מזה וידעו שלא נמסר בזמן הכתיבה ויכול ליתן ע"י עצמו נמלא בדין זה שיש הרא"ש והרמב"ם ובאמת באם לא לד לו נתיחד עמה וולה ליתן גם בכתב מבבר אפשר דהרמב"ם מודה להרא"ש שלריך דוקא ע"י שליח ודו"ק:

מ"ב מוי"ש ד"ה בדברי כו' ולא ידעתי כו' עכ"ל. ונראה מעם המוס דבגמרא דף פ"ח ע"ב אמר שם אמר רבי זירא אמר רבא בר מחילתא אמר רב המנונא סבא אמר רב אחא בר אהבה גם קרת כו' עד כאן מחלוקת בן גמ וכ"ע אבל קבריו אלשה ועדים מעיס ד"ה אין מעלימין עליו אלא קרוב עכ"ל וא"כ אם היה הלבה כר"ע למלי ר"מ אמרו זה דהא לר"ע בכל עניין אינו מעלים אלא קרוב אלא ע"כ הלבה כבן גמ ולכן אמרו שנקבריו ג' אפילו בן גמ מודה שאין מעלים אלא קרוב וא"כ ר"מ לענין דינא וגם בגיה כוותיה כמו שמביא שם הגמרא ע"ש. ואף שרב יוסף מתני בבר וגם רב פפא אמר תני בבר רב פפא לא בא לתרץ אלא דברי רב יוסף וא"כ הלבה כרבים ובכל הני אמוראי דלעיל ובל זה לא כתבתי אלא לדעת הרב מוי"ש ונראה מדבריו לו אלא היה הגיהסא לפניו בגמרא לו אלא הבגיה בשפה ברר זה אבל לפי גיהסתו בגמרא אלפיהו שמביא שם בדף כ"ד בסוף הפרק כי אמר לקמי' דרב אחי ובהרא"ש הגיהסא לפני רבי יצחק אמר לא והבלים עליו עבד מן הטוק ופירש רש"י כבן גמ א"כ מעשה רב ולכן פסק כבן גמ שאין בכלל אמור הלבה כרבי עקיבא מחבירו אלא מקום אלא פסקו אמוראים אבל ודאי שבאמורה יש לו כח לפסוק הלבה כנגד הכלל כמו שיש הרבה בש"ס וזה נראה ברור:

פרק ט מ"ג מוי"ש ד"ה גופו של גט כו' רבי אחא אומר בריתות כו' עכ"ל. ומראה מן הדוחק שפירש הרב מוי"ש בהיומלמי דאמלי מדקדק הימולמי שם בריתות ומאי פרוה שיש בה הוה ומאמי קורא לוחה עדות אבל לי הה נראה לפרש הימולמי דבר אחא בא לומר דלא שגופו של גט בר בר את מומרת לכל אדם דאפילו מוגיא מן הכלל מי שאין עליו קדושין כמו משנה לעיל אבי ואביך ומתן עבדים לדבר לא אפשר התוכה שם בריתות אלא עדות שיש בה הוה פירוש אף שיאמר חוץ ממי שהיא עדות עליו רק במופסין בה קדושין דהיינו אחמה לכ"ג וכו' אז אינה בריתות בגמרה דשם לא הה אומר חוץ היו מופסין קדושין ומחמת שאמר חוץ אין מופסין ממלא לא בכתבה מחמו לגמרי אבל אם אמר חוץ ממי שאין קדושין מופסין לא אבידה בים בלל ובכתבה מחמו דבלא זה לא תפשי קדושין. ואמאי דהקשה הרב מי"ש למה לא פליג ר"י אבא שיתרוי אפשר פליג ואין לומר ליתני שמיהם ביחד מבוס דלא שוה הלשון בשניהם והיה לריך להאריך וסמך על הרישא דמ"ש כמו שהקשה ושוד אפשר לומר דאף דהוקש לבע אבא אפשר הוקש דלריך שאר אבל ידים מוכיחות לא בשינון ובאמת אפילו אמר לו דשבר לרחיה בשלמא שני דהא כתה לופיים יש שקונה את עצמו משא"כ בחשה הגע עצמך דלהרב מוי"ש ג"ל לפי פירושו ביומלמי דלא דמי ובלא טעם כלל והמחבר יחבר וק"ל: **מ"ח** מוי"ש ד"ה כתב מיכאל ומיכאתה שר כו' עכ"ל מיין עד קופו ומראה דכתה מן הדוחה מה שכתב הרב מוי"ש דנכן לא הפתיק זה נקיי הדעת כו' שמרומז אדרבה אם הנקיי דעת עצמו כן מקשמה כן רמוי לכל אדם לעצות כן לכתחילה. ומה שכתב הרב מוי"ש ולפי שלשון המשנה אם כתב זה הוא כבנגה שיצאה מהשליח שאין לו לשון המשנה אדרבה לשון המשנה כתב מיכאל כו' וכן הטמיק הרב מוי"ש בעצמו מחילת הדיבור כתב מיכאל ואם שכתב הלשון ואם כתב מיכאל זהו לשון הרמב"ם שם ומ"ש אדרבה אם כוונת הרמב"ם שלכתחילה הוסיף ואם כתב שמשמע דיעבד אבל נראה דדעת הרמב"ם שבאמת הרמב"ם גורס וכך היו נקיי הדעת אחר כתב מיכאל כמו שהוא לפנינו כפי' המשנה ופירש שם נקיי הדעת עדותם לכן במשנה נוכרים כמו שהוא לפנינו כתב מיכאל מפני שנקיי הדעת עדותם כן לכתחילה והיה נראה להרמב"ם דדווקא נקיי הדעת שהיו מפוכמים לכן די להם לכתחילה משם המיכה אבל כל הפוסל שאינם מפוכמים ולא ידעו שיש לו זה המיכה לכתחילה לא ולכן לא הטמיק הרמב"ם שנקיי הדעת עדותם כן לכתחילה דמי יוכל לידע היום מי הוא נקיי הדעת שיהיה מפוכמים שמך לזה שאין מ"ח בזמן הזה. ואי משום שאם מתם כשר בהמת זה כתב שאם מתם כשר ולכן נראה כי תיבות לשונו שכתב אמילה שלריך לכתוב שם הטיקר וכל שם הטפל וכל שם כו' ואח"כ כתב ואם כתב מיכאל ושיהו בדיעבד כשר ולכן הבאו כל זה במשנה אחת שהא שכ"פ בשניהם אם כתב כשר ליתן לכתחילה ובמשנה שאחר זה הטמיק אם כתב שם הטפל וכל שם כו' וזה גרע כמו שכתב הר"י פ"ש לא הוא פסול ליתן הגט ולריך לכתוב אחר אם לא שאם נשאה לא תלא כמו שכתב הרמב"ם כמה פעמים המילוק שבין גט פסול ובין גט בטל כך נראה לי והרבות נאמה והבואר יבאר:

מסכת קדושין

בהקדמת מוי"ש ד"ה לשון הרמב"ם כו' ליקן ע"ד הכתוב כו' עכ"ל. ויש לפקפק על מעשה זה דהרי כך מתחיל הכתוב כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא ממלא חן בעיניו וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה כי יקח אינו לפנינו קדושי כסף ומן ובעלה קדושי ביאה כמו שהבינו הרב רע"ב כאן ואם כן קדושין קודמין בהוה אבל נראה הטעם כמו שכתב הרמב"ם בתחילת ישמות שהבינו הרב מוי"ש שלכן בנה מסכת ישמות תחילה מפני שהו מלוה שב"ד מכריחין אותו אבל אין ב"ד מכריחין אותו ליקח אשה פ"ש א"כ גם בנישין יש גם מצוה שב"ד מכריחין אותו לכך ע"כ שיתן גט בכמה דינין לכן נשנה תחילה אבל לקדש אשה אין מכריחין אותו כמו שכתב שם הרמב"ם כ"ל לכן בכה באחרונה וק"ל:

פרק א מ"א מוי"ש ד"ה בכסף כו' ואפשי עדים כמו בחיוב עכ"ל. על הר"ב לא קשיא דזה שכתב הר"ב ונתנו לה בפני עדים זה קאי על שניהם הן הכסף הן הבעל אבל על הרמב"ם בפירושו קשה שם יש זה שלשון ונתן לה שכתוב בפני עדים שם: שם מוי"ש ד"ה בפרוטה כו' הוהלאה בשוה פרוטה והאשה ממקדשת בפ"פ כו' עכ"ל ובראה דשם מש"ה מני בוה משום שהמחיל הוהלאה שוה פרוטה ומה דוק' שוה דאם טעמו שמי כסף ופרוטה הודם לו פטור לפי שאינו ממין הטעמה כמו שהוא במסכת שבועות פ"ו משנה ז' מש"ה אמר שם הכלל לשון שוה והראיה שם בבבא מליעא דף כ"ה מני לוי שם פרוטות האונאה פרוטה כו' מני הכל שם פרוטות ולא שוה משום שהמחיל בחונאה ושם שייך אף פרוטה ממש לכן מני בולהו מני פרוטה ובני הודאה כגון שטעו ב' כסף ופרוטה: מ"ב מוי"ש ד"ה בכסף כו' בדמים שראוים לגרעון כו'. עד ובע"ע לא כתב כן הרמב"ם ולפשר שהרמב"ם סובר שגם בשבר שבני בעיון יותר מפרוטה וסמך עלמו על מה שכתב לקן בהאמה הענבים והא דלא כתב בע"ש בהבית בפרקין הקידמין משום שע"ש שיולא בגרעון ליפיון מלאמה כמו שמשיא כאן הרב מוי"ש ובאמת הטבלי' משרש בקיא ושפדה לכן כתב הדין והטעם בשמה וה"ה שזה הטעם הוא ג"כ בפ"ש שהרי כתב הרמב"ם שיולא בגרעון ועיין מעשה למלך מה שמיקן ג"כ: עיש בפ"ד ויש ע"ש בדברי כו' עכ"ל ועיין בלחם משנה כתב ג"כ שזה ע"ש וכתב אין לריך: שם מוי"ש ד"ה וקונה כו' ויראה לי דהוחיל כו' עכ"ל. ולי נראה דלא קאי כלל אמוכר עלמו יותר משם דמאי קמל"ן פשיטא שאחר זמן הקנוב יולא שהרי לא מכר את עלמו אלא על זמן בשלמא מכרוהו ב"ד שיולא בשם זהו בזירת הכתוב אבל בהגה מני בקיאור בשנים ובשם שהוא מפורש בתורה: **מ"ג** מוי"ש ד"ה ובלבד כו' קנייה לי אחיך כתב כו' עכ"ל. ולא ידעתי למה לא מתוקן כמו מיכון התוספות דאין קנין לעבד בשום לד שיהא המשות לעבד בלא רבו אבל מה שאומרים לו ע"מ שיולא לחירות לא קנה העבד בלל ובהיינו ע"י אחרים ועיין על כל ענין הכ"ל מה שכתבתי בחכמת נדרים פרק אהרון משנה ח': **מ"ד** מוי"ש ד"ה והכמים כו' לא ידעתי מעם הדבר כו' ואפשר היה לומר בוונת הרב רע"ב דבר הנקנה במשיכה פירוש שאמר לו המוכר קני במשיכה אע"פ במשיכה מוב יותר הוחיל ובע"ה הקפיד שיקנה במשיכה אי לא קנה וכן דבר הנקנה במשיכה פירוש כגון ספינה שנקנה במשיכה והמוכר אמר לו שימכור אינו נקנה במשיכה ובאמת כך פסק הרמב"ם בפ"ב מהלכות מכירה אבל זה דוחק בשלמא דבר הנקנה במשיכה פסק הרמב"ם כ"ל משום המשיכה עדיפא וקפיד המוכר דווקא במשיכה אבל בכיסה נאמר שנע"ה לא קפיד רק שאמר לו שאפילו במשיכה תקנה וכ"ש במשיכה דעדיפא ואי סבר הרב רע"ב דבמשיכה עדיפא קשה להיפך ואפשר שהוא ע"ש ול"ל ומקום הנקנה במשיכה כו' אינו כו' וכן מקום הנקנה במשיכה כו' והן הן דברי הרמב"ם ושמו שפירש הרב מוי"ש למה כתבה הרמב"ם כך נפשר דברי הרב רע"ב: **מ"ה** מוי"ש ד"ה בשער כו' ומיהה דהא כו' ולהגילו מן הטיהה אפשר לומר דסברתם בשלמא תחילה הקנה הגמרא דמזה לא מוכח אבל בשמיגיה הגמרא מפסוק אחר דקונין בשער אז שוכל לומר דזה הפסוק וכתוב בספר ותחוס אינו שער ראיה רק שער קנין והוא וי"ו החולקת עדות בכסף יקנו או וכתוב בספר ותחוס ואחיל והבינו הרמב"ם והר"ב לענין קנייה כסף בתחילת פסוק עדות בכסף יקנו לכן הבינו לענין קנין שער סוף הפסוק: שם מוי"ש ד"ה ובחזקה כו' ומאה אני כו'. לא ידעתי על מי מאה הרב מוי"ש אם על רע"ב אחיך שייך זה לחזקה כמו שמביא הפסוק וידעתם כו' בתה ידעתם בשיבה ומליפין לאו הייתו חזקה ואם

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

תמה הר"ב על המשנה למה לא מני ג"כ חליפין. למה תמה דווקא על קרקעות הלא חליפין קונה בכל דבר הן עבדים הן קרקעות הן מטלטלין כמו שהוא במשנה ו' אבל באמת לא קשה כלל דתמילה כתבו המפרשים מה שמלוקים בקניה ואח"כ במשנה ו' כתב שחליפין קונות בכל דבר ודבר מ"ו תוי"ט ד"ה אמילתו ס' ח"כ רשום ס' עכ"ל. נראה לדעתי לכתוב שאמר שם הגמרא דף כ"ט משנו במה ולא הספיק לפדותו עד שעמד בר' אריך ליתן ר' מפני ברשות הגבוה בכסף ופשיטא אריך למה שאמר שם הגמרא נתן מנה ולא הספיק למושבו עד שעמד בר' ומה שפדה פדה ס' ע"ש. ומה שכתב הרב ומיהו בזה כתבו התוספות ס' ע"ש בתוספות על מה שכתב הגמרא משנו במאתים ולא הספיק לפדותו עד שעמד במנה נותן ר' מ"ש לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש. הקשו תיפוק ליה משום דאמירתו לגבוה ועל זה תירצו כמו שמביא כאן הרב הוי"ש וע"ש נפלים יותר בגיטור. וא"ש הרב ולפי זה מתיישבין דברי הרב הוי"ש. ולא"ש לדעתי דברי התוספות נכונים מאוד כמו בכתב הרב בשם כ"מ ונראה דהעשה הוא דאי בדברי הרב המגיד הא דברי מדבריהם הוא א"כ למה להגמרא לומר כאן משנו במאתים ס' אפילו בלא משיכה רק שאמר ליתן ר' אריך לקיים דיבורו כמו שם. וא"ל דל"מ שאם משנו אז מייב אפילו מן התורה ז"ל דהא משיכה ג"כ תקנת חכמים היא ופשיטא בהקדל שלכ"ע דווקא משות אבל לפי קבלת התוספות נכון מאוד דאאן לא רצה לומר כ"כ מתכון לומר. ות"ש הרב תוי"ע שזה דווקא וכו'. לדעתי מפשטות המשנה שרוצה לומר דא"כ רק שעשה כך למה ממשכון מנכסיו יתכנו לאחר. וא"ל באמת מתחילה היה לו שזה ואח"כ נפח' הבעל' חדא דא"כ היה להמשנה לומר נפחת הבעל אחר לא נכנסה לומר בכתבת התוספות דאם החזרה היתה בשביל נפחת בעל אז אינו אריך ליתן כלום ועוד דא"כ קשה קושית הל"ל דא"כ למה כאן אריך משיכה דווקא ועוד דתני שם חזר כו' חזר בו אל עשר ומוכיחין אותה בעו' ואין קנהה שיהא תחילה שזה חמשים ואח"כ יפחות הבעל אלא יהא שזה אפי' בעל אלא ולאי אייני בתתכון לומר שם כל אחד אף שאינו שזה ואח"כ מתחלה לכן מתשכנים כו'. ומה שכתבתי תחילה על הרב תוי"ע לאחר שכתב לשה לי רשות הגבוה בכסף אפשר לומר דשם כוונתו להבייתה שאמר שם בדף כ"ח ע"ב מיד רשות הגבוה בכסף גיזבר שנתן כו' ע"ש. ואמר הרב תוי"ע דלמה לי בשביל שנתן הגיזבר משות אפילו אמר בעל הבית ליתן בפחות קנה מעשה אמירתו לגבוה אדא דה"ל לרבב לפרש. ועוד טבל לומר דשם ג"כ אפילו הבעלה אינו שזה כל כך קנה מעשה לגות הגבוה בכסף רק באמת בזה פסק הרמב"ם בפ"ע מהלכות מכירה שהגיזבר יכול לחזור אם אינו שזה כל כך אף שנתן משות ובאמת הר"ן והרשב"א אמרו על זה ומשאי כלום על הרמב"ם מילתא ע"ש אבל איך שיהיה דברי התוספות נ' אים מאוד ודו"ק: מ"מ תוי"ע ד"ה רבי אליעזר כו' ופיין מ"ש במשנה ה' פ"ז דתמורה עכ"ל ע"ש דבתב ז"ל ומיהא קשיא לי הרמ"ש הרמ"ש כו' ע"ש בכ"ע. ונראה דבאמת ס"ל להרמ"ש דאין סדר למשנה וא"כ פסק שם כחכמים דהכן אינו בשריפה משום שהיא לחומרא דאם לא יהא עצים בתה לעריף אז לא יעבר החמץ ואף שהוא מתלוקת ואח"כ קשה משום דילמא אין סדר למשנה. אבל נבי אדם מהאי טעמא נופיה דילמא אין סדר למשנה פסק ג"כ לחומרא דהלכה כחכמים ואדם אסור מן התורה ואף שיש למצוא קולא דאם לא יהא לו פעם יהן אז לא יאכל. בשביל זה אין סברא להקל כל השנה. ובאמת טובל לומר דבגון דבר אפי' היו יודעים דכאן אין סדר והתילה כאמר הפלוגתא של ר"ל ואח"כ כשיש הכחמים דאל"ל הל"ל דבגון דבר אפי' סברי כר"ח אלא משום דלדידהו לכ"ע כר"ח משום מתלוקת ואמר כך אמם ולא היה אריך הרא"ש והרי"ף לבטלו משום דבל"ח פסקו לחומרא וכל"ל ודו"ק:

פרק ב מ"ב

תוי"ע ד"ה על זה כו' וז"ל התוספות כו' עכ"ל. ולדעתי נראה דלפי פירוש התוספות נראה שכתי פירושו דהייט דקדמה בדיבר כסף ונתלה בזהב שהוה שיעור כסף ואז אמיימו. מיהו היכא דהעמדה האמה בתמון לא פליגי דבנן וכפי הנהגת הרמב"ן וש"ם ופי' דחוק ועיין במהרש"א שהביא ג"כ סברתי בשם תוי"ע וב"ש שכוונתי לדעתו רק שם תנומנים ולפי דברי הוא פשוט דהיינו היכא שהעמדה אותה בשבת ממון דהיינו באמר לה דיבר כסף ומתן לה פליגי דבנן ותוזו דמקודשת ואם תדקדק בגמרא לפי דברי הוא מדוקדק מאוד רק קלה הירעה. ומהרש"א דוחק עצמו. ומה שהבריתי לזה חדא הביאה דוחק גדול שבשביל שלריכה להעלים הפשטים המליף עם ריות גדול וגם לשון הגמ' איכא דיתחא [ל"מ סכי] ע"ש ותבין. ועוד דאל"כ הוי זו ואל"ל זו דיבר כסף ומתלה על זהב הייט מקודשת ואל"ל על זהב ומתלה שלי כסף ודברו על תנא לשנות לא זו אף זו ועוד דבבא ע"מ שאני מעיר ומתלה שלי ו' הוי לא זו אף זו אלא ע"כ דאיירי שיעור זהב כמו שעוה כסף ואף דפ"כ ל"ל דאפילו בשיעור שוה זהב יותר הטוב דאל"כ מאי פליג ר"ש אם הפפה לשנה. וא"ל דבאמת לא פליג לאחר אחכתב לקמן על יין ומתלה דבש ז"ל. דהלא הגמרא אמר בפירוש אלמא איכא דיתחא וכו' ומלא הדר קושית לדוכתא דהוי זו ואל"ל זו. ע"ז כתבו באמת התוספות דהייט שלריכה לשלים הכסף לשכיעה וכשיעור שוה ומלא שיעור הפשט פרוש. ואל תשיבני מה שאני אומר דמשוב זהב יותר והא אמרי' הזהב קונה את הכסף דהבא מיקרי פירי לגבי כספא ז"ל. הדא דגם מהרש"ל פי' כאן בפי' שזהב יותר הטוב ע"ש [אלא דגם] האהב משמע איפכא וכל"ל אבל] לענין חשיבות עכ"פ זהב הטוב וע"ש בתוי"ע בפי' הזהב משנה ה' ד"ה הנחשת קונה כו' והדרבה משם רמיה לדברי דקנה אם זהב הטוב מה בכך שהיא לריכה לתכשיט תחלוף על זהב אלא משום דמי שלריך מעטנה כסף חשוב. ואל תשיבני מרישא על יין ומתלה על דבש דהוי ג"כ זו ואל"ל זו דדבש הטוב מיין כמו שכתבו הרמב"ן אבל אף"י משנה ד' אם בא בחנים דבש ע"ש כאן אריכי בתשקה דבש כמו שכתב התוי"ע כאן ומתלה איכא דיתחא כו' ואפשר דבאמת על זה לא פליג ר"ש ואין לריך לבוא לסברת המרש"א ע"ש ונכהי ניחא מפי לשון הגמרא פ"ש ובכל זה דו"ק והבנתי יבאר. ול"ל לפי סברתי דב' בנות הראשונות אריכי בשון אבל אם היה דיבר אלא זהב היתה מקודשת אפילו לרבנן (מיין בסוף דף ק"ל ע"ב) ולמה פליגי בבני ומתלה עשיר די"ל דשם לא ניחא לה דיתנהה עליה כמו שאפילו ר"ש מודה בשביל יותרין ונם לפי המסקנא ממתרץ שעשה אלא לריך לומר כן מה סבר קפידא מדאמרה הוא אחר לי אל כסף מסתמא לריכה כסף ולכן לא אמרה לו בפי' אם יתן זהב עול זהב איטור כסף ור"ש סבר אינה לריכה כסף רק תלתה מקום סוא וחזב יותר משוב ומקודשת: מ"מ תוי"ע ד"ה מכון כו' הוי שביעית כו' ולא הבנתי דשה לא דמי שביעית לקדשים דבקדשים תופס פדיונו ויולא לחולין אבל בשביעית תופס פדיונו ואינו יולא לחולין כמו אמר בכאן הגמרא דף ל"ח אי מה קודש תופס וכו' ויולא לחולין אף שביעית מ"ל אדי' בהוחן תהא ואי לא כתיב בקודש ויולפי' משביעית ה"ה שיהא כמו כן תופס ואינו יולא לחולין אבל שביעית עם ש"ח הוי שני כחובין דבשביעה תופסים פדיונם ואינו יולאין לחולין ואף ש"ח שקנו התוס' עם דלא דמי ע"ש ואיך נעלם זה מן הרב תוי"ע דסלא הבינה התמלת התוספות ולא הבנים על הכוף ע"ש:

פרק ג מ"א

תוי"ע ד"ה בת ישראל כו' אף על גב כו'. ואפשר לומר דבאמת גדולה קתל"ן ואף שבשביה כהנים והיא אמ"כ מקודשת לאחד מהם אפ"ה לא אבל תרומה דלאו קנין בכפו הוא דהא איכה קנינו לבניהם דבניהם אסורים בה כל זמן שלא נתן אחד בא ואפילו אם אחד נתן לה בא אסורה לבני דהא בניהם כהנים רק אם ישות אחד מהם אז מותרת לבני: מ"ד תוי"ע ד"ה אמינו כו' דבגמר דבריו אדם מתפיס כו' וא"ל א"כ בשביה בלא ג"כ נאמר דבגמר דבריו אדם מתפיס ז"ל דהא מעה רבינו דלא ניתן לתן ואם היה בוודאו על גמר דבריו למה לו תנאי כלל הל"ל אינו נותן לכם ותלוה לומר שמעה רבינו שתחרב שמה שלא תחילה ליתן להם תמא"כ אם היה מתיים בהן אז הייתי אומר דבגמר דבריו אדם מתפיס ותולה ליתן להם בלא תנאי וק"ל: מ"ה בשמעה לאחר שיתות בעלין כו' ה"ה הי' יכול לומר לאחר שיגרשך בעלין רק מפני שגבי שתמות אחותך אינו יכול לומר לאחר שאחרש שאמרש דאפ"ה אסורה כל זמן שהיא חיה ליהי נקב נתי לאחר שיתות בעלין: שם תוי"ע ד"ה לאחר כו' ולכאורה רבי עקיבא כו' ולא דברי רש"י הייתי יכול לומר דאתי כב"ד דבאמת אם היה מקדשה בשם ליבמ' היו סקדושין תופסין אבל זה שקדשה לאחר שיתלון לה יבמה אז הוה דבר שלא בא בכולם כי שמא לא יחלון לה ושמא ייבם אותה. והוכרחתי לזה תשוב דבגמרא אמר דלר' אליעזר בן יעקב ולרבי מאיר ולרבי אדם מקנה דבר שלא בא בעולם ולאליעזר מקודשת ופריך הגמרא ולאמוב נתי רבי עקיבא דאתיא ליה אדם מקנה דבר שלא בא בעולם כו' ולפי' רש"י מאי פריך הא ע"כ לר"ע איכא מקודשת דהא לאחר שיתלון לך ובמיין איכא מקודשת ולפי' רש"י הוא רק לר"ע אבל ע"כ זה אתי לכ"ע רק לפי' רש"י לריך לומר דהגמרא אמתיא איך אפשר לומר דהשעם הוא תפי דבר שלא בא בעולם א"כ ליתשב ר"ש וזה א"א לר"ע כל"ל אבל פ"כ לא תלוי בדבר שלא בא בעולם ומשני הגמ' ע"ש. ויומר י"ל דלהכי דקדק רש"י לכתוב קשבר אלי מנא הוא ולא כתב רש"י ל"ש כתו אשתב"ר מו"ע דזה א"א כל"ל אלא קשבר אלי מנא הוא מנא דמתני' והוא קבר כל"ע אבל ר"ש נופיה יכול לחיות דפליגי אבולי בני דמתניתין וקשבר מקודשת: מ"ח תוי"ע ד"ה יש לי בנים כו' אינו עוקר הקדקה כו'. לכאורה למה הביא הרב תוי"ע שעמא דהגמרא בבנה בתרא דעמא הוא מנו דאי בני אבר לה בגיעה ולא היה זקוקה ליבם. אבל דברי הרב תוי"ע נפוגים הם לפי מאי דכתב הרא"ש, בשם הרמב"ן אל זו המשנה דאם היה מוחזק באחים ואחר בשעת מיתה אין לי אחים אינו נאמן אע"פ דמה לי לבקר אי בני אבר לה בגיעה שמא אלבה כר' נתן דאמר לא אמרינן מה לי לבקר במקום חזקה אבל כי אמר יש לי בנים נאמן מעשה הרב שמביא דהייט שאינו מיקר שחזקה אלא שנא להתירה מלד אחר ע"ש באורך: שם תוי"ע ד"ה אין הבונגת כו' ותימה לי כו' עכ"ל ואני תמה אדרבה מבטור מוכח נפי' שברא"ש הכי ס"ל דז"ל נסיתן הכ"ל ובן אם אידך בתו הגדולה כו' ושמה אינו עליה כו' היא מקודשת וכתב ר"ש שמדברי הרא"ש לקח זה ע"ש א"כ מוכח דהרא"ש ס"ל דיבול לפשוט עליה לבתו בונגת ובכ"פ לפי דברי הרב תוי"ע היה לו יותר לתמוה על העור והכ"י דס"ל כפי' שהרא"ש קובר כן אבל לע"ע אין אני יודע מקומו איה הוא שהרא"ש לא הביב על הרשב"א ואינו פליג על הרשב"א: מי"ב תוי"ע ד"ה ואיזו ע אלמנה כו' ותמיהני כו' ואפשר לומר דבמלני ואדומי מוכל למצוא אים קדושין ויש עבירה ואפ"ה מולד כשר כמו בכתב הטור בס מן הל"ל דהייטו מלני שני בנשא בת ישראל אף בביאתו בעבירה אפ"ה הולד כשר ולכא פגום ע"ש וא"כ היה לריך להאריך דהייטו מלני אז אדומי דאסין ולכן לא אני ומנן אבל מקום אינם קדושין ויש עבירה ויש פגום אז הולד הולך אחר הפגום: מי"ג בתשבה ד"ה רבי ערפון לומר יכולין ממזרים ליעסל כו'. על פי זה יש לתכן מה שמקשה התוספות בתפבת מכות פ"ה אמנה ה' ומביאים הרב תוי"ע למה לא אני מעידין אם עליו שהוא ממזר כו' ע"ש ויש לומר על פי זה דזה לא פשיטא ליה דאם היה עדיין שבה ובנים להשתמין אפשר באמת נפשה ממזר ואפ"ה לו ולא לזרעו דיטול ליבא בפחת כו' ויהיה זרעו כשר אבל מעידין עליו שהוא בן גרושה ואלוה אז עכ"פ פסלין זרעו ע"ש. (ולא הבנתתי שבבר כתבתי בדף ק"ע ועי"ש מה שקיימתי):

פרק ד מ"ה

תוי"ע ד"ה מי שהיה מוכתב כו' ותמיהני כו' ל"ל דזה ק"ו אם היו מקפידין שיהא מיוחס כ"ש שהיו בוריים את מי שהוא לדיק ואמת קאמרי הגמרא והכי"כ דלא די זשוטן רק זשוטן חשוב אחותם ואף לאתן דפליג על רבי יוסי על כל פנים הם בכרו אם מי שהיה בראה להם לדיק כי אחדש יראים וכ' יראה לגבר:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org